

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

BIH
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
500.00 SIT (2.09 EUR)
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-X

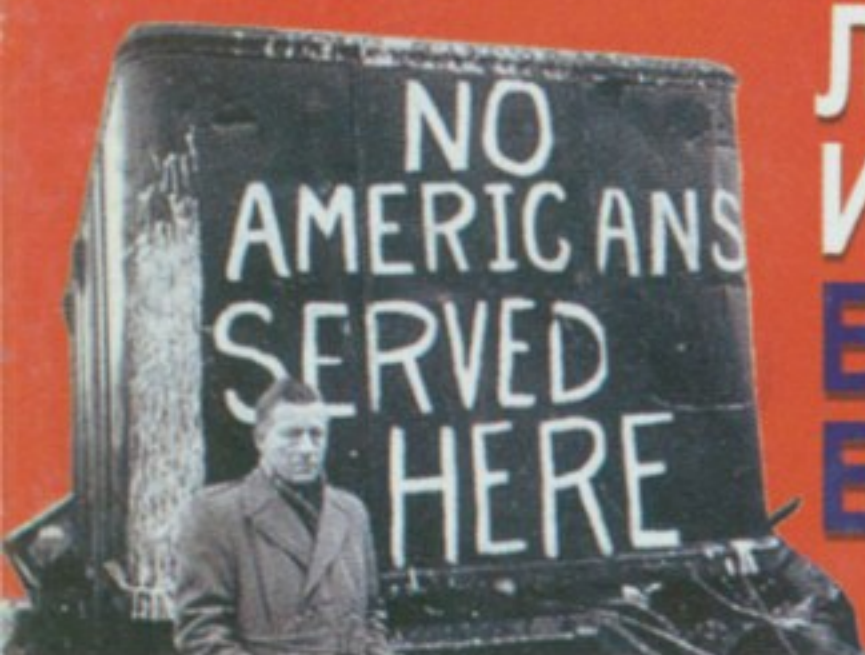
02886

9 770032 339010
PRINTED IN SERBIA

1. 6. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2886

ЉУБАВ
И МРЖЊА
ВЕЛИКЕ
БРАЋЕ

САВЕТИ
ЖИВЕ
ЛЕГЕНДЕ

ЗЕЛЕНО,
ВОЛИМ ТЕ
ЗЕЛЕНО

За све од 7 до 107!

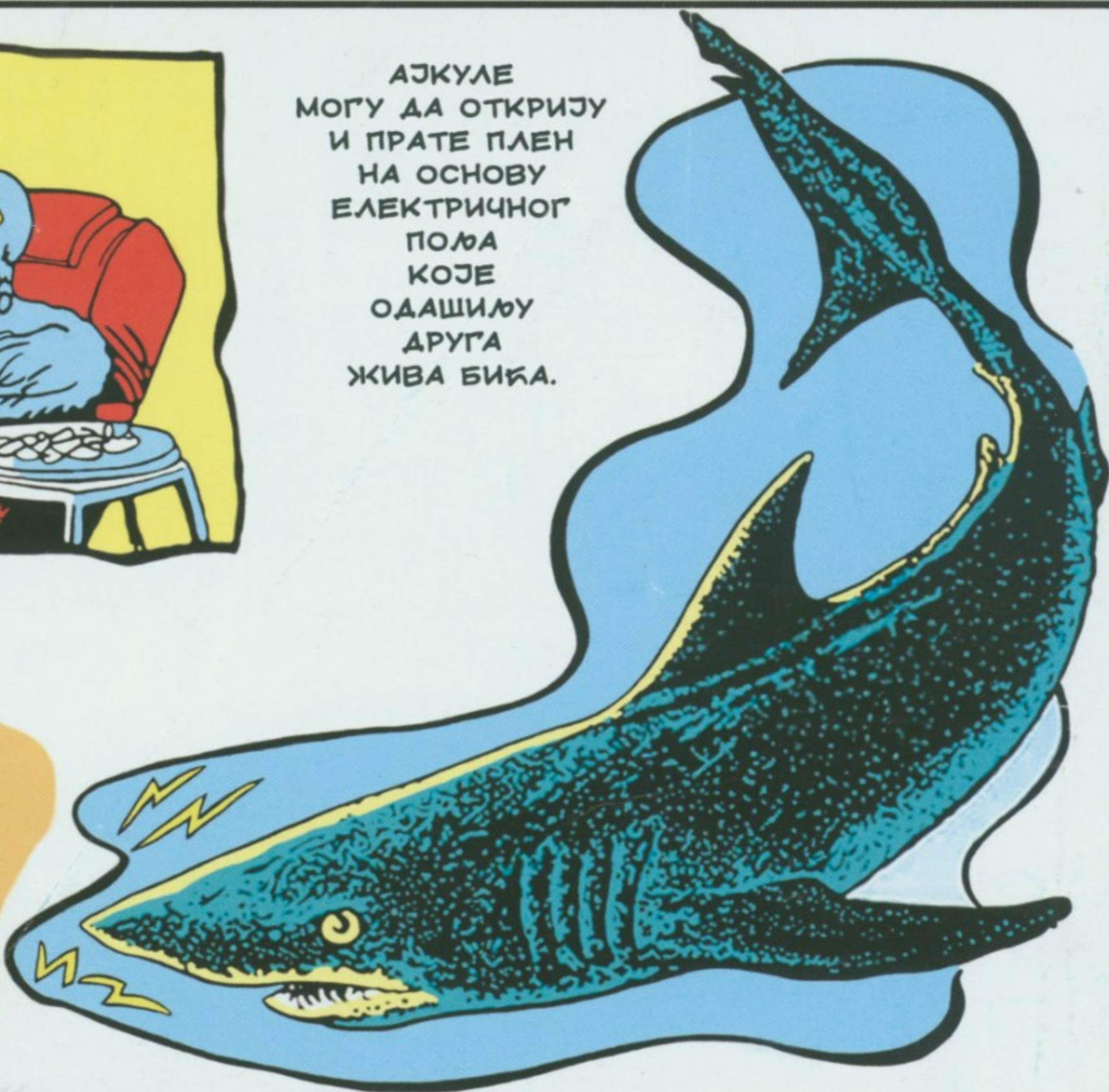
СВЕТСКИ ГОЛУБАРСКИ ЦЕНТАР
ОБЕЗБЕЂУЈЕ ГОЛУБОВИМА
КЛИМАТИЗОВАН
ПРОСТОР,
ПОСЕБНУ ИСХРАНУ
И ЛИЧНЕ ТРЕНЕРЕ.

ГАЗИРАНО ВОЌЕ
КОЈЕ ПЕНУША
КАО СОДА ВОДА
УСКРО ЋЕ СЕ
НАЋИ У ПРОДАЈИ,
А ОТКРИО ГА ЈЕ
НЕУРОБИОЛОГ
ГАЛЕН КАУФМАН
КАД ЈЕ
ЗАГРИЗАО
КОМАД КРУШКЕ
ОХЛАЂЕНЕ
У СУВОМ
ЛЕДУ.

АЈКУЛЕ
МОГУ ДА ОТКРИЈУ
И ПРАТЕ ПЛЕН
НА ОСНОВУ
ЕЛЕКТРИЧНОГ
ПОЉА
КОЈЕ
ОДАШИЉУ
ДРУГА
ЖИВА БИЋА.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• **шимпанза** може да се препозна у огледалу, док други мајмуни то не могу ■

••• **лигња** може да изврши самоубиство тако што поједе сопствене тестисе ■

••• у свету постоје два споменика Брусу Лију – у Хонгконгу и у Мостару. Иначе, Брус Ли морао је да успорава своје борилачке покрете приликом снимања филмова јер тадашња технологија није могла јасно да их забележи. Он је држао часове кунг-фуа Стиву Меквину, Џејмсу Кобурну и Џорџу Лезенбију ■

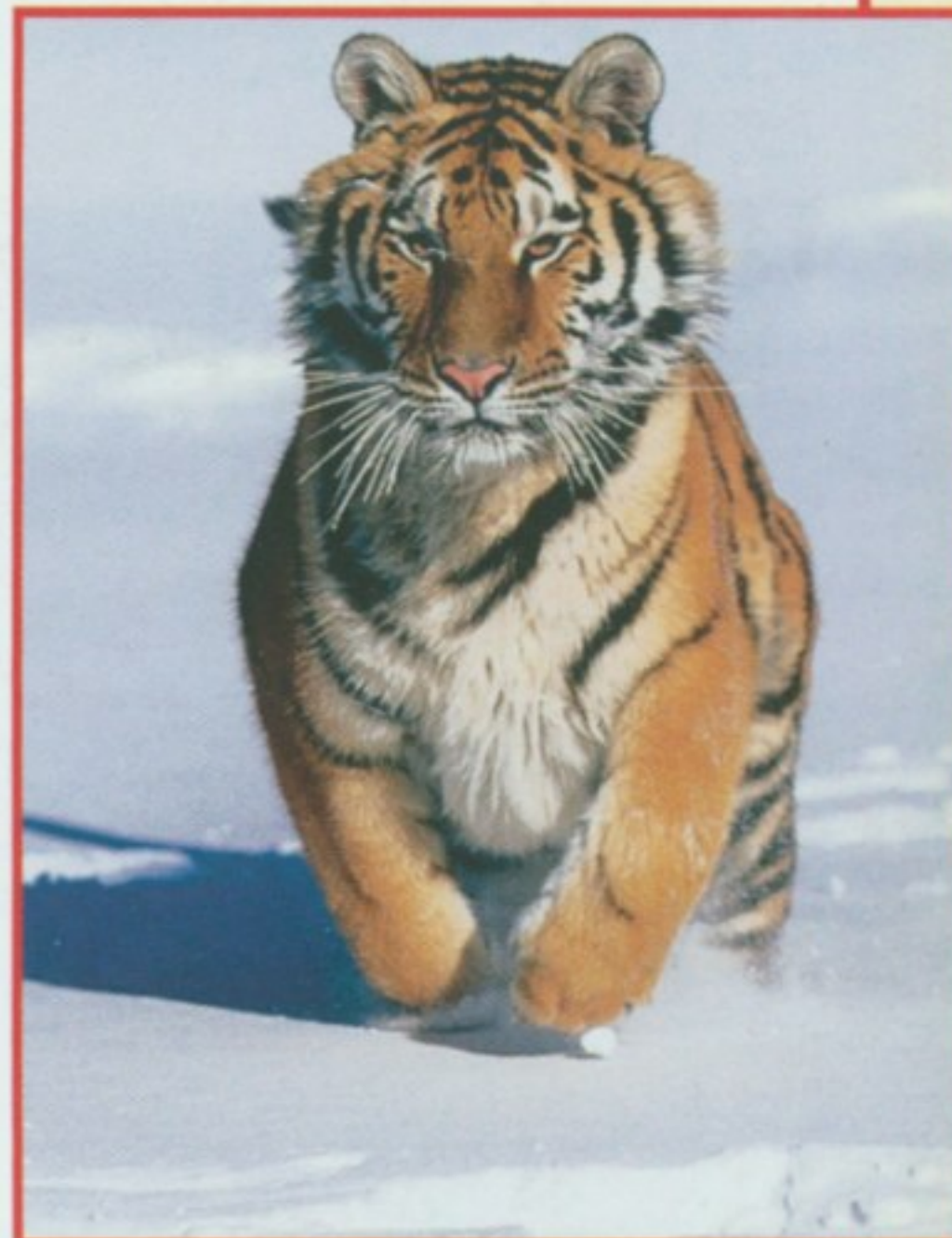
••• у просеку, мачке дневно спавају око шеснаест сати. У свету сисара само опосуми и слепи мишеви у сну проведу више времена – око двадесет сати ■

••• на свету има осам пута више кокошака него људи ■

••• често употребљавана реч инат заправо је турцизам, односно турска реч за коју постоји и синоним у нашем језику, а то је пркос ■

••• научници са Универзитета у Манчестеру успели су да узгаје зубате пилиће тако што су посебним поступком покренули старе гене кокошака ■

••• иако се први пут појавила у Енглеској у 16. веку, право порекло расе паса бигл, данас једне од најоменијих пасмина, прекривено је велом тајне ■

••• **тигрови** имају шаре и на кожи, а не само на крзну ■

••• **једну** дванаестину кашичице меда произведе једна пчела током свог живота ■

••• **ГОТОВО** две стотине стабала може да сруши један дабар сваке године ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ВИКИНШКИ ПОСАО ТИ ЈЕ ГОРАК ХЛЕБ!

СТАЛНО СМО НА РАТНОЈ СТАЗИ,
ДАЛЕКО ОД ПОРОДИЦЕ И ПРИЈАТЕЉА
И НА КРАЈУ СВЕТА!

ЈЕСИ ЛИ ОДУВЕК
ЖЕЛЕО ДА БУДЕШ
РАТНИК?

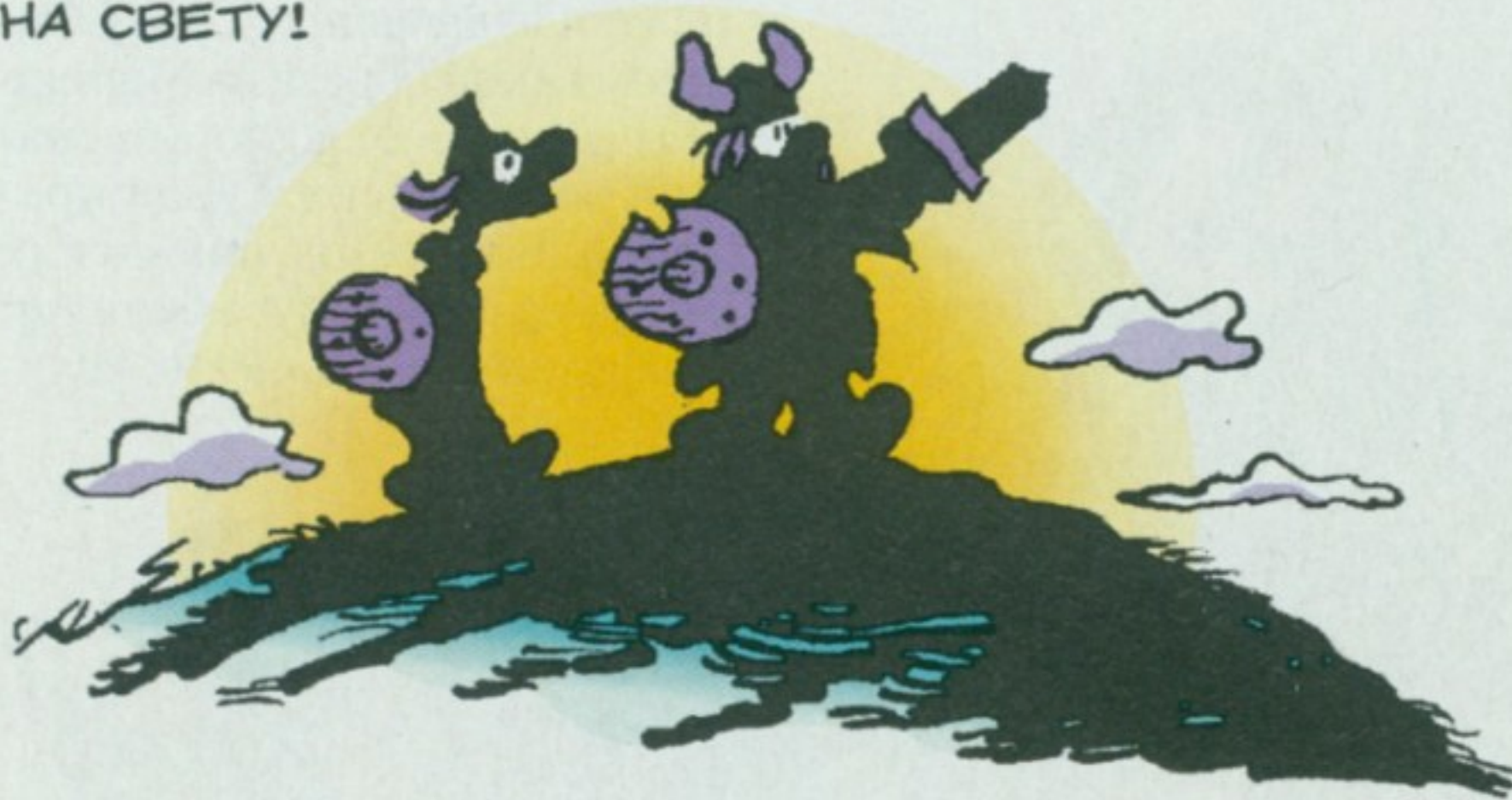
НЕ, ВОЛЕО САМ
ДА БУДЕМ ПЕКАР!

У СТВАРИ, БИО САМ ОПСЕДНУТ
ЖЕЉОМ ДА БУДЕМ ПЕКАР!

ТО МИ ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО
КАО НАЈБОЉИ ПОСАО
НА СВЕТУ!

ЗАМИСЛИ ШТА БИХ
СВЕ МОГАО ДА ЈЕДЕМ
НА ПОСЛУ!

КРОФНЕ,
МЕКИКЕ,
ПОГАЧИЦЕ...

А ОНДА ПИТЕ,
ПА КОЛАЧЕ
СВИХ ВРСТА!

И ШТА ТЕ ЈЕ
ОДВРАТИЛО
ОД ТОГ ПОСЛА?

НЕКО МИ ЈЕ РЕКАО
ДА ЋУ МОРАТИ ДА УСТАЈЕМ
СВАКО ЈУТРО У ТРИ САТА!

CHRIS
BROWNE

World rights reserved.

НАШИ СРЕДЊОВЕКОВНИ ВЛАДАРИ - ЂУРАЋ БРАНКОВИЋ

ПРАВДА ЗА

Бранковићи су били последња владарска породица средњовековне Србије, а деспот Ђураћ Бранковић био је несумњиво најзначајнија личност међу њима. Међутим, у колективном сећању народа, као и православне цркве, деспот Ђураћ некако је остао у сенци претходних српских владара – јуначког и светог кнеза Лазара, витешког и префињеног деспота Стефана Лазаревића. Али, Ђураћ је остао и у сенци чланова своје породице који су, било по добру или по лошем, више помињани у народу, попут Вука Бранковића, „издајника са Косова“, или деспотове супруге Јерине, којој је остао надимак Проклета. Ђурђеви по-

томци – син Стефан, снаха Ангелина, унуци Максим (Ђорђе) и Јован – уздигнути су међу светитеље Српске православне цркве. Ни сувише хваљен, нити кућен, његов лик остао је да магловито лебди у народном сећању између ове две крајности, као „Ђураћ Смедеревац“ и „старац деспот Ђураћ“ из песама бугаршtica. Морао је да сачека правду у виду модерне историје, која му је дала заслужено место у поворци српских владара.

У претешким временима деспот Ђураћ Бранковић борио се с неупоредивом упорношћу и снагом за сваки педаљ српске земље и за последњи одсјај слободе. Турци су му убили оца и брата, ослепили два сина, одвели кћерку у харем, отели очевину, понижавали и газили домовину. Повремено је био њихов вазал, а повремено највећи

Можда и више нејо као владар, десиој Ђураћ ѿлени као личности. „Просвећен, раскошан, несрећан и уман“, ѿружа нам ѿримеј снажне, нејоколебљиве особе, узор вође који не ѿосусѿије ни онда кад се све око њеја расѿиаче и расѿада. За собом је осѿавио велику ѿпородицу, исѿуњен живој. Шѿија више човек, макар био и владар, може да уради ѿред судбином?

непријатељ. Ипак, никада, ни под старе дане, није се предао нити посустајао. Кад су му Мађари одузели Београд, саградио је нову престоницу; кад су му Турци заузели готово целу Србију, отишао је у Зету да се бори; кад су му ослепили два сина, он је трећег, најмлаћег, свечано прогласио за наследника; веома богат, пристајао је да уложи и последњи златник и имање како би окупио савезнике и још једну војску за Србију. Био је један од ретких владара који је у борби с Турцима изгубио државу да би је, после више година борбе, поново обновио. Знао је да буде одлучан, али и да се покори и поклони кад му ништа друго није преостало. Знао

је да се свети, али и да пређе преко увреда ако је то било неопходно. Живео је дуже него било који од наших средњовековних владара, осим Стефана Немање. Више окретан политичар и дипломата него ратник, стално је тражио савезе и начине да постигне свој циљ. Међутим, ни у најтеже време није се одрицао онога што је сматрао за најдрагоценије – вере и обичаја предака. Није прихватио црквену унију с Ватиканом иако су унију признали византијски цар и патријарх.

Ђураћ се родио око 1375. године, као други син косовског господара Вука Бранковића и Маре Лазаревић, кћери кнеза Лазара. „Тада је био наилазак иноплеменика на хришћане“ (Стеф. Лазаревић). Мрачни облаци надвијали су се над Србијом након пораза на Марици 1371. године. У једној генерацији малоазијски Турци претворили су се од номадских ратника, који су дуго били тек најамници балканских вели-

ДЕСПОТА

каша, у немилосрдне освајаче Балкана. Ђурађ је био дечак оног Видовдана 1389. године кад му се отац вратио с поља Косова јављајући о крвавој бици у којој су погинули кнез Лазар, Милош и толики други. „Не поштедисмо живот наш, да живописан пример после овога другима будемо.” Да ли је Вук био крив само зато што он и његови ратници нису остали до краја и нису до последњег изгинули? Или је ипак напустио кнеза пре времена? То никада нећемо сазнати. Али, знамо да је (историјски) Вук Бранковић и након Косова наставио отпор против Турака, све док је могао. Ипак, на крају био је присиљен да постане султанов вазал (1392). „И приложних великому господину цару Бајазиту и сложих ш њим мир...” (Вук Бранковић). Али није био поуздан, па су га Турци ухватили и заточили у тамницу у којој је вероватно погубљен 1397. године.

Године „витешког надметања”

Оставши без оца, учитеља и вође, као и без помоћи старијег брата, који је свакодневну животну буку заменио миром манастира, Ђурађ улази у оно раздобље живота које бисмо

могли назвати добом витешког надметања. У односима средњовековних великаша било је готово природно да ме-

одузели готово целу очевину, као и с хришћанским владарима попут Стефана Лазаревића, који му је био ујак и вршњак, а дуго и главни ривал. Могао је и Бранковић за то раздобље рећи исто оно што је записао његов ујак Стефан у једној повељи: „Ја након младићког ми узраста и младих ноктију... у многа жестока и неиздржива искушења, па штавише и смртна пуштен бих... и од свих избави ме Господ и још ће избавити.”

У тим годинама смењивали су се призори битака и погибија. Након битке код Ангоре, 1402. године, приликом повратка у Србију, ујак Стефан у Цариграду је затворио Ђурђа у тамницу, али је он успео да побегне. У сукобима који су уследили наредних година преплитале су се борбе турских принчева за наслеђе престола с борбама њихових вазала – српских кнежева. У тим борбама и деспот Стефан и Ђурађ Бранковић изгубиће по једног брата. Догађаји који су сигурно обележили Ђурђев живот и које је касније често препричавао, дешавали су се око 1410. године. Јула те године турски претендент Муса заробио је Ђурђевог млађег брата Лазара. Муса је затим

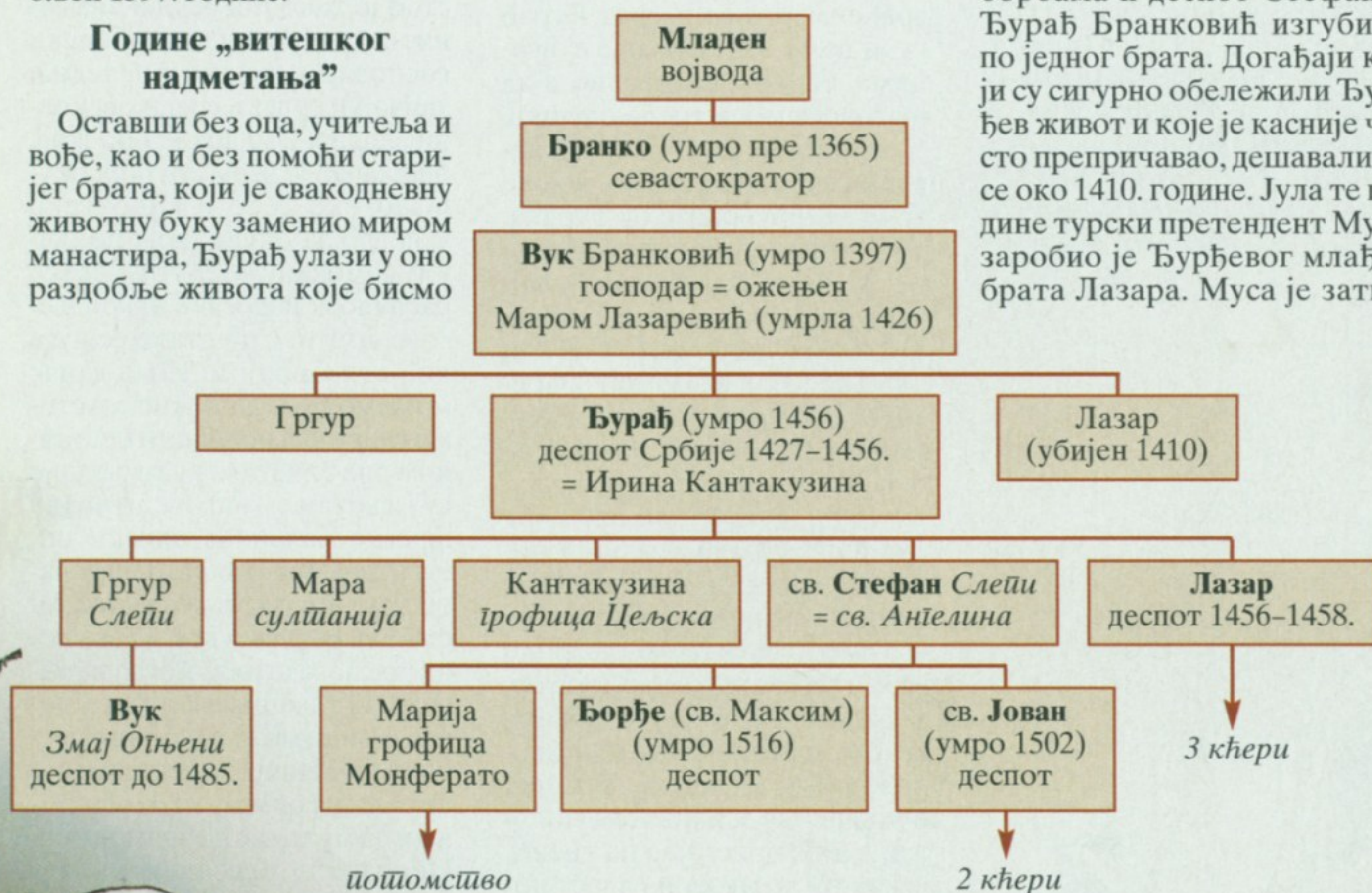
љубљеном брату његову (Ђурђу). И који дирљиви гласови и ридање не могаше се чути од овога (Ђурђа) и благородних који су се тамо нашли...” Нешто касније, 1411. године, сам Ђурађ за длаку је избегао смрт. „Муса... размишљао је убити Ђурђа... он му је на вечери дао отрова. А овај (Ђурађ), имајући лек против отрова, не умре, само пострада од болести.” Једва преживевши покушај тровања, Ђурађ се лукавством избавио из турског логора претварајући се да припрема напад на зидине грчког града Селимврије. Већ 1413. године осветио се убици свог брата. У бици код села Чаморле (Бугарска), удружене турско-српске снаге под Ђурђевим вођством сатрле су противничку војску, док је принц Муса био ухваћен у бекству и погубљен.

„Све има своје време”, каже Проповедник, „време живота и време смрти, време рата и време мира.” Тако је и у Србију, након деценија бура и ратова, почетком друге деценије 15. века наступило варљиво затишје. Под новим султаном Мехмедом I Турци су се привремено умирили, а Србија је могла да, као неки тешко повређени и преморени борац, неколико година предахне и да вида своје бројне ране надајући се бољим данима. Тада се граде нове задужбине, попут манастира Манасије и Каленића, расту трговина, занатство, градови. Стефан улепшава своју нову престоницу – Београд. Године 1412. помирили су се ујак и нећак – Стефан и Ђурађ – који су у то време остали једини преживели мушкарци у својим породицама. Како деспот Стефан није имао деце, Ђурађ је постао и наследник престола. Он се 1414. године поново оженио (по други или трећи пут). Невеста је била Гркиња Ирина из Солуна, од царске породице Кантакузина. Родиће му четири сина и две кћери и остаће уз њега до краја живота делећи добро и зло. Након нестанка породице Балшића, деспот Стефан ће уз Ђурђеву помоћ преузети Зету и тако поново објединити све слободне српске земље. Србија се, накратко, поново простирала од Дунава, на северу, до Јадрана. Пред крај живота, на сабору у Сребреници 1426, деспот Стефан је сестрића и јавно прогласио за сувладара: „Од сад овог (Ђурђа) сматрајте Господином местом мене... и све закле да му буду

БРАНКОВИЋИ

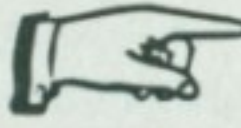
(главни представници)

ђусобно ратују. То се на Балкану наставило и након турске најезде. И у западној Европи тога доба воде се многи феудални ратови, попут Стогодишње рат у Француској и Ратова ружа у Енглеској. Следећих деценија Ђурађ ће да се надмеће с Турцима, који су му

покушао да уцени Ђурђа да пређе на његову страну. Кад у томе није успео, наредио је да Лазара погубе. Константин Филозоф пише: „Кад је било после битке, нађоше они који су мртве пљачкали младића и по свему познаше најбогачијег Лазара и јавише

 верни. А прекле-
оне који би поди-
гли какво неверство.”

Време власти: деспот

Дана 19. јула 1427. године деспот Стефан током лова пао је с коња и у агонији призивао: „По Ђурђа, по Ђурђа!” Последња мисао покојног владара тицала се обезбеђења наслеђа и судбине земље. Тако је и прва мисао новог владара – Ђурђа – такође морала да се тиче будућности земље којој је остало врло мало да се припреми за наступајућа искушења. Јер, знао је већ тада искусни владар да турске претње нису минуле.

Иако је већ био у позним годинама (за средњи век), деспот је остављао упечатљив утисак на околину. Био је „веома леп и крупан човек”, написао је о њему западни путописац Де ла Брокијер, који наводи и да је српски владар окружен дворанима који су „лепи и стасити људи и носе дуге косе и браде” по грчком обичају. Премда смањена и притешњена, Србија се и даље развијала: бројни рудници сребра, а посебно Ново Брдо, чинили су српског деспота веома богатим владарем, а Србију можда и највећом извозницом сребра у Европи. Приморан да Угарима врати Београд, Ђурађ се упустио у један од највећих грађевинских подухвата свог времена. Грозничаво, за неколико година, гради се нова престоница – огромна тврђава на Дунаву – Смедерево. Али, колико год овај подухват био величанствен, показало се да је био узалудан. Огромни напори и патње народа натераног на град-

њу каменог колоса утицали су да српски сељаци у својим песмама и вековима касније проклињу кривце за своје муке – а посебно деспотицу Јерину. С друге стране, огромне смедеревске зидине нису заштитиле државу нити су спречиле Турке да их у наредне три деценије освоје чак два пута.

Да би појачао свој међународни положај, деспот улаже оно што му је најдрагоценије – своју децу. Кћерку Кантакузину удаје за моћног грофа Улриха II Цељског, сродника угарског краља, а другу кћерку, Мару, шаље сломљена срца султану Мурату II у харем. Поред ње, код султана су остала и два деспотова сина – Гргур и Стефан – као залог верности. Ипак, у одлучном часу ништа неће помоћи. Угарско-турски рат 1438. године подстакао је турску неман. Султан се разјарено бацио на Србију – осваја, пали, пљачка, узима робље, опседа Смедерево које се, након три месеца опсаде, 18. августа 1439. предаје.

Пропада држава, владају глад и епидемије, деспот се с породицом сели из једног избеглиштва у друго. Једно време води борбу у Зети, позива на крсташки рат против Турака, тражи савезе, подмићује и потплаћује. Покушава, у очају, и најмаштовитије комбинације: да буде проглашен за владара Угарске, да ожени сина Лазара угарском краљицом удовицом. Али, пролазе године, круне се и последњи остаци српске слободе, Ново Брдо потпада под

Турке 1441. године, Млечани заузимају готово целу Зету. Наилази и додатна породична трагедија: да би казнио деспота, султан Мурат наређује да се ослепе његова два заточена сина.

Одбрана и последњи дани

А онда, кад је изгледало да је све већ пропало, јавља се нова нада. То је војска чије је окупање добрим делом платио деспот, а коју је предводио велики угарски војсковођа и ратник Јанош Хуњади – Сибињанин Јанко, како је познат из народних песама. Хуњадијеви крсташки удружени с 8000 Срба које води седамдесетогодишњи деспот, у јесен 1443. године прелазе Дунав и у правом блицкригу разбијају Турке у биткама код Ниша, Софије и другде, да би их затим врло сурова зима приморала да се зауставе. Уз подстицај деспотовог новца и његове везе на Порти, султан враћа Ђурђу добар део његове државе (августа 1444). Деспот улази поново у своје Смедерево, а Турци враћају његове следеће синове. Цела Србија сада му личи на његову осакаћену децу: похарана земља, разрушени градови, проређено становништво – сенка пређашње, богате државе...

Од те, 1444. године, кад му је готово чудом или вољом Неба враћена држава, деспот Ђурађ губи вољу за ратовање с Турцима. Зна да је преслаб и да његовој земљи треба одушка. И чини се да је у праву јер наредних година угарске војске трпе тешке поразе од Турака: 1444. године у бици код Варне у страшном поразу гине угарски краљ; 1448. војска Јаноша Хуњадија потучена је у другој бици на Косову. Између опрезног деспота и жестоког Хуњадија тих година развија се непријатељство које ће трајати до пред саму њихову смрт кад их је турска опасност поново ујединила. Знао је деспот Ђурађ да није све у оружју, па је упорно тражио и развијао везе и савезништва у Угарској, у Млечима, у Дубровнику, слао поклицаре на далеке дворове у Рим и Напуљ. Али, чак и кад је био у најтежем положају, није пристајао на уцене.

Након доласка на власт новог султана Мехмеда II Освајача, 1451. године, наступа следећи чин трагедије за хришћане на Балкану. Огромна Мехмедова војска опседа и 29. маја 1453. године заузима Константинопол – Цариград. Десио се незамисливо: заувек нестаје хиљадугодишње Византијско царство, средиште света за све православне. Де-

спот даје одушка свом болу откупљујући заробљене византијске калуђере и угледнике. Следеће године на реду је Србија: спаљен је Крушевац, заузети су Ново Брдо и многи други градови. Међу небројеним турским жртвама, запамћено је сурово погубљење набијањем на колац храброг ратника Николе Скобаљића. Константин из Островице, тада заробљеник, описао је како је, након освајања Новог Брда, „цар (султан), стојећи пред вратима града, бирао младиће на једну страну, а женску челац на другу страну, а мушкарце исто тако слао на ров на другу страну, па који су међу њима били најистакнутији, наредио је да се ти сви посеку...”

Слободна Србија све је мања – деспоту преостаје тек предео око Смедерева. Али, и поред премањене турске силе, хришћани и даље пружају жесток отпор. Тако, 1456. године Турска ломи зубе о зидине Београда који огорчено бране удружени Мађари, Немци Јанка Хуњадија и Срби деспота Ђурђа. Била је то једна од величанствених, али ретких победа над славним Мехмедом Освајачем, и последњи успех осамдесетогодишњег деспота. Напађен и ојађен, умро је 24. децембра 1456. године, у слободном Смедереву, окружен породицом и својим оданим пратиоцима. Нестао је тако последњи знаменити балкански хришћански господар и уједно последњи значајни српски средњовековни владар. Све док је био жив, одржавао је веру у отпор, окупао око себе и како-тако успевао да очува своју поклеклу домовину. Међутим, све се распало непосредно након његове смрти. Спуштала се дуга ноћ над Србијом. И ми данас можемо само да тужно спустимо главу над прераним нестанком оне блиставе културе чије су цветале наговештавале фреске Каленића, списи Константина Филозофа, образовани владари попут деспота Стефана и Ђурђа, а која је згажена пре него што се могла и развити. О тадашњем стању у деспотовини можда најбоље сведочи чињеница да је деспот сачуван на брзину и готово тајно и да му данас не знамо гроб. Непознати беседник у надгробном слову деспоту Ђурђу сетно ће прозборити: „А нас своје, како оставио јеси? Како ћемо претрпети мрачну ноћ? Ко ће нам покрити рану тешку због твојега одласка... Којим ногама недрхтавим земљу газимо? Кад си ти умро, како ћемо ми живети?” ■

Душко Лојангић

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

1. 6. 2007.

ЗАБАВНИКОВА КУХИЊА ЈЕСТИ или УСВОЈИТИ

За нека водена бића човек се понекад пита шта би с њима. Да ли би их држао као кућне љубимце или би их пре видео на трпези? Шта би рекли борци за права животиња, а шта „обични” људи?

ЈАСТОГ

Кућни љубимац? Има људи који, уместо пса или мачке, наклоност поклањају неким другим животињама. Тако је Жерар де Нарвал (1808–1855), француски песник симболиста, обожавао једног јастога и с њим, привезаним за поводац, шетао улицама Париза.
Сласни залагај? Јастоге на трпези воле да виде готово сви осим, наравно, Нарвала, заклетих вегетаријанаца, људи који су алергични на месо јастога и оних који то себи не могу да приуште јер јастог спада у скупе намирнице.
Зашто бисмо их волели? Жерар де Нарвал то је најбоље објаснио: „Јастог зна тајне морских дубина и, хм, не лаје!”
Зашто их не волимо? Многима је јастог ружан јер има јака клешта и тврду опну.
Разлог да се нађе на трпези? Ко је једном пробао месо јастога, зна колико је укусно, сочно и хранљиво.
Разлог да се не нађу на трпези? Није га лако припремити, а кад се напoкон нађе у тањиру, потребан је посебан прибор да би се из његове љуштуре извадио комадић укусног меса ■

☒ КУЋНИ ЉУБИМАЦ ☐ СЛАСНИ ЗАЛОГАЈ

ЗЛАТНА РИБИЦА

Кућни љубимац? Воле је углавном деца која би желела да имају неког љубимца, а родитељи им не дозвољавају да узму пса, мачку или папагаја.
Сласни залагај? Златну рибицу, без сумње, обожава други кућни љубимац – мачка. Помно је вреба и зато никако не би смела да остане сама поред акваријума!
Зашто бисмо их волели? Биљке јесу леп украс, али једном основцу ипак је много драже да му собу краси створење које се креће, макар и не испуштало никакве звуке.
Зашто их не волимо? Баш зато што се не оглашавају, не дотрче да поздраве господара, а и нису од правог злата.
Разлог да се нађу на трпези? Јапанци то најбоље знају. У њиховој кухињи суши – пресна риба, неизоставни је део исхране.
Разлог да се не нађу на трпези? Пљескавица је можда укуснија ■

☐ КУЋНИ ЉУБИМАЦ ☒ СЛАСНИ ЗАЛОГАЈ

ЈЕГУЉЕ

Кућни љубимац? Обожавали су их у старом Риму што не чуди кад се зна да су становници древног царства били опседнути чувањем необичних животиња.
Сласни залагај? Можда је тешко сварити ту идеју, али има људи који их лако варе.
Зашто бисмо их волели? Зашто да не, па немају ни канџе ни зубе, с њима може да се игра по цео дан.
Зашто их не волимо? Бескрајно су досадне. Ако им бациш лоптицу, сигурно неће отрчати да је донесу.
Разлог да се нађу на трпези? Педесет милиона Јапанаца зна зашто.
Разлог да се не нађу на трпези? Ко је читао немачког нобеловца Гинтера Граса (рођен 1927) сећа се појединости из његовог чувеног романа „Лимени добош”: мајка малог Оскара, који одбија да порасте, луди и на крају умире пошто је угледала коњску главу коју рибари користе као мамац за хватање јегуља ■

☐ КУЋНИ ЉУБИМАЦ ☒ СЛАСНИ ЗАЛОГАЈ

АЈКУЛЕ

Кућни љубимац? Мало је велика да се смести у кућни акваријум.
Сласни залагај? Супа од ајкулиног пераја у појединим ресторанима, рецимо у Хонгконгу, плаћа се и више од сто долара.
Зашто бисмо их волели? Изузетно важни становници океана који слободно могу да се прогласе редарима рибљих душа.
Зашто их не волимо? Добро се зна да ајкула, уколико није изазвана, неће напасти човека. Али, ако је у прилици, човек нема никакву шансу у борби с њом.
Разлог да се нађу на трпези? Ако је веровати кухињи азијских земаља, ајкулино пераје није само изузетно укусно – човеку који га поједе даје осећај моћи.
Разлог да се не нађу на трпези? Опрез, уколико људи не поведу рачуна, за двадесетак година деца ће мислити да је филм „Ајкула” снимљен о некој морској немани створеној у људској машти. Океани и планета Земља неће нам опростити нестанак морских паса ■

☒ КУЋНИ ЉУБИМАЦ ☐ СЛАСНИ ЗАЛОГАЈ

В. С.

ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТА

ЗЕЛЕНО, ВОЛИМ ТЕ ЗЕЛЕНО

Зелено је и боја воде, као што је црвено боја ватре. Она је умирујућа, заштитничка, освежујућа, људска боја, боја биљног царства. Зелена боја има своје место и у појединим религијама. Док је за хришћане зелено остало нада и врлина, за поклонице ислама, чија је и застава зелена, она има знамење спасења и највећег блага, материјалног и духовног, пре свега породице. На другој страни, зелено има и злотворну моћ.

У прошлости су забележени примери појединаца и друштвених група који су себе и своју делатност на особен начин поистовећивали са зеленом бојом, или су из неких других разлога били доведени у везу с њом.

Констанције Хлор

Уколико се отвори било који речник античког или средњовековног грчког језика видеће се да придев *хлорос* (*chlōros*) значи: зелен, зеленожут, светлозелен, али и блед, свеж. Уосталом, добро је познат хемијски елемент хлор, зеленкастожут гас оштрог мириса и отрован, који се притиском или хлађењем претвара у жуту течност.

У другој половини 3. и у првим годинама 4. столећа у Римском царству живео је и деловао Констанције. Премда је био значајна историјска личност, касније је упамћен пре свега као отац Константина Великог. Ма како то необично звучало, зна се дан, али не и година његовог рођења. Марко Флавије Валерије Констанције дошао је на свет 31. марта око 250. године. Његова породица потицала је с Балканског полуострва, из подунавске провин-

За зелену боју се каже да је подједнако удаљена од небесног плавог и од подземног црвеног. Будући да су ове боје апсолутне и недоступне, зелена је средња величина, посредник између топлог и хладног, високог и ниског. Њена појава с пролећа раскида са сивилом и туробношћу зимских месеци

ције Дакије Рипенсис. Текао је војничку каријеру, био је управник Дакије, а 288. године постао је преторијски префект. Године 293. постао је један од двојице цезара и ушао у колегијум тетрарха који су уз поменуте цезаре чинила и два августа. После повлачења Диоклецијана и Максимијана, 305. године, Констанције је постао август. Женио се два пута: из првог брака, с Јеленом, имао је сина Константина Великог, а из другог шесторо деце. Преминуо је у Јорку 25. јула 306. године, а војска је за августа прогласила његовог сина Константина. Тако је почео велики грађански рат из ког је 312. године, после низа крвавих сукоба, као победник изашао управо Констанцијеов син.

Каснији византијски писци додали су Констанцију епитет Хлор, што би значило зелени, односно бледи. Тако Јован Зонара, који је своју „Светску хронику” писао у првој половини 12. века, бележи да је то било због његовог бледила. Тако се и у поједи-

ним делима модерних историчара уз Констанцијево име наводе придеви зелени, односно бледи. Уосталом, када је реч о боји људског лица, неретко се могу изједначити глаголи позеленети и побледети, односно пребледети.

Зелени и плави

Оно што је за древну Атину била Агора, а за стари Рим Форум, то је за Цариград био Хиподром – место где су се испољавале политичке тежње становника византијске престонице на Босфору. Те политичке тежње веома рано су се испољиле кроз борбе такозваних дема или странака Плавих и Зелених. Првобитно су деме биле навијачке, односно спортске организације и било их је четири – Црвени, Зелени, Плави и Бели. Своја имена странке су дуговале бојама огртача хиподромских кочијаша који су учествовали на коњичким тркама.

Временом, међутим, деме су попримиле знатна политичка обележја што не треба да изненађује будући да се читав јавни живот Цариграда одвијао управо на Хиподрому. Убрзо је дошло до даље поларизације, тако што су се Црвени спојили са Зеленима, а Плави са Белима. На тај начин настале су само две супротстављене странке – Зелени и Плави. Зелени су заступали интересе новог чиновничког staleжа који се уздигао на двору и у државној управи, и поготово стремљења богатих трговаца са Истока, наклоњених монофизитизму и другим

тамошњим сектама. На другој страни, Плави су изражавали интересе старог велепоседничког грчко-римског сенаторског племства, док су у верском погледу били наклоњени православљу. Зелени и Плави показали су највећу снагу у јануару 532. године када су у чувеној побуни Ника умало збацили с престола једног од највећих византијских царева – Јустинијана I (527–565).

Зелени гроф

Једна од најзанимљивијих личности Западне Европе у другој половини 14. столећа био је гроф Амадео

VI Савојски (1343–1383). Реч је о неustraшивом витезу, вештом дипломати и ватреном присталици римске цркве који је био славан не само на Западу, него и на Истоку. После смрти свог оца Ајмона (1329–1343), као деветогодишњак, најпре уз помоћ регентства, а од 1348. године, као четрнаестогодишњак, Амадео VI самостално је владао у Савоји и спретном, стрпљивом политиком умногоме проширио и ојачао своју државу. Откако се на једном витешком турниру појавио у одећи зелене боје, која му се очигледно допадала, добио је надимак Зелени гроф, под којим је био познат широм Европе. Био је један од најистакнутијих поборника крсташке идеје на Западу.

Византијска царица Ана Савојска, супруга цара Андроника III Палеолога (1328–1341) и мајка цара Јована V Палеолога (1341–1391), била је тетка Амадея VI Савојског, полусестра његовог оца Ајмона. На челу релативно мале војске, коју је чинило 1500 до 1800 ратника, Зелени гроф дошао је 1366. године у Византију и успео да од Османлија преузме Галипољ, најважнији град на Хелеспонту (Дарданели) и мостобран између Мале Азије и Европе. Међутим, у наставку овог успешно започетог похода морао је да се окрене против Бугара и да осваја њихове градове на Црном мору како би избавио свог рођака цара Јована V Палеолога. Византијски цар бора-

вио је у угарском граду Видину и бугарски владар Иван Александар (1331–1371) није му дозволио да се преко Бугарске врати у Цариград.

Гроф Амадео VI Савојски напустио је у јуну 1367. године Цариград и кренуо на траг. Из Мраморног ушао је у Егејско море, прошао поред Негропонта, обишао Пелопонез, а онда, после краткотрајног заустављања на Крфу и у Драчу, упловио у Јадранско море. Познато је да је у Дубровнику боравио 17. и 18. јула 1367. године да би се, напослетку, обрео у Венецији, полазној тачки његовог путовања на Исток.

Остали „зелени”

У Црној Гори постојали су такозвани *зеленаши*, припадници политичког покрета израслог из опозиционих струја које су настале почетком 20. века. Они су у току Првог светског рата и непосредно после њега по питању уједињења са Србијом захтевали равноправан положај Црне Горе у уједињеној држави. Насупрот њима стајали су такозвани *бјелаши*. Зеленаши су своје прогласе, које су упућивали црногорском народу, издавали на зеленој хартији, одакле је и потицао њихов назив.

Зелени кадар био је назив како за дезертере из аустроугарске војске током 1917–1918. године, тако и за наоружане сељаке који су у југословенским земљама Аустроугарске тежили националном и социјалном ослобођењу. Будући да су се припадници *зеленог кадра* скривали по планинама и шумама, добили су такав назив. Одатле су предузимали мање нападе на жандармерију, а као испољавање тежње за социјалном правдом било је и насртања на велепоседничка имања.

Осим тога, *зеленим кадрам* називане су и квислиншке јединице које су у току Другог светског рата чинили присилно мобилисани муслимански сељаци.

И, напослетку, у првим деценијама 20. столећа, *зелена интернационала* био је назив за међународни земљораднички покрет ■

Радивој Радић

—девет

Илустровао
Растко Ђирић

ЗАПИСИ ИЗ КОРЕ ВЕЛИКОГ МОЗГА

НА ПОЧЕТКУ БЕШЕ МУЗИКА

Научници су дошли до још једног доказа који потврђује да су људи најсавршенија жива бића на Земљи јер поседују чак две могућности споразумевања – говором и музиком

Јесте ли се икад запитали какав значај у људском животу има музика? Због чега је свеprisутна и омиљена па се, где год да се осврне и куда год да крене, човек суочи с њом? Шта је то тако привлачно у њој да су концертне сале пуне љубитеља музике? Због чега се с радија и телевизије готово непрекидно чују мелодични звуци, са спортских стадиона одјеци навијачких песама, с тротоара гласови уличних певача? Какву то магију имају звуци из слушалица вокмена и МРЗ плејера па се оне не ваде из ушију? Шта је у музици спорно кад се у њој ужива, уз њу се забавља и опушта? Додуше, музички укуси се разликују. Неко воли рок или поп, неко класичну или џез музику, а неко изворну.

Ипак, ова и још многа друга питања научници већ деценијама постављају у жељи да открију одакле човеку способност да ствара музику и због чега има потребу да њом буде окружен.

Најзад су дошли до одговора. Тврде да је узрок свему томе запис у кори великог мозга, настао вероватно још у доба неандерталаца. Он је имао значајну улогу у развоју човечанства и остао као траг једног од најстаријих наслеђа који и данас управља нашим животом.

Музикални неандерталци

Али, пут до тих одговора био је дугачак и напоран, јер су они били скривени у централном нервном систему. Захваљујући савременим технологијама тек недавно научници су успели да путем електроен-

цефалограма, емитовања позитрона и снимања нуклеарном магнетном резонанцом завире у мозак и испитају га.

Та испитивања требало је да потврде теорију коју су одавно изнели да се човек најпре споразумевао музиком, а тек потом говором, односно да му се прво развила способност да ствара звуке уда-

Бебама
више прија
нежна мајчина
песма него
тепање.

рајући предметом о предмет, дувајући у шупље стабљике или гласом. Показатеља да је тако било има много: од археолошких ископина најпримитивнијих инструмената до сазнања да дете најпре запева па тек онда проговори и да ритам, речи музике, сваки човек разуме.

Први значајан успех у разоткривању тајни мозга постигли су стручњаци лајпцишког института Макс Планк. Да би утврдили да ли и како музика делује на рад мозга, испитивању новим технологијама подвргли су групу људи пуштајући им

једанаест

наизменично хармоничну па дисхармоничну клавирску музику. У оба случаја у кори великог мозга испитаника забележени су електрични нервни сигнали, попут оних који преносе говорне поруке, али различите јачине. Био је то први доказ да мозак реагује на музику, али и да је „музикалан”. Дисхармонична музика изазвала је праве ударе можданих сигнала указујући да је мозак раздражен нескладом тонова.

Испитивања спроведена на универзитетима у Харварду, Редингу, Минхену и Улму дала су још значајније потврде. Установљено је да се нервни сигнали изазвани музиком јасно читавају у центрима за говор у обе мождане сфере – и у Брокином центру, задуженом за покретање говора, и у Верникеовом, центру за разумевање говора. Верникеов центар показивао је бурније читавање, па се ово испитивање обавило и на мозгу тек рођене деце. Оно је показало да центар за стварање осећаја звука много израженије реагује на музику него на говор.

То су били неспорни докази. Јер, током развоја мозга у сивој маси најпре су се обликовали осећаји. Тако је осећај за музику настао много пре него што се код човека развила способност да говори, верује се још код неандерталца, што је могло да буде покретач за бржи развој мозга.

Певајмо заједно!

Разрешење основне тајне одагнало је нејасноће и у другим областима изучавања људског живота.

Ендокринолози и психолози утврдили су да музика позитивно делује

на људску свест стварајући полетност и добро расположење. Под утицајем звукова ослобађају се такозвани хормони среће, мушки хормон тестостерон и кортизол, хормон надбубрежне жлезде. И код жена и код мушкараца буде жељу за љубављу.

За опстанак људске врсте то је било од великог значаја.

Али, пошто се количина ових хормона повећава код групног певања, и социолози су видели вишеструку корист од музике. Оно је допринело развоју друштвености и заједништва, јер ти хормони, поред свих лепих осећања која доносе, одгоне и страх. Тако су у духу заједништва све недаће лакше савладане. Тај осећај задржао се до данас и огледа се, рецимо, у одлучности спортиста да победе после певања химне, одважности ратника, или издржљивости и упорности радника који певају док обављају неки тежак посао.

Поред потврда својих претпоставки, научници су се суочили и са сазнањем да музикалност човека полако јењава. Први начин споразумевања већ дуго узмиче уступајући место савршенијем и развијенијем говору. Кад је то почело да се догађа, не може са сигурношћу да се утврди. Можда чак и са ступањем хомосапиенса на позорницу човечанства. Научници верују да ћемо бар још 100.000 година моћи да уживамо у музици и да се поносимо сазнањем да смо најсавршенија жива бића на планети која имају два начина споразумевања ■

С. Делибашић

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

1. 6. 2007.

СИМУЛАЦИЈА МУЗИКЕ

Испитујући утицај музике на мозак, научници су уочили да код музички необразованих особа јачу реакцију испољава десна хемисфера мозга (1), а код професионалних музичара лева (2).

Групно певање ствара и појачава осећај заједништва и даје додатну полетност и снагу остварењу жељеног циља.

Чини се да је потрошачко друштво крочило у ново раздобље: осим што се све више препуштају куповини, људи су постали свесни потрошачке грознице која их тресе. Њено трајање је неизвесно, као и сам исход. С тим у вези врло је занимљиво недавно статистичко истраживање спроведено у Италији. На први поглед истраживање није имало додирних тачака с потрошачким страстима, али се напослетку испоставило да оне играју најважнију улогу. Наиме, циљ је био да се преиспита савест грађана, па је постављено следеће питање: Шта је по вашем мишљењу највећи грех, односно,

тридесет и шездесет година, најгори, односно највећи грех је – прекомерна куповина!

Судећи по овом истраживању, осећање гриже савести не изазива више ни гажење основних моралних или верских начела. Готово седамдесет одсто испитаника потврдило је да им такве „животне грешке“ ништа не значе. С друге стране, грешни сте кад сте неприхваћени у друштву, или не испуните своја очекивања. Наводи се да је најбољи лек против гриже савести – неразмишљање. Једноставно, не треба размишљати о ономе што се догодило. Јер, осећање гриже савести – тврде испитаници – има ограни-

чено трајање: већина сматра да не траје дуже од неколико дана (32 одсто), а неки чак верују да траје мање од једног јединог дана (12 одсто) или тек неколико минута (7 одсто).

Тако долазимо до првог места топ-листе највећих грехова. Њега је, дакле, заузела прекомерна куповина. Да ли због тога што их стално запљускује море нових производа (уз одговарајућу нападну рекламу), људи више не могу без куповине. Међутим, није им баш пријатно због тога. Лакше је пријатељу нанети бол или преварити жену. Кренути у помахниталу куповину од продавнице до продавнице, од једног до другог трговин-

ЗАБОРАВЉЕНА САВЕСТИ И...

НАЈВЕЋИ ГРЕХ!

који је највећи грех који сте недавно починили? И, на крају: Да ли сте због тога патили?

Одговори су били изненађујући.

Истраживачи су били убеђени да је хришћанска мисао, у чијем је средишту прича о греху, ипак оставила дубоког трага у душама људи, посебно у једној хришћанској земљи као што је Италија. Уосталом, током историје истакнути теолози посветили су значајна дела расправама о греху. Међутим, ново истраживање показало је да је хришћанско поимање греха за данашњег човека застарело. Тачније, људи се више не плаше уобичајеног греха.

Децо, чувајте се одраслих које више пече савест што обилазе продавнице него што занемарују своју децу!

Секс, прељуба, издаја, занемаривање деце као да не изазивају грижу савести. Човека, који је својим поступцима повредио блиског пријатеља, савест пече само два дана... Прељуба се, примера ради, не сматра више грехом, или бар не неопростивим грехом. Ништа више није као некада: према поменутих испитаницима између

ског центра, изгледа не доноси више велико задовољство и не лечи потиштеност као што се говорило. Само грижу савести.

И грех с другог места ове „грешне топ-листе“ говори на неки начин о томе колико је савремени човек усредсређен на себе, а све мање брине о ближњима. Наиме, на другом месту највећих грехова налази се занемаривање сопственог здравља. Тек на трећем месту је занемаривање рођене деце!

Шта рећи на исход овог истраживања? Децо, чувајте се одраслих које више пече савест што обилазе продавнице него што занемарују своју децу ■

Илустровао
Александар Ђорђевић

М. Огњановић

ТРЕЋА СРЕЋА (А ЧЕТВРТА ПОНАЈВЕЋА!)

Јудају ибн Салема из Саудијске Арабије жестоко су нападе његове две бивше супруге, премлатиле га и напослетку раниле кад су дознале да њихов муж намерава да се поново ожени. Несрећни Јудаја дошао је на ту помисао јер су прве две жене постале несносне. Стално су се свађале која добија више поклона, чији је стан већи и којој ће оставити више иметка и новца. Да би побегао из тог пакла, човек је нашао трећу жену. Опорављајући се у болници од напада разјарених супруга, Јудаја је постао још одлучнији:

– Једини начин да вратим своје пољуљано мушко достојанство јесте да узмем трећу жену, јер су прве две неподношљиво дрске – изјавио је ■

ДЕКА НА БИЦИКЛУ

Један осамдесетшестогодишњи дека из италијанског града Трента погрешно је пут, па је на бициклу прешао сто четрдесет километара, али у супротном смеру! Наиме, бициклиста се упутио у Камизано још у подне, али је после шеснаест сати окретања педала схватио да није на правом путу. Стигавши у месташце Лавис, решио је да се заустави и упита полицајце за помоћ.

– Извините, колико има до Камизано Вицентина? – упитао је полицајце стари господин у четири сата ујутру. Полицајци су били зачуђени схвативши да је село за које дека пита веома удаљено, односно, да је на потпуно супротној страни ■

УЗМИТЕ ЈОЈ ПСА!

У италијанском граду Лењану једној шездесетогодишњој жени **заплењен је пас**, кућни љубимац, јер бившем мужу који је болестан и без посла месецима није плаћала алиментацију у износу од четиристо евра. Муж је упутио тужбу суду, а будући да се госпођа није обазирала на претње, захтевао је да јој се одузме пас, енглески басет, јер је добро знао кога она највише воли и кога не може да се одрекне. Пристала је да му плати све што дугује само да јој врате њеног пса Фредија ■

Илустрovala
Светлана
Кнежевић

КАД КРАВА КРЕНЕ У ГАЛОП

Грађани Хановера памтиће 24. април ове године. Тог уторка у овом немачком граду **једна крава направила је у центру града прави дармар**. Кад је с оближње фарме ушетала у центар, крава је у почетку мирно ходала улицама све док возачи нису почели да трубе и негодују. Очигледно узнемирена због велике буке и многобројних возила, животиња се преплашила и дала у трк. Осим раздраганог света, за њом су убрзо појурили ватрогасци, полицајци, новинари, фоторепортери. Крава је обарала све пред собом. После три сата напокон су је ухватили испаливши стрелице са средствима за успављивање. Животиња је направила штету процењену на 25.000 евра. Одштету ће, по свој прилици, морати да плати власник ове, како се касније испоставило, **стеоне краве** ■

НЕ ПСУЈ И НЕ ПЉУЈ!

„Нортвестов“ авион који лети на линији 1190 требало је за неколико минута да крене из Лас Вегаса за Детроит. **Била је субота, 7. април ове године**. Пролазећи поред једног од тоалета у предњем делу летелице, један путник чуо је мушки глас на који не би обратио посебну пажњу да незнацац није изговорио неколико псовки. Случај је хтео да, завршивши разговор мобилним телефоном, неуљудни мушкарац изађе и нађе се очи у очи са зачуђеним путником који је схватио да је у питању капетан авиона. Путник му је тихим гласом скренуо пажњу да не би требало да се тако непристојно понаша. Капетан је плануо и најружнијим речима осуо паљбу на путника. Одједном су се умешали и остали који су се затекли у близини. Настала је таква пометња да је једна од стјуардеса, плашећи се да не избије туча, позвала аеродромско обезбеђење, а они – полицију. Обавештени су и одговорни из „Нортвест“ авио-компаније. Сви су се смирили тек када су полицајци на силу извели капетана из летелице. Његово име није откривено из сасвим разумљивих разлога. Путници су морали да сачекају петнаестак минута, док није дошао други капетан ■

Илустровали студенти III године ФПУ у Београду Одсек примењене графике Атеље графике и књиге професора Растка Ћирића

МЕДА У КУПАТИЛУ

Чланови једне породице из сибирског града Новокузњецка у купатилу свог стана недавно су пронашли **уплашено мече**. Био је толико уплашен да је дрхтао. Спас је покушао да нађе у кади где се сакрио. Али, иако меда има само два месеца, није тако мали да не би могао да се брани. Кад су се родитељи и деца окупили око њега, он је почео да замахује шапама, па су морали да позову ватрогасце. Не зна се како је меда доспео у њихов стан будући да живе у стамбеној згради, у густо насељеном делу града ■

Кад се у свој својој лепоти – а надам се пленећи блиставим гласом – појавила на оперској позорници у Цириху, 2. априла 1937. године, Бахрија Нури Хацић (1904–1993) публици је одузела дах. Међу њима налазио се и прослављени аустријски композитор Албан Берг. Прелепа Бахрија том приликом је на швајцарској светској оперској премијери певала насловну улогу – Лулу – у истоименој Берговој опери. Да ли је композитор знао да истакнути сопран (од двадесет четврте године првакиња опере у Берну, а од 1930. године пр-

од зла и доноси срећу. У свом изворном облику, талисман је био запис који се носи уза се и штити од зала. Реч је о верском запису. Попут јеврејске мезузе, металног ваљка у ком се налази свитак од пергамента, а на њему исписане Божије заповести. Амајлија, или хамајлија, турска је реч: хамаил је предмет који се такође носи на телу с уверењем да штити од лоше судбине и недаћа. Амулет је синоним за амајлију и потиче од латинске речи *amuletum*. И амулет, баш као и талисман и амајлију, сујеверни људи носе око врата.

Потковица

Треба да се окачи на зид куће, али тако да крајеви буду окренути нагоре. Онај ко дотакне потковицу не само да ће бити срећан, него може неочекивано и да заради новац. Још нешто: потковица не сме

ЧУВАРИ ОД УРОКА И

ва дама Београдске опере) око врата носи талисман за који је била дубоко уверена да јој доноси срећу? Можда и јесте... У позним годинама, кад је већ крочила у девету деценију, Бахрија Нури Хацић признала је писцу ових редова да се од најраније младости није одвајала од свог талисмана. И дању и ноћу, у свакој прилици. Сматрала је да богат и срећан живот бар делом дугује том предмету који је добила на дар од свог оца, познатог мостарског песника Османа Нури Хацића.

Славна оперска певачица само је једна од многобројних особа које верују у амајлије и талисмани. Као што је познато, сујеверје је блиско готово свима, понекад чак и религиозним особама. Једноставно, умисли се „увуче“ неко веровање да ће нам одређени предмет донети срећу, или нас заштитити од невоље. Можда амајлија и подстиче оно добро што је у нама, храбри нас и чува од страха, односно, ми верујемо да она то чини. То свакако може бити благотворно.

Али, шта је заправо талисман, односно амајлија. Талисим је арапска реч, а на шпанском се каже као и код нас – талисман. То је магијски предмет који по распрострањеном народном веровању (празноверју) даје оном који га носи чаробну моћ. Штити

Талисмани и амајлије су магијски предмети који по распрострањеном народном веровању (празноверју) дају онима који их носе чаробну моћ. Штите од зла и доносе срећу...

Занимљиво је да су одређени предмети кроз историју код различитих, чак и врло удаљених, народа сматрани доносиоцима среће. Амајлија може бити једноставан предмет, живо биће, предмет из природе, или, пак, обрађен предмет, често на уметнички начин. То посебно важи за талисмани. Ево и неких примера.

Рог

Рог или рошчић, прави, златни или сребрни привесак, штити од урока и од зависти. Најделотворнији рог је црвене боје. Дакле, од корала ■

да буде нова, већ скинута с коња. Неки верују да потковица са задњих копита доноси несрећу: „Потковица са предњег копита и кућа за срећу не треба да пита” ■

Бубамара

Својеврсна амајлија може да буде права, односно жива бубамара, или привесак за огрлицу у облику бубамаре. Верује се да, ако на нас слети бубамара, то доноси срећу. Према неким веровањима, бубамара доноси и новац: зато, уколико бубамара дође до нас, не треба да је терамо, а никако убијемо. То онда није срећа, већ – несрећа ■

Шака (рука)

Реч је о привеску који људи носе од давнина. Врло је важан положај прстију шаке. Шака стиснута у песницу, с подигнутим кажипрстом и малим прстом, означава рогове. То је амајлија против урока, баш као и кад рука показује такозвани шипак. Ова амајлија је честа у медитеранским земљама, али и у Јужној Америци и Индији. Фатимина рука (или „хамса“) је отворена шака с испруженим прстима и осликаним свевидећим оком у средини длана.

То је амајлија против болести и лоших утицаја злих људи. Такву амајлију носе у арапским земљама, и на Истоку уопште, али и сви други који верују у моћ амајлија ■

Детелина са четири листа

Једна је од најпознатијих амајлија. Нажалост, не може бити поклоњена, јер тада не вреди. Доноси срећу само ономе ко је нађе ■

Риба

Привесак у облику рибе помаже особи која га носи да њени снови постану стварност ■

Точак

Точак са запрежних кола окачен на зид уместо слике, мења судбину породице уколико је то потребно. Ако је све у реду и породица ужива у срећи, не треба га дирати. Али ако нешто крене лоше, треба га завртети и све ће наводно кренути боље ■

Катанац

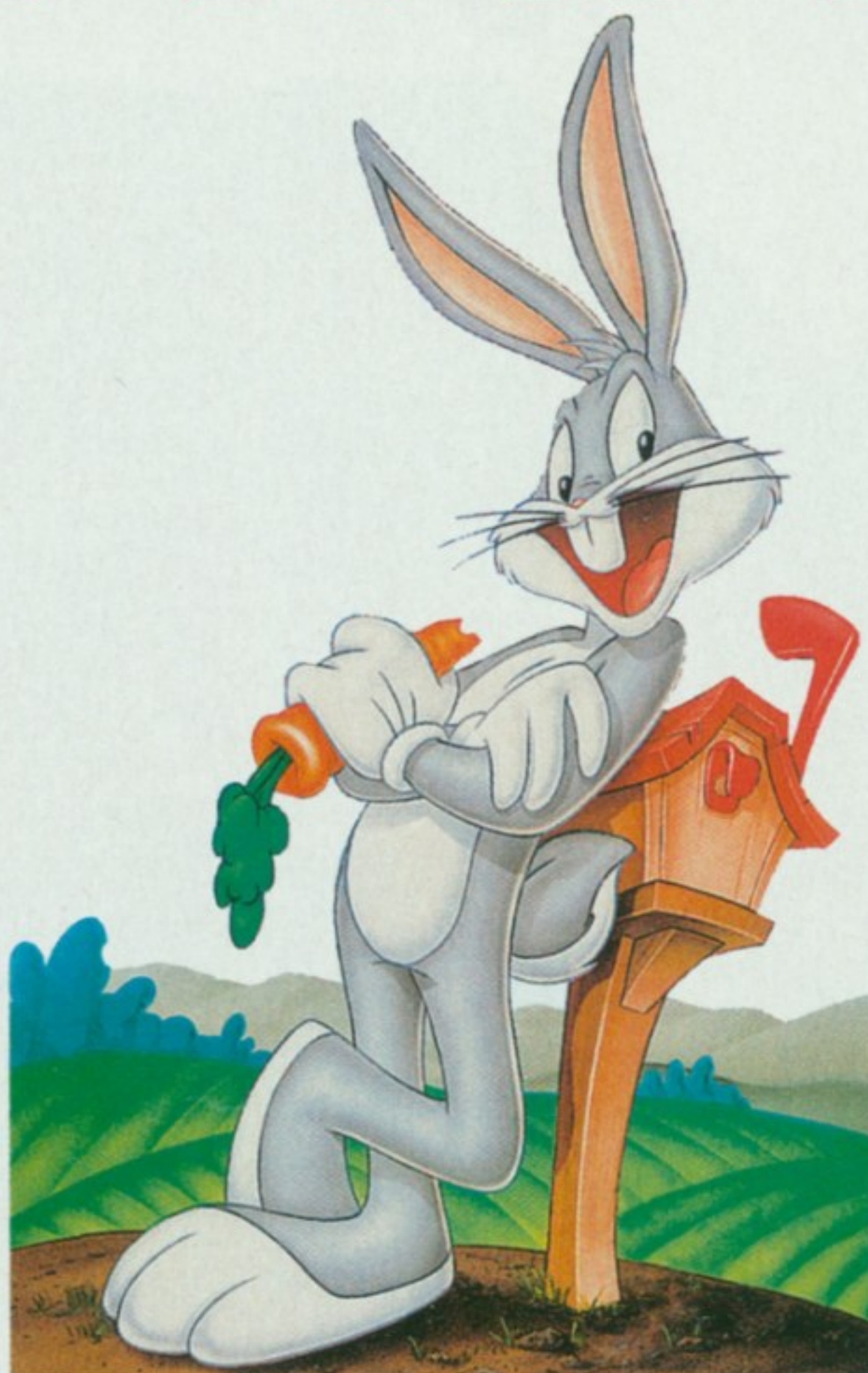
Ко носи катанац уместо привеска (на опасачу или на торби), тај ће имати дуг живот. Биће здрав и имаће порода ■

Око

То је амајлија против урока, против нечијих злих или урукљивих очију. Носи се као привесак или једноставно уза се. Особа која носи амајлију у облику ока заштићена је, осим тога, од незгода, болести...

Али, око пре свега спречава да особу други гледају онако како не би ваљало... ■

Зечија шапа

Прослављени цртани јунак Душко Дугоушко тврдио је да срећу дугује чињеници што као амајлију има зечију шапу. Зечија шапа такође је веома омиљена амајлија. Можда не штити од урока, али зато доноси срећу ■

Змијска кожа

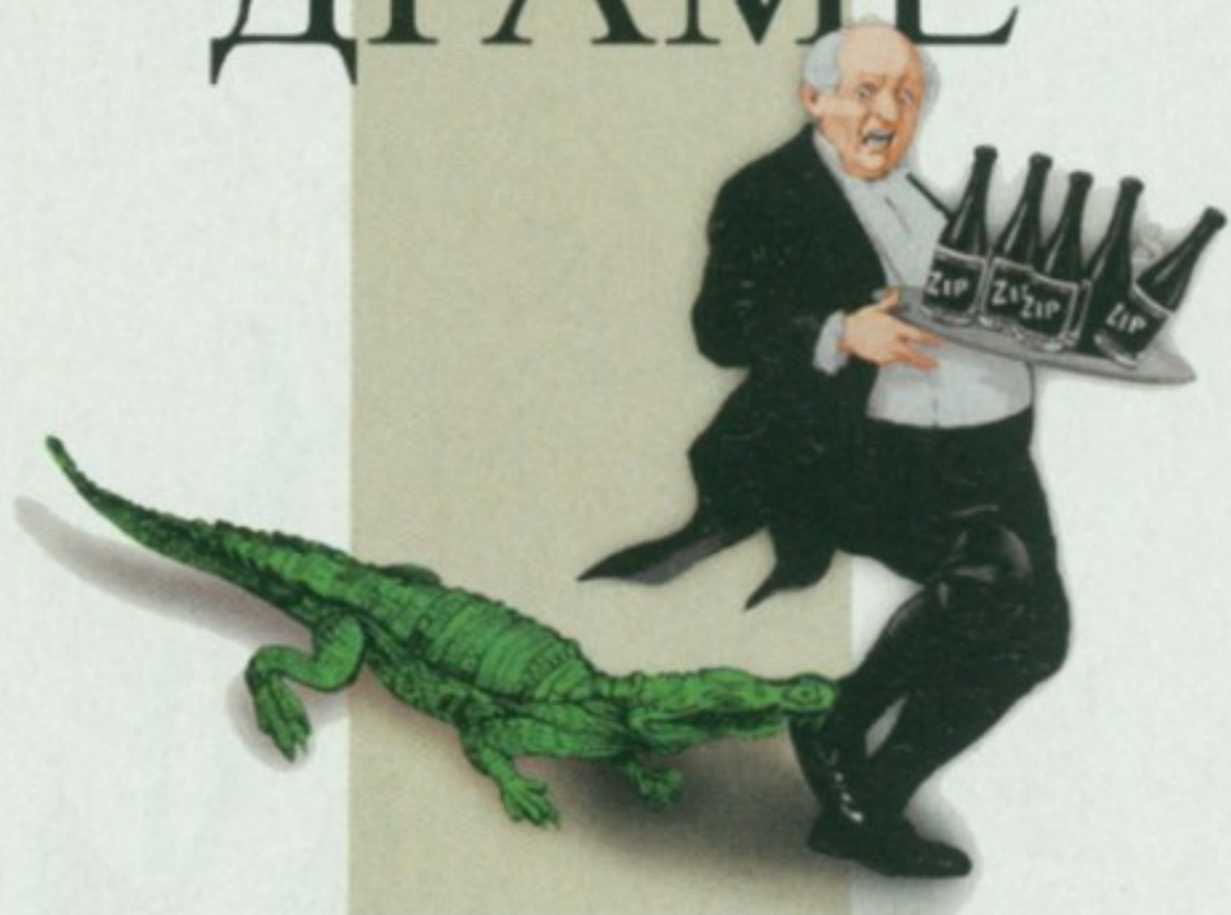
Све болести „беже“ од змијске коже тако да особа која, на пример, носи наруквицу од змијске коже, биће заштићена од опаких болести ■

М. О.

седамнаест

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Кад Душану Белчи, дугогодишњем неуморном хроничару Вршца и јужног Баната, готово узгредно поменете Банатску Паланку, очи му насели нека посебна светлост. Каже да је она његово упориште, место које га напаја посебном енергијом. Уосталом, Банатској Паланци – коју чине два километра удаљене Нова и Стара Паланка – посветио је и први текст у својој књизи „Сентиментално путовање кроз јужни Банат” у коме, поред осталог, пише и ово:

„Ако у овом малом делу света постоји нека тачка где све почиње и све се завршава, онда се она сигурно налази на оном рту, завршетку левог бедема, код Старе Паланке, који дубоко продире у Дунав одвајајући од њега један велики залив. Када станете на тај комад земље, осетите као да се налазите пред неким великим вратима кроз која ка вама продире бескрајно светло. У ствари, ви се ту налазите пред неком врстом врата вечности и врата бескраја или, једноставније речено, да би било ближе свакодневном поимању света – пред вратима историје. Јер, шта је Стара Паланка друго него врата кроз која се стотинама хиљада година пролазило из једног света у други. Велика река, једна од рајских, која је ту најшира у свом току, није била никаква препрека ни у временима праисторије, јер врата која је ту поставио творац света била су увек отворена и

кроз њих се могло и морало пролазити, она су привлачила народе питоме и дивље, градитеље и рушитеље...” Пређашњи сведоци историје тако су оставили траг да је још 101. године римски цар управо овде поставио понтонски мост и први пут упао у Дакију, Словени су прво овуда хрупили на просторе на десној страни Дунава. Овде је и Карађорђе, некако с пролећа 1817. године, прешао у Србију и отишао у смрт. У Првом светском рату осветничка Макензенова армија овде је направила мостобран према Србији, 6. новембра 1918. године први српски војници овде су први пут крочили на војвођанско тло, а с јесени 1944. и совјетске, савезничке, јединице управо на овом месту пребродиле су моћну реку.

И то све кроз место које „броји девет кућа и пет кафана” и које данас „форсирају” сви истински поклоници свеже дунавске рибе, што у чорби што у тигању. Јунак наше приче је дуги низ година један од главних снабдевача, риболовац пред чијим се вештинама умири и јогунасти Дунав. Има седамдесет и осам година, и име му је Јован Јанкуловић. А откуд он баш у овој рубрици „Забавника”? С разлогом, и то приличним...

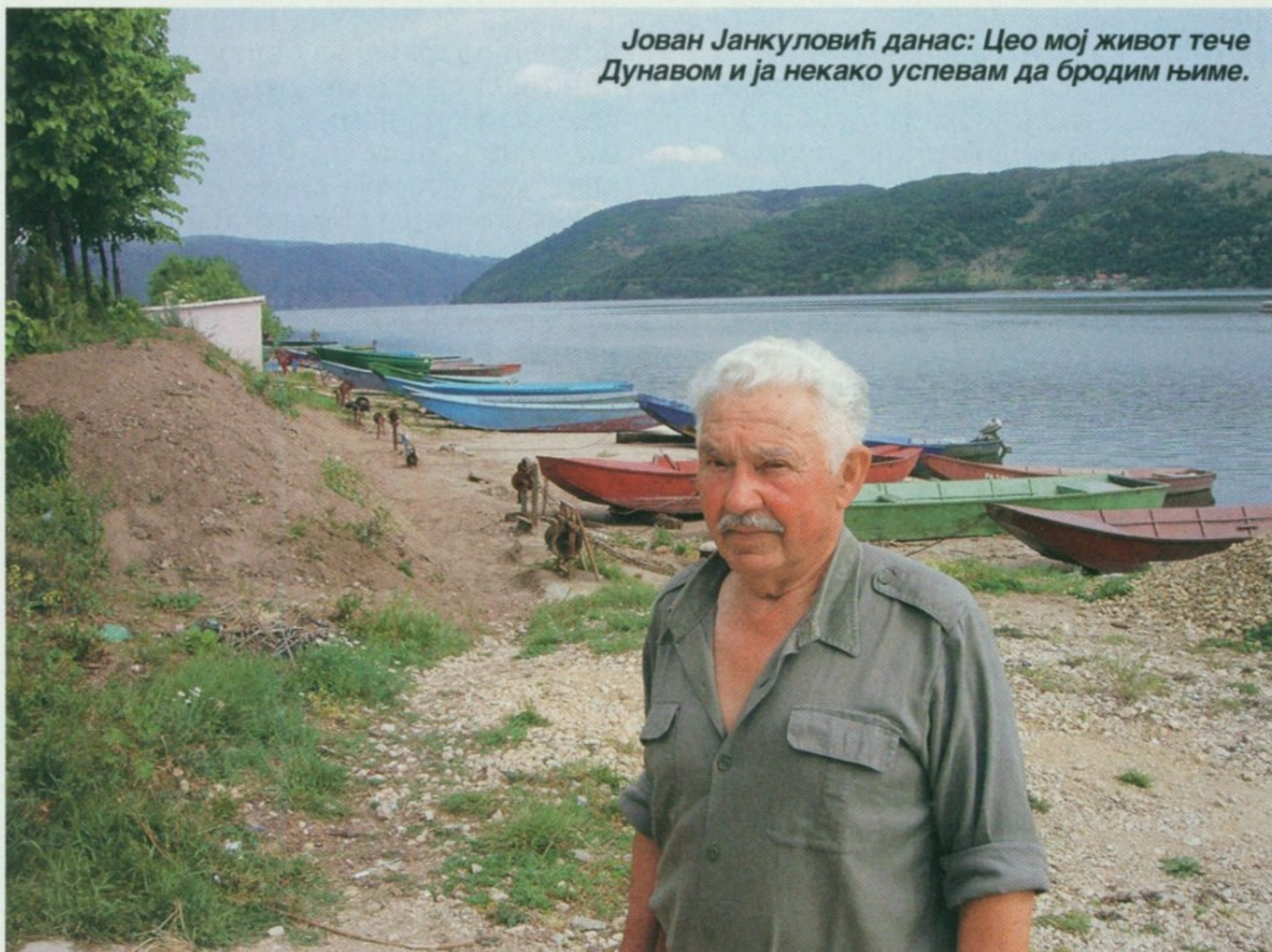
Мередовом на птице

Ништа није упућивало на драму која је следила. Била је зима, година 1980. Температура уобичајена за то доба године, десетак степени испод нултог подеока. Његов телефон у Белој Цркви

НАЈДУЖА ЈОВАНА

зазвонио је пре него што се Сунчев диск ишуњао из Ђердапске клисуре. Јављао му се пријатељ Ђела, кафеџија из Старе Паланке, оне из које у Дунав без напора можеш да добациш шишарку. Вели да му из Београда стижу угледни гости у лов на патке, па ако може и хоће да им се, као искусан ловац на дунавску пернату дивљач, придружи. Испловили су око десет сати на Ђелином бродићу за који је Јован везао свој чамац. Његов задатак био је да мередовом с површине воде купи погођене птице. Док је бродић дугачак дванаест метара с десетак расположених путника бректао излазећи из ушћа канала Дунав-Тиса-Дунав и грабио уз моћну реку, време је било какво за ту врсту посла може

Јован Јанкуловић данас: Цео мој живот тече Дунавом и ја некако успевам да бродим њиме.

НОЋ

ЈАНКУЛОВИЋА

**Једини начин да,
заробљен на бедему насипу
код Банатске Паланке,
извуче живу главу био је да
просече шумарак и кроз
њего пребаци чамац тежак
око четиристо килограма.
А била је зимска ноћ,
температура десетак
степени испод нуле...**

само да се пожели: сувомразица без ветра. Јовин чамац одвезиван је само кад би се у реку стропоштало неколико птица, пошто су овдашњи искусни ловци знали да се патке плаше малог пловила и зачас прхну у небо. Занимљиво, али се нису бојале бродова и прилазиле су им на мање од стотинак метара, на растојања примамљива и за ловце чије око још није срасло с нишаном. Главно ловиште нашли су на делу некадашњег острва Чибуклија, пет-шест километара узводно од Рама. Изнад Ђутљиве реке мешали су се пуцњи и крици рањених птица, псовке и врисци одушевљења власника дугих цеви. Сећајући се дечаштва и ране младости у српском селу Свињица, на

румунској страни Дунава, одмах преко пута Доњег Милановца, Јован Јанкуловић је, махом узалудно, покушавао да не чује цыку задовољних ловаца. Мада је и сам уредно ишао у лов, ово је било нешто с чиме се у дубини душе није слагао. Ипак, на основу сопственог искуства, знао је да човек није увек у прилици да ради само оно што воли. А ово је, пре свега, био пристојно плаћен посао.

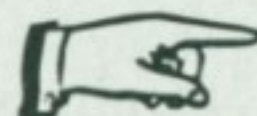
Стиже сеика!

Око три сата Ђела, власник бродића, рекао је Јови да је време да бегају натраг, наилази сеика, сестра, како овде тепају кошави, а с њом се није шалити, јер у овом делу Дунава зна да достигне брзину и до 120 километара на сат. Мада је наизглед све било мирно, јунак наше приче није се дуго нећкао. Бродић је заплвио низ реку, док су гости у потпалубљу надвикујући се препричавали скорашње доживљаје. А сестра кошава зачас је постала маћеха. Пловили су низводно, а таласи с фронцлама од белих креста долазили су им у сусрет. Све бржи и већи. Бродић је бродио горе-доле, „низ водено поље“, а жамор у потпалубљу лагано је утихнуо. Сад је било важно што пре се дочепати тврдог тла под ногама. И таман кад су се примакли обали Старе Паланке, покушавајући да преваре кошаву која им је приликом окретања према ушћу у канал сад дувала у леђа, таласи су готово у чвор смотали ланац којим је био везан Јовин чамац и, после само неколико тренутака, челична веза је пукла.

Поигравајући се с њим као с папирнатим бродом, таласи су га бацакали тамо-овамо и залепили за обалу бедема насипа. Ускоро, кад су окренули према заливу, чамац им је нестао с видика. Није Јована Јанкуловића бринуло што су са својеглавим чамцем отпловиле и две пенте (мотора), ранац с муницијом, канта с горивом. Пресекао се што је у чамцу остала да чами пушка регистрована на његово име, а она у нечијим рукама може да направи о-хо-хо невоља. А он је – откад је на руском камиону, одмах након Другог светског рата, стигао у Југославију – увек био човек од реда и закона. Нестала пушка, дакле, није била за баш-ме-брига. Чим је Ђелин бродић некако успео да се докопа чврстог обалног веза, на посебну радост сад поново живахног друштва које је из потпалубља безглаво истрчало на копно, Јова је замолио свог пријатеља да му позајми чамац, пенту и пушку. Да пође по свој насукани чун. Наравно, пошто се мрак већ гнездио над Дунавом и околином, била му је неопходна и батеријска лампа. Узалудна су била наговарања да сачека јутро. Ђела га је убеђивао да ће сестра кошава, можда већ ујутро, лепо да се удоми у неком другом крају. Јован је само одмахнуо руком и убрзо је ветар стрпао звук мотора у своја похотна недра.

Елиса у муљу

Ношен ветром, Јован Јанкуловић прилично брзо стигао је до места где се његов чамац, са

свим стварима, незаинтересовано љуљушкао. Мрак је надирао са свих страна и он је одлучио да узме само пушку, а по чамац и остале ствари у њему доћи ће кад кошава изгуби дах. Лепа и практична замисао, али прича је попримила сасвим другачији ток. Кад је, упаливши мотор, покушао да, упркос ветру у грудима, исплови на реку, елиса се заглавила у муљу. Уз то, страдао је и осигурач који је држао мотор. Пет пута је упорни Јанкуловић покушавао да се извуче из блата.

ПЕШИЦЕ ДУНАВОМ

У мноштву узбудљивих догодовштина које је (пре)живео Јован Јанкуловић једна је, ипак, посебна. Он је, са још двојицом, једини човек у овом крају који је икад препешачио Дунав од Старе Паланке до Рама, раздаљину од око два километра.

Збило се то у зиму страшно ледене 1957. године. С пријатељем Корнелијем Деспом у зору је кренуо у лов на патке, а другар ветеринар им је дао два бела мантила, као да их птице не примете док им се не приближе на пушкомет. Лов није био претерано успешан и они су, попут свих ловаца који држе до себе, заглавили у кафани. Код истог оног Ђеле из претходне приче.

И таман кад је било највеселије, са смешком се данас сећа Јанкуловић, његов пријатељ Деспо одлучио је да иде кући у Белу Цркву јер је остао без цигарета. Ма, ајмо преко у Рам по тај вражји дуван, предложио је Јован. Лед је довољно дебео да би и санке могле преко њега. Ма, нећемо,

толико јак да је почео да ломи и кида иструлело грање на бедему насипу на коме је био заточен. Ако га удари нешто одозго, нема му спаса. Шта сад да ради? Чамцем није могао на реку, као што није смео ни преко десетак метара широког бедема у канал јер није било време за пливање. И онда му је, док га је велики никловани нож прикачен за појас лупкао по бедрима, на памет пала суманута идеја. Исећи ће стабла и превући чамац на другу страну. Само како? Чамац је био тежак око

то је детињарија, бранио се Корнелије. Ипак су кренули, и то не само њих двојица. Прикључио им се деветогодишњи дечак Сретко, уз сагласност свог деде Марка који им је, чак, дао и парче канапа да се држе за њега.

Било је тек прошло подне кад је чудна тројка запешачила према Раму: напред Јован са штапом којим је, као, проверавао дебљину ледене коре, за њим Корнелије (обојица и даље у белим ветеринарским мантилима) и на крају Сретко. Уз клизање и смех, у Рам су, на чуђење и неверицу мештана, приспели после два сата. Кад су кренули натраг, са све неколико кутија цигарета и још вина у себи, већ је почело да се смржава. На средини Дунава су се споречкали, па су, одбацујући онај канап, сви кренули својим путем: Корнелије је пошао десно, према Белој Цркви и ушћу Нере, мали Сретко право у Паланку, а Јован лево, ка ушћу Караша у Дунав. И тако су сва тројица ушла у месну легенду као једини људи који су овде препешачили широки Дунав.

Јованову причу потврдили су и кафеџија Ђела и сад

средовечни Сретко.

Корнелије, нажалост, више није међу живима ■

Илустровао Драган Максимовић

Узалуд. И не само то. Мада је имао оне рибарске чизме до струка, ледена вода сасекла га је до изнад груди. Свестан да од тог посла нема вајде, изишао је на обалу бедем покушавајући да смисли шта и како даље. Овде, мокре одеће, није могао да остане. Како би лепо сад дошла нека ватрица: и да га угреје, али и да пламеном обавести могуће трагаче где је. Да, али откуд њему, заклетом непушачу, шибице или упаљач? А одећа је већ почела да се леди на њему. Одјек неколико испалених хитаца кошава је однела са собом. До Ђелине кафане и могуће помоћи било је најмање два километра махом уз ветар који је био

двадесет

четиристо килограма и за његово гурање по неравном терену потребна су најмање четворица снажних момака. Већ је било седам сати зимске вечери и мрачно као у дубинама у којима се скривају сомови. И ако не успе да пребаци чамац до канала у коме нема ветра, бар ће га рад загрејати.

Жедан посред воде

Почео је да сече грање и мања стабла, али су и они секли њега, и по рукама и по лицу. Натраг, пак, није смео али ни хтео. Смислио је, на малом простору чак и испробао, како да пребаци чамац с равним дном: подићи ће један крај, малчице га заљуљати и занети према

напред, па ће то исто учинити и с другим. Јесте то посао налик на раду оног тамо Сизифа, али је то било једино што је у том тренутку и на том месту могао бар да покуша.

Убрзо му је одећа била мокра и изнутра, од зноја. Шта би дао за гутљај воде?! Огромна вода свуда око њега, а он жедан као никад дотле. Онда се сетио да је негде чуо да је, за прву помоћ, довољно само да окваси усне и промућка воду кроз уста. Пошто је знао да је река препуна свакојаких отрова, с почетка се снебивао и онда то ипак учинио. Помогло је. Великим никлованим ножем, поклоном брата из Румуније, наставио је да крчи пут претходно проверен батеријском лампом. У неко доба ноћи с друге стране канала угледао је светла аутомобила која су лагано претраживала околни густиш и део насипа. То мора да му је Ђела похитао у помоћ?! Брже-боље испалио је неколико хитаца у ваздух, али је њихов одјек покосила кошава. Посрћући кроз густо растиње према каналу, упаљеном лампом – вртећи је у круг и наизменично је гасећи – покушао је да пријатеља обавести где се налази. Касно. Светла аутомобила лагано су се окренула и нестала у мраку. Очајан, сручио се на земљу и дуго немоћно зурio у небеске гроздове ледено равнодушних звезда. Први пут се уплашио да му нема спаса и да ће, кад га некад нађу, бити мртав и бео.

Ипак, Јован Јанкуловић није био човек који се лако предаје. Чврсто је стиснуо дршку ножа и вратио се да настави тамо где је стао а, ако је добро прорачунао, стао је на отприлике половини бедема. Идемо даље. С унутрашње стране рукавица, кроз лепљиву текућину, стизао је бол од пуклих пликова, као онда давно кад је у Ђердапској клисури помагао оцу да из вртлога извуку чамац коме је ветар (опет он!?) покидао сајлу. И успели су, тада. Али, шта ће бити сада?

На крају, већ обневидео од умора али и стрепње да је све ипак залудно, стигао је до обале канала који није био на кошавином друму. Лепо, само сад ваља превући чамац. И миц по миц, центиметар по центиметар, клизајући се низ гомиле посеченог грања, чамац је пловио копном и, после неколико сати, бућнуо у воду канала. Никад, ама баш никад и ничему, није се толико смејао Јован Јанкуловић. Као да је у њему пукла брана иза које су се наталожили немоћ, умор и сумњива нада да ће успети у свом науму. Убрзо је успео и да упали мотор, тренутак пре него што су се с друге стране поново појавила светла аутомобила. Ђела је овог пута чуо пуцње и видео светлוצаве кругове батеријске лампе. Двадесетак минута касније Јован Јанкуловић, а било је већ прошло три сата после поноћи, преобучен у топлу одећу свог пријатеља, сео је за кафански сто где га је чекала боца „црњака“ и нестрпљиви слушаоци ■

Петар Милатовић

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК

1. 6. 2007.

Герника је мали трговачки град у северној Шпанији, на око тридесет километара североисточно од Билбаоа. То је за Баске одувек било свето место. У Герници се налази историјски вредна зграда парламента, а у њеној близини расту стабла храста који је симбол културе и независности Баскије.

Кад је 1936. године избио Шпански грађански рат, 6000

Командант легиона наговорио је Франка да започне нову офанзиву на северу Шпаније. Кад су националисти напали, народ је почео да бежи. Избеглице су закрчиле путеве, што је републиканским снагама отежало повлачење и прегруписавање. Становници околних места упутили су се у Гернику верујући да ће ту бити безбедни. Она је широм света била позната као средиште ба-

знали су фашистичку летелицу, али су схватили да својом ватром не могу до ње да добаце.

У једном тренутку изгледало је да се авион удаљава и војници, бранитељи града, изашли су из својих заклона. Али, авион се изненада окренуо и, кад је био у пуном налету изнад града, почео да испушта бомбе.

Једна бомба тешка 200 килограма просто је одсекла

Једна бомба погодила је групу жена и деце. „Полетели су у ваздух неких пет-шест метара, а онда су се њихове главе, руке, ноге и остали делови тела разлетели на све стране”, посведочио је касније један очевидац.

Нека тела била су обезглављена, друга потпуно нага услед ваздушног удара који им је стргао одећу. Многи, иако мртви, нису имали рана на

КОНДОРОВ СМРТНОСНИ ЛЕТ

*Пре тачно 70 година Хитлерова
авијација је за само три сата
разорила Гернику,
духовно средиште Баска*

становника Гернике остало је лојално републиканској влади јер је она Баскији дала аутономију. На другој страни, генерал Франко, који је са својом побуњеничком Националном армијом упао из Марока, желео је да читаву Шпанију стави под власт Мадрида.

Све до краја марта 1937. године борба за Шпанију била је усредсређена на престоницу која је од Баскије удаљена неколико стотина километара. Гернику су штитила три батаљона баскијске војске и њени становници осећали су се безбедним. Међутим, бојећи се да би њихов фашистички побратим Франко могао да буде поражен, Хитлер и Мусолини у помоћ су му тајно послали своје трупе.

За два диктатора то је, истовремено, била изванредна прилика да њихови пробрани борци стекну борбено искуство пред рат за који су се увелико припремали. Тако је Хитлер, поред 5000 припадника копнене војске, у Шпанију упутио свој легион „Кондор” који се састојао од пажљиво бирањих ваздухопловаца. Они су на шпанском бојишту увежбали стратегију муњевитог рата (Blitzkrieg), чија се успешност показала на почетку Другог светског рата.

скијске културе и демократије, па се веровало да ће непријатељ то поштовати.

Напад из ваздуха је почео

Понедељак, 26. април био је пазарни дан у Герници. И, мада је сточна пијаца због рата била затворена, улична трговина зеленишем и разном другом робом обављала се пуном паром.

У 16.30 огласила су се звона цркве Санта Мара. Људи су били збуњени. Кад су схватили да је реч о ваздушној опасности, један бомбардер „хајнкел 111” већ се видео на небу. Неки су потрчали у подруме који су били преуређени у склоништа. Други су заклон нашли у цркви Санта Мара, а они најнаивнији склонили су се у железничку станицу Плаза.

Авион се најпре попео високо, а онда је, уз заглашујућу буку, почео да се спушта. Била је то, у ствари, само вежба којом је пилот желео да открије главну мету – мост Рентера изнад реке Мундака. Кад се авион поново попео, припадници противваздушне артиљерије препо-

Браниоци Гернике храбро су се борили, али нису могли да се одупру непријатељу који је добио огромну подршку немачке авијације.

предњи део хотела „Хулијан”. Одваљени комади цигле и камена буквално су прогутали групу деце која су се играла на улици испред хотела. Друга бомба погодила је задњи део железничке станице Плаза. Зграда се срушила и убила око 350 људи који су у том тренутку чекали воз за Билбао или су у њој нашли заклон.

телу, јер је снажна експлозија изазвала колапс плућа. Са свих страна чули су се јауци рањених. Преживели су, копајући, покушавали да дођу до оних који су остали под рушевинама. Њима су се придружили и војници који су дошли из својих јединица.

Нико није очекивао нови напад. Међутим, остатак ескадриле – девет „хајнкела” са оружја-

двадесет један

ном пратњом шест „месершмита 109” – кружили су тада изнад села Гараја, петнаест километара јужно од Гернике. У 16.40 они су се постројили и кренули у напад.

Бацали су „тепихе бомби”

После десет минута авиони су у ниском лету прошли дуж реке Мундаке. Били су толико ниско да су са земље јасно могла да се виде лица пилота. Летели су у широкој формацији, што је значило да нису послати да бомбардују одређене циљеве већ да униште читав град. То су и учинили техником „тепиха бомби” коју су усавршили септембра претходне године у нападу на град Овиједо.

Три прва „хајнкела” подигла су се на 600 метара и, летећи брзином од око 270 километара на сат, лукаво прикрили циљ напада. После насумичне рафалне паљбе, један млади митраљезац одложио је своје оружје и фотоапаратом снимио напад. Његове фотогра-

фије касније су имале врло важну улогу у пропагандном рату.

Први авион избацио је високоексплозивне бомбе. Следећа три испустила су запаљиве бомбе: један свежањ, бачен на фабрику слаткиша, погодио је бачву с растопљеним шећером и, заједно с девојкама које су око ње радиле, претворио је у огромну буктињу.

Неки људи нису схватили шта се заиста догађа. Тако је, рецимо, директор фабрике слаткиша лагано ишетао из погона у пламену носећи рибу коју је купио за саста-нак свог куварског клуба који је био заказан за наредни дан. Једна старица, која је седела испред своје куће и љуштила кромпир док су бомбе летеле свуда око ње, ушла је у кућу тек кад је завршила посао.

У два следећа таласа бомбардера сваки је избацио по

1500 килограма експлозива. Једна бомба погодила је кућу у којој је девојчица са својом мајком славила петнаести рођендан. Кућа се срушила и обе су настрадале, али је неком чудном игром случаја рођендански колач остао на гомили шута – нетакнут.

На срећу, неке бомбе нису експлодирале. Њихове кутије, с немачким натписима, послужиле су баскијској влади да покаже свету ко је био одговоран за бомбардовање.

Убрзо је стигло још десет „хајнкела” који су на град бацили нови товар запаљивих бомби. „Јункерси” су се спуштали на само педесетак метара и митраљирали сваког ко је покушао да побегне. Једна жена, која је изашла из своје куће да помогне рањеној девојци, покошена је митраљеском ватром. Њено троје деце вриштећи је истрчало из куће и такође погинуло.

Група од петнаест дечака склонила се у бетонску цев која кишницу одводи из града. Четири запаљиве бомбе пале су на улаз цеви. Бетон се од удара разбио и тоне земље сручиле су се на дечаке. Њихова тела нађена су тек две недеље касније.

„Хајнкели” су се вратили и четврти пут чешљајући ватром улице да би још неког убили. Процењено је да су тада погодили најмање педесет људи. Пилоти „Кондора” у својим летелицама појединачно су се спуштали на улице и бацали гранате. Испуцавши сву муницију и готово празних резервоара за гориво, „хајнкели” су се најзад повукли у своју базу. Од првог напада прошло је скоро сат и по.

Најгоре тек долази

Све време напада мост Рентера остао је нетакнут. Људи који су се испод њега сакрили били су због тога срећни. Мало је ко од њих тада помишљао да најгоре тек долази. У 18 часова појавила се главнина авиона бомбардера. Била су то 23 „јункерса 52” који су носили око педесет тона високоексплозивног материјала.

За време кратког затишја, ватрогасци су почели да откопавају људе испод сруше-

„НИЈЕ МОЈЕ, НЕГО ВАШЕ ДЕЛО”

Пабло Пикасо је током немачке окупације Париза остао у овом граду. Немци га нису узнемиравали. Али, једном приликом неколико немачких официра посетило је сликарев атеље. Кад су на зиду видели репродукцију „Гернике”, упитали су га:

„Ово сте ви урадили?”

„Не, то је ваше дело”, мирно је одговорио Пикасо ■

„ГЕРНИКИНА” ОДИСЕЈА

Неколико дана по објављивању вести о бомбардовању Гернике, Пабло Пикасо почео је да ствара слику која ће у историју уметности ући као једно од најпотреснијих сведочанстава о ужасима рата. (О том делу опширно смо писали у „Забавнику” бр. 2785).

Пикасова „Герника” изложена је први пут у шпанском павиљону на Светској изложби одржаној у Паризу 1937. године. По завршетку изложбе, републиканска власт у Шпанији одлучила је да „Герника” буде изложена на још неким изложбама у свету како би се људи уверили у страхоте које носи фашизам. У марту 1939. године Мадрид је пао у Франкове руке.

Пикасо није желео да „Герника” буде приказана у Шпанији све док је овај диктатор на власти. Стога је направио уговор по коме своје дело даје на одређено време „Музеју модерне уметности” у Њујорку. Тако је наредних деветнаест година слика обилазила америчке градове да би се 1958. најзад скрасила у Њујорку.

После дугих преговора између шпанске и америчке владе, „Герника” је тек 1981. године стигла у Шпанију. Тачније речено – тада је, по Пикасовој жељи, добила стално место боравка. Најпре је била изложена у посебној одаји при музеју „Прадо”, а 1992. премештена је у „Уметнички центар краљице Софије” у Мадриду, где се и данас налази ■

них зграда. Имали су време да спасу само једну девојчицу. Колоне људи с кофама воде покушавале су да угасе ватре, док су се у Кармелитском манастиру, претвореном у болницу, чули вапаји за опроштај грехова који није имао ко да да.

Отац Еусебио чуо је да је његова црква погођена. Пожурио је тамо и видео да је нетакнута. Тог дана намеравао је да фотографише ову богомољу, па је стога његов стари фотоапарат стајао на пољу, на свом трonoшцу. Пошао је ка њему да сними свој разорени град, али, имао је само толико времена да га управи ка небу и да кроз његов визир види три „јункерса”.

Брзо је шкљоцнуо окидачем, извукао фотографску плочу из апарата и одмах побегао. Иза „јункерса” небо је било црно од бомбардера. Само који тренутак касније црква је била погођена запаљивом бомбом, а фотоапарат уништен.

Прве бомбе погодиле су ресторан и банку. Људи на улицама и краве, које су побегле из својих штала, били су разнети у комаде. Куће су се рушиле као куле од карата. Неколико бомби истовремено је пало на противваздушно склониште у Улици Санта Мара и избацило тела оних који су се тамо склонили. У осталим склоништима људи су умрли због недостатка ваздуха.

У склоништу у сутерену зграде у Улици Аљенде Салазар, двадесет људи угушило се од дима. Њихова тела нађена су тек четири дана касније. Зграду општине директно су погодиле три бомбе тако да су се три спрата срушила на склониште у приземљу. Једна млада жена испузала је из те

рушевине и, само што се нашла на сигурном, остатак зграде пао је и затрпао улаз у склониште.

Отац Еусебио успео је да одведе једну жену и њених петоро деце до моста Рентера. Рекао им је да могу да се спасу смо ако напусте град. Затим се вратио да обиђе људе у цркви Санта Мара. Кад је видео да је црква разрушена, схватио је да немачки пилоти не поштују католичку веру.

Фабрика оружја – нетакнута

„Јункерси” су тада били на великој висини, а град замрачен прашином, тако да бомбардери нису могли да виде циљеве па су свој убилачки терет изручивали насумично. Они су то учинили и зато што је било опасно да, на повратку са задатка, слете с бомбама.

У Герници се налазила само једна војна мета – фабрика оружја, али она ниједном није погођена. Власник, при-

сталица Франка, веровао је да је она из тог разлога поштеђена. У ствари, немачки пилоти уопште нису знали за фабрику јер трасирани коридор којим су авиони летели није ишао преко ње. Задовољство власника сасвим је спласнуло кад је сазнао да му је разрушена кућа, удаљена само стотинак метара од фабрике оружја.

Кад се после напада прве ескадриле разишао дим, пилоти водећих авиона из друге групе могли су да виде мост Рентера и кренули су да га униште. Испустили су високоексплозивне и запаљиве бомбе, али ниједна од њих није погодила мост. Пале су на већ разорени град и убиле преживеле у склоништима.

Нешто после 18.30 последњи „јункерси” удаљили су се од града. У том нападу убијено је још 200 и рањено 400 људи. Укупно три четвртине зграда у Герници било је уништено или запаљено. Мост Рентера и даље је био читав.

Чим су авиони отишли, отац Еусебио повео је групу преживелих из склоништа у цркви Санта Мара ван града. Они су се спустили Улицом Сан Хуан па, преко моста Рентера и путем за Артеагу, стигли до пећина у стеновитим брдима. Тако се спасло више од 500 људи.

У 19 часова „хајкели” су се вратили са допуњеним горивом и муницијом. Овог пута готово сва њихова пажња била је усредсређена на рушевине.

Славље у јавној кући

Око 19.30 напад на Гернику најзад је био завршен. У овом дивљачком нападу на Гернику погинуло је 1654 људи, а рањено 889. Многа тела погинулих нађена су окренута лицем ка земљи, што је био доказ да су погођени док су покушавали да побегну.

Те ноћи легион „Кондор” славио је у јавној кући у граду Виторији. Његов командант потпуковник Фон Рихтхофен, синовац ваздухопловног аса из Првог светског рата Манфреда фон Рихтхофена, званог Црвени барон, тајно је рапортирао Берлину да је напад на Гернику био највећи успех.

У четвртак, 29. априла 1937. године, националисти су ушли у Гернику. Шпанске, италијанске и мароканске трупе умарширале су у град преко моста Рентера око 8.30. Наишли су на отпор – пет војника националиста је погинуло и 28 рањено – али се у 10.30 Франкова застава завијорила изнад зграде парламента.

Те ноћи Франков штаб је издао саопштење у коме се тврдило да су Гернику, приликом повлачења, запалили републиканци и да је лаж „приписати овај злочин нашој племенитој и херојској авијацији”. Шпанска црква то је подупрла изјавом професора теологије из Рима: „Истина је да у Шпанији нема ниједног Немца.”

Међутим, фотографија коју је снимио отац Еусебио и која је потом објављена у Билбау, као и неексплодирале запаљиве бомбе, показале су да су те тврдње биле лажне.

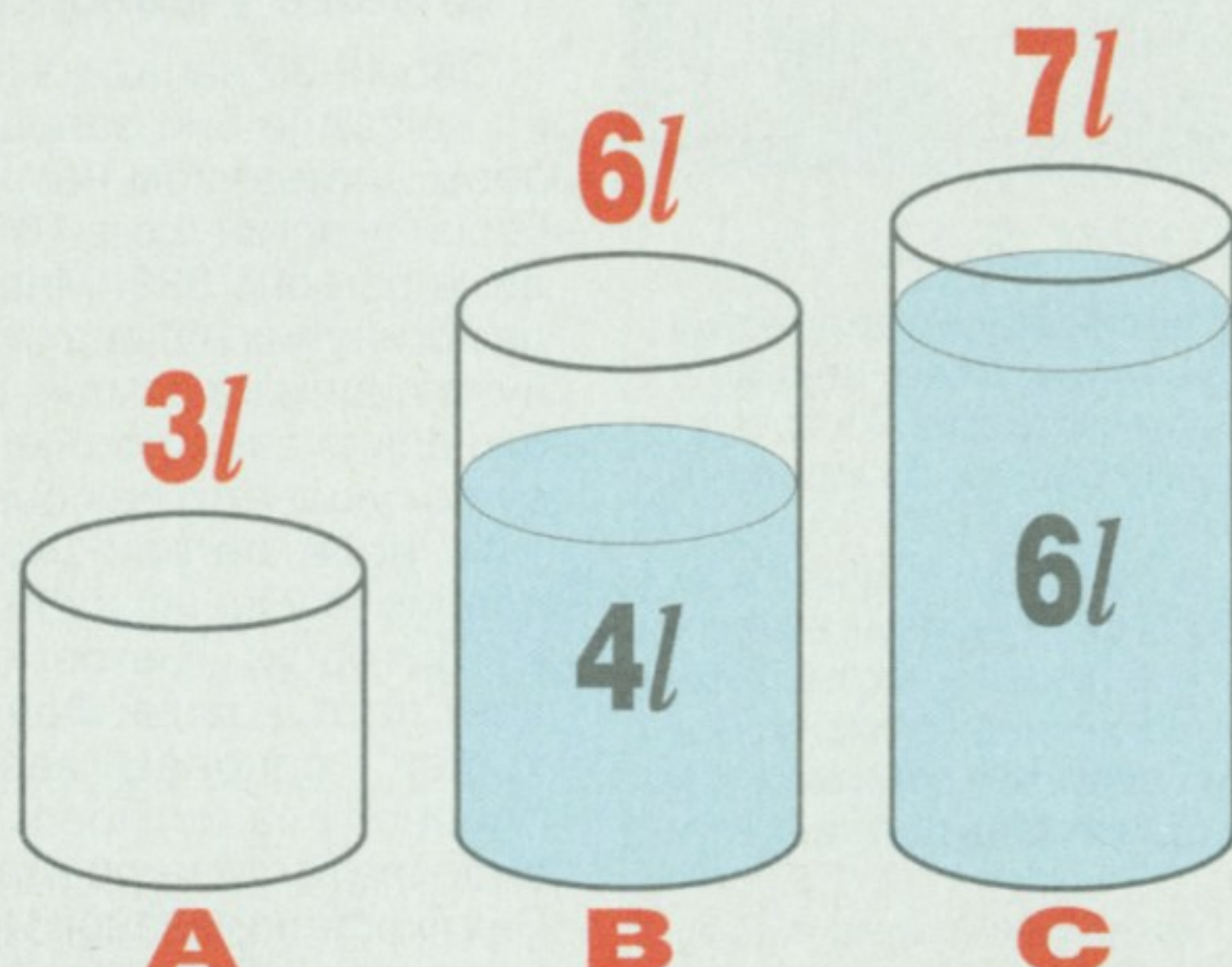
Мада је Шпански грађански рат потрајао још две године, републиканској војсци, која се повукла из Гернике, било је јасно да је њихова ствар пропала. Поред осталих предности, националисти су у својим рукама имали и нову фабрику оружја која је, у бомбардовању Гернике, несхватљиво избегла бомбе ■

J. P.

ТРИ БАЛОНА

1

Имате три балона: први запремине 3 литра, други 6 литара и трећи 7 литара. У балонима од 6 и 7 литара има 4, односно 6 литара течности. Користећи сва три балона, треба укупну количину течности поделити на 2 једнака дела. Како се то може постићи? ■

РУДНИЦИ УГЉА

2

Рудници А и В повезани су железничком пругом дужине 25 km. У руднику А цена угља је 70 евра по тони, а у В је 60 евра. Превоз је 2 евра по километру за једну тону угља. На ком је месту М на прузи између рудника А и В цена угља једнака, било да се довози из рудника А или из В? ■

ДЕВОЈЧИЦЕ И ДЕЧАЦИ

3

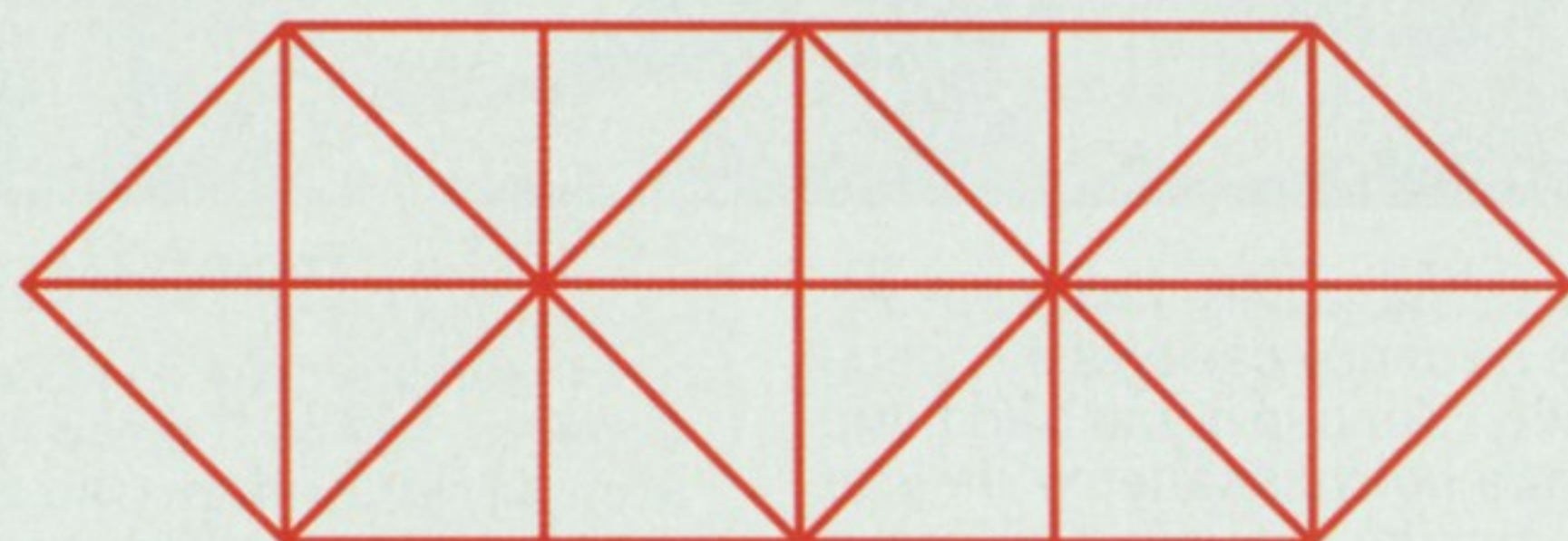
У једној школи има 360 ученика. На сваких 5 дечака долазе по 4 девојчице. Колико у тој школи има дечака, а колико девојчица? ■

БРОЈ ТРОУГЛОВА

4

Колико троуглова има на слици? ■

ОТАЦ И СИН

5

Питали неког човека колико има година, и он је одговорио: „Пре 10 година био сам 4 пута старији од мог сина, а кроз 10 година бићу 2 пута старији од сина.“ Колико година има отац, а колико син? ■

ФИЛАТЕЛИСТА РАСТКО

6

За своју колекцију Растко је купио 4 марке: француску, мађарску, бугарску и кубанску. Без француске марке на каси би платио 400 динара, без мађарске 450 динара, без бугарске 440 динара, а без кубанске 270 динара. Колико кошта свака марка понаособ? ■

ИЧКЕ загонетке

ТРИ ПЕШАКА

7

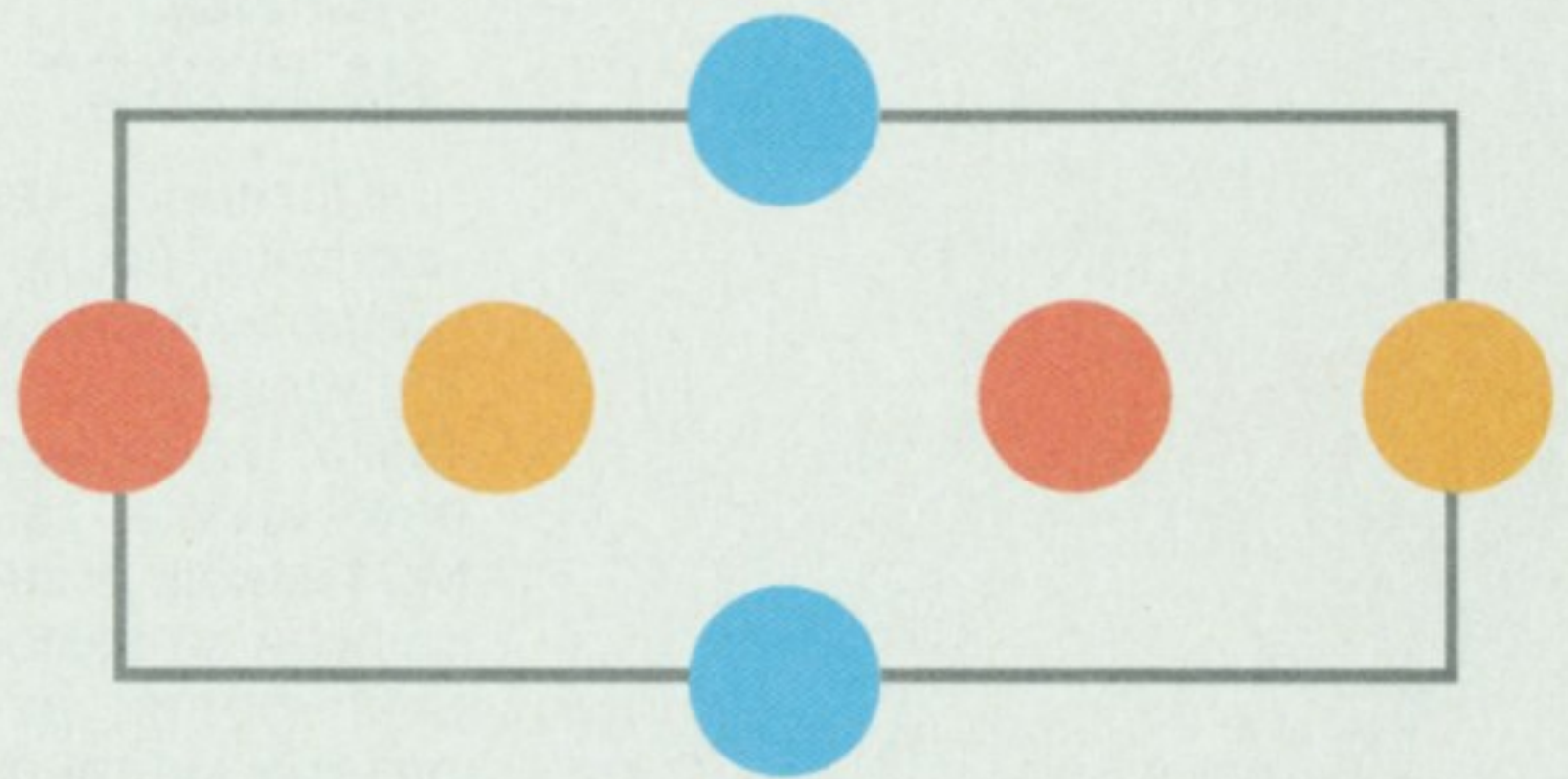
Могу ли три пешака да пређу пут од 36 km за мање од 6 сати ако је брзина пешака 5 km/h и ако имају мопед који може да вози само једно лице брзином не већом од 15 km/h? ■

ПОВЕЖИТЕ!

9

Повежите кружиће исте боје помоћу три кабла, тако да се каблови нигде не укрштају ■

КО ЋЕ ПРВИ РЕЋИ 40?

8

Два пријатеља играју следећу игру: први играч изговара неки природни број мањи од 5, то јест један од бројева 1, 2, 3, 4. Други играч том броју додаје један од тих истих бројева 1, 2, 3, 4 и наглас изговара добијени збир. Затим то исто чини први играч, и тако редом. Победник је онај играч који први изговори број 40. Размислите па нађите решење, тако да други играч увек добија игру без обзира на то који ће број изговорити први играч почињући игру ■

ПРАЗНА ПОЉА

10

Упишите одговарајуће бројеве у празна поља таблице тако да све назначене рачунске операције, како по хоризонталама тако и по вертикалама, буду тачне ■

7	+		-		=	5
+		-		+		+
	-	2	+		=	
-		+		-		-
	+		-	6	=	6
=		=		=		=
5	+	5	-		=	7

Припрема
Радивоје
Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ
65

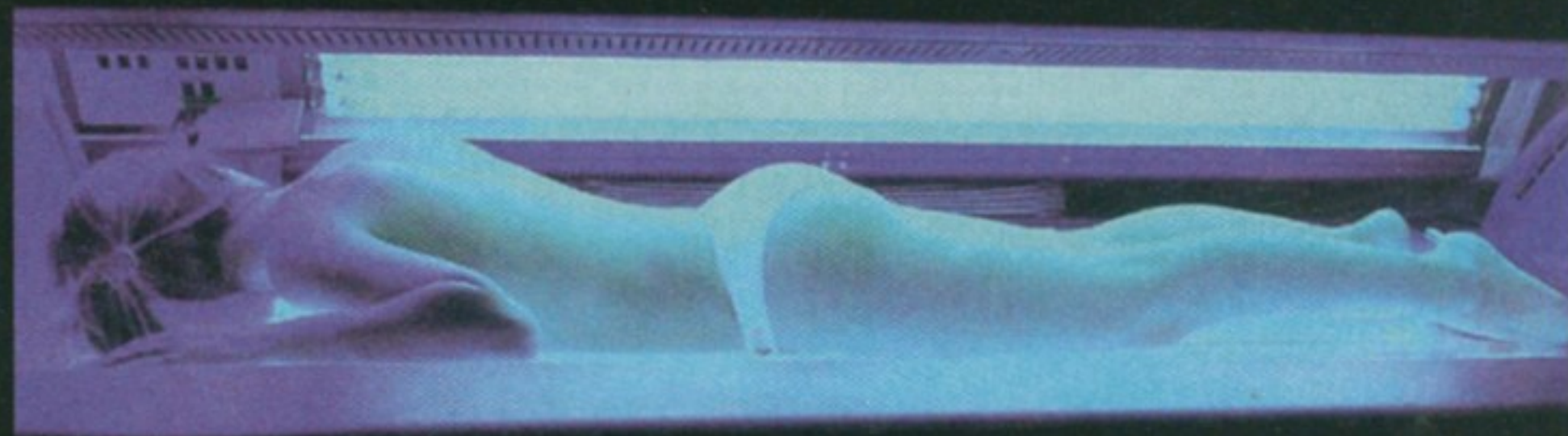
ЗАШТО? КАКО!

КАКО НАСТАЈУ ПЕГИЦЕ НА КОЖИ?

Пегице настају као последица излагању Сунчевим зрацима, али само ако имате ген MC1R, који је заслужан за изменени облик рецептора меланокортина-1, кључне беланчевине за боју косе и коже. Пегице се не сматрају поремећајем коже и чешће се срећу код деце. Како се сазревањем повећава производња меланина, пегице постају све блеђе ■

ШТА СЕ РАДИ СА СТАРИМ АВИОНИМА?

Путнички авион траје у просеку 30 година. Већина летелица заврши на једној врсти авијацијског отпада, а само ретке буду изложене у музејима. Бујање авио-саобраћаја седамдесетих година минуволг века довело је до великог броја летелица које су последњих година избачене из употребе, што је опет утицало на развој бројних предузећа за прераду авио-отпада. Кад авион више није у употреби, обично се паркира у неком забаченом делу аеродрома. Мотори, стајни трап и седишта могу да се среде и препродају. Труп авиона углавном се исече и однесе на прераду. Данас се многи авиони праве од угљеничних влакана. Овај материјал доскора је био непогодан за прераду, па су ти делови летелица завршавали на отпадима. Међутим, техника која се зове пиролиза угљеничних влакана омогућава данас да се материјал загреје до 500 степени Целзијуса што је довољно да се влакна раздвоје од смоле која их држи заједно. Прерађена влакна могу се преобликовати за нове композитне материјале ■

ШТА ЈЕ ГОРЕ – ПОЦРНЕТИ У СОЛАРИЈУМУ ИЛИ НА СУНЦУ?

Шкодљиви састојци Сунчеве светлости су UVA и UVB зраци – различите таласне дужине унутар ултраљубичастог дела спектра. UVA изазива прерано старење коже. UVB проузрокује мутације у ДНК ћелија коже, што може довести до рака. У соларијуму се користи светло које одашиље више UVA зрака него Сунчева светлост и мање UVB. UVA подстиче црњење коже. Међутим, сунчање у соларијуму је и јаче него на сунцу – двадесет минута у соларијуму исто је као четири сата на сунцу. Медицински стручњаци тренутно се двоуме који је начин црњења мање штетан, али се слажу да је свако претерано излагање извору ултраљубичастог светла лоше по здравље ■

КАКО НАПРАВИТИ КУЋНИ НАДЗОРНИ СИСТЕМ С КАМЕРАМА?

1

Прикачите камеру на зид или таваницу.

2

Прикључите струјни адаптер у утичницу на зиду.

3

Укључите пријемник у струју.

4

Прикључите AV у видео и аудио улазе на телевизор.

5

Слика је на телевизору.

За бежичне системе потребна је CCTV камера с прикључком за струјни адаптер, пријемник и AV конектор за прикључивање на телевизор. Сигнал с камере може да се сними. Ако се користи аналогна CCTV камера, AV конектор треба прикључити на аудио и видео улазе видео-рекордера. Уколико се користи дигитална CCTV камера, спаја се с дигиталним видео-снимачем. У овом случају, могуће је снимати сигнал с више камера истовремено. Снимак може да се гледа на удаљеном кућном рачунару с добром Интернет везом. Неки надзорни системи чак шаљу и SMS поруке на задати број чим открију кретање ■

КАКВА ЈЕ РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ЛЕВЕ И ДЕСНЕ ПОЛОВИНЕ МОЗГА?

Од шездесетих година прошлог века уврежено је мишљење како су особе које логично размишљају хладне и недокучиве. Понегде их називају и „левоможданим“, наговештавајући да би такве особе требало више да раде на „брушењу“ осећања за која је, по правилу, задужена десна страна мозга. Проучавање бројних скенирања мозга показало је да у свему томе има и зрнце истине. Лева страна мозга чешће ради кад су у питању анализе и детаљи, док се десна страна бави „широм сликом“. Ова подела рада делимично је последица различите грађе двеју можданих половина. Лева страна има више сиве масе од десне, јер су у њој збијеније мождане ћелије. Проучавања пацијената код којих су мождане хемисфере биле хируршким путем неповезане из медицинских разлога, показало је да свака половина може да се понаша као целовит мозак ако је потребно ■

МОЖЕ ЛИ СЕ $E = MC^2$ ОБРНУТИ ТАКО ДА СЕ ЕНЕРГИЈА ПРЕТВОРИ У МАТЕРИЈУ?

Може. У ствари, сва материја, укључујући и ону која чини наше тело, пореклом је чиста енергија из Великог праска. Научници су извели обратни трик помоћу снажних ласера и акцелератора честица. Испаливањем ласерске светлости на електроне који се брзо крећу, створени су гама зраци с толико много енергије да су се из тога изродили парови честица и античестица ■

ШТА БИ БИЛО АКО БИ СВЕТОСТ ПУТОВАЛА БРЗИНОМ ХОДА?

Прича се да се младом Ајнштајну замисао о релативности јавила у сну, док је замишљао како би му свет изгледао кад би могао да путује заједно са светлосним зрацима. Физичари нагађају о другим универзумима где се брзина светлости разликује.

Шта би било ако би светлост путовала изразито споро? Брзина светлости је константа која је присутна у свим законима физике. Ако се брзина светлости мења, све се с њом мења, јер се мења равнотежа природних сила.

У том измишљеном универзуму биће величине човека суслело би се с бројним изазовима. Пренос нервних сигнала трајао би предуго, па би такво биће морало да буде модуларно и способно за паралелне процесе. Не би могло да буде толико велико, јер би његова сопствена гравитација покидала слабашне молекуларне везе које га држе заједно. Зато би било велико свега два милиметра. Ако би то биће запливало у мору, споро кретање светла и Доплеров ефекат учинили би да вода испред њега буде плава, али би иза њега била мркоцрвенкаста ■

ДА ЛИ БОРАВАК У КОМИ УСПОРАВА СТАРЕЊЕ?

Не. Ћелије свих вишећелијских организама могу се делити само одређени број пута. Наш животни век одређује деоба ћелија, било да смо будни или спавамо. Старење је природни ћелијски поступак који не захтева свесност. Старимо и док спавамо, па је тако и с особама које су у коми.

Најдуже је у коми била Елејн Еспозито из Тарпон Спрингса на Флориди. Имала је шест година кад је након анестезије пала у кому. Њено тело старило је нормално, а умрла је у 43. години због медицинских тешкоћа ■

ИМА ЛИ УКУС ВЕЗЕ С ГЕНИМА?

Људи су временом развили склоност ка одређеним укуси-ма, као што је слатко или слано, а истовремено с тим и гађење према укусу гњиле хране. Нашим прецима то је помагало да процене да ли је нешто добро или лоше за јело.

Одредити конкретне гене који утичу на осећај укуса је тешко. Али, има изузетака. Један ген у хромозому седам управља нашом осетљивошћу на фенилтиокарбамид (РТС) који је присутан у горкој храни. Зависно од тога који облик тог гена имате, можете бити изузетно осетљиви или потпуно неосетљиви на укус РТС. Истраживања су показала да људи који су мање осетљиви на РТС имају веће шансе да постану алкохоличари. Можда

је то зато што их мање одвраћа горчина у многим жестоким пићима. Једно друго истраживање показало је да на уживање у љутим папричицама такође делимично утиче тај исти ген. Како човек стари, тако му горки укуси мање сметају, што такође може бити последица генетских механизма ■

BITKE PTICA

Većina ptica štiti područje na kojem se razmnožava i hrani. Ova područja označavaju se kao teritorije. „Rasprave“ oko teritorija mogu se završiti dramatičnim i opasnim borbama – čak i smrću.

Borba kljunovima

Mušjaci snežne čaple brane prilično veliku teritoriju. Ptice paradižaju na sopstvenoj teritoriji, kako bi držali druge mušjake na odstojanju, kao i da bi privukli ženke. Kada se dva mušjaka tuku, oni vode borbu svojim kljunovima. Ovo im pomaže da bez ozbiljnih povreda odmere koji je mušjak snažniji.

Iako snežne čaple imaju duga, oštra kljunove i često se tuku, obično ne povređuju jedna drugu.

Teritorijalno kuckanje

Mušjaci detlića pomoću zvuka komuniciraju sa suparničkim mušjakom i privlače ženu. Umesto da pevaju, poruke šalju tako što ih kljunom otkucavaju na kori drveta. Detlići imaju sposobnost prepoznavanja različitog ritama zvuka koji proizvode druge ptice, koji im govore o tome da li da ostanu na odstojanju ili da se približe.

Da bi proizveo glasan signal, detlić snažno udara kljunom o koru drveta.

Detlić koristi kljun i za izvlačenje insekata iz kore drveta.

Oni žive u gnezdu koje je svojom kljunom izdubio u kore drveta.

Borba za ribu

Uči u bitku sa beloglavim orlom sa zastrašujućim kljunom i kandžama, opasno je čak i za drugog beloglavog orla. Ali, ponekad se oni ipak bore među sobom oko prava na teritoriju ili samo da bi ukrali rivalu ribu. Borba oko teritorije ponekad se završava sa smrtnim ishodom za jednog od rivala.

Beloglavi orlovi ponekad koriste oštre kljunove i kandže u međusobnoj borbi oko hrane.

Upozoravajuća pesma

Mušjaci evropskog crvendača neustrašivo brane svoju teritoriju. Odvažno će napasti svakog uljeza, pogotovo u vreme gnežđenja. Crvendači pevaju kako bi upozorili druge mušjake. Ovo znači da ne moraju neprekidno da patroliraju po svojoj teritoriji.

Crvenci grudi crvendača odaju go ukoliko se usudi da uđe na teritoriju rivala.

INTERNET VEZA
Za poznavanje sa Web lokacijom na više informacija o beloglavom orlu, posetite www.eagles-quicklinks.com

Bezbednost u velikom broju

Blune se gnezde u ogromnim kolonijama od više hiljada jedinki, jer su na taj način bolje zaštićene od neprijatelja. Inače, one nisu mnogo društvene i kooperativne ptice. One dele teritoriju na kojoj se hrane, ali svaka ptica odvažno brani svoju malu teritoriju na kojoj se gnezdi. Svaku pticu ili drugu životinju uljeza će napasti.

Bluna brani svoju malu teritoriju na kojoj se gnezdi od drugih bluna. Kako bi ga oterala, nametnika napada svojim ostrim kljunom.

50 година са вама

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
БЕОГРАД

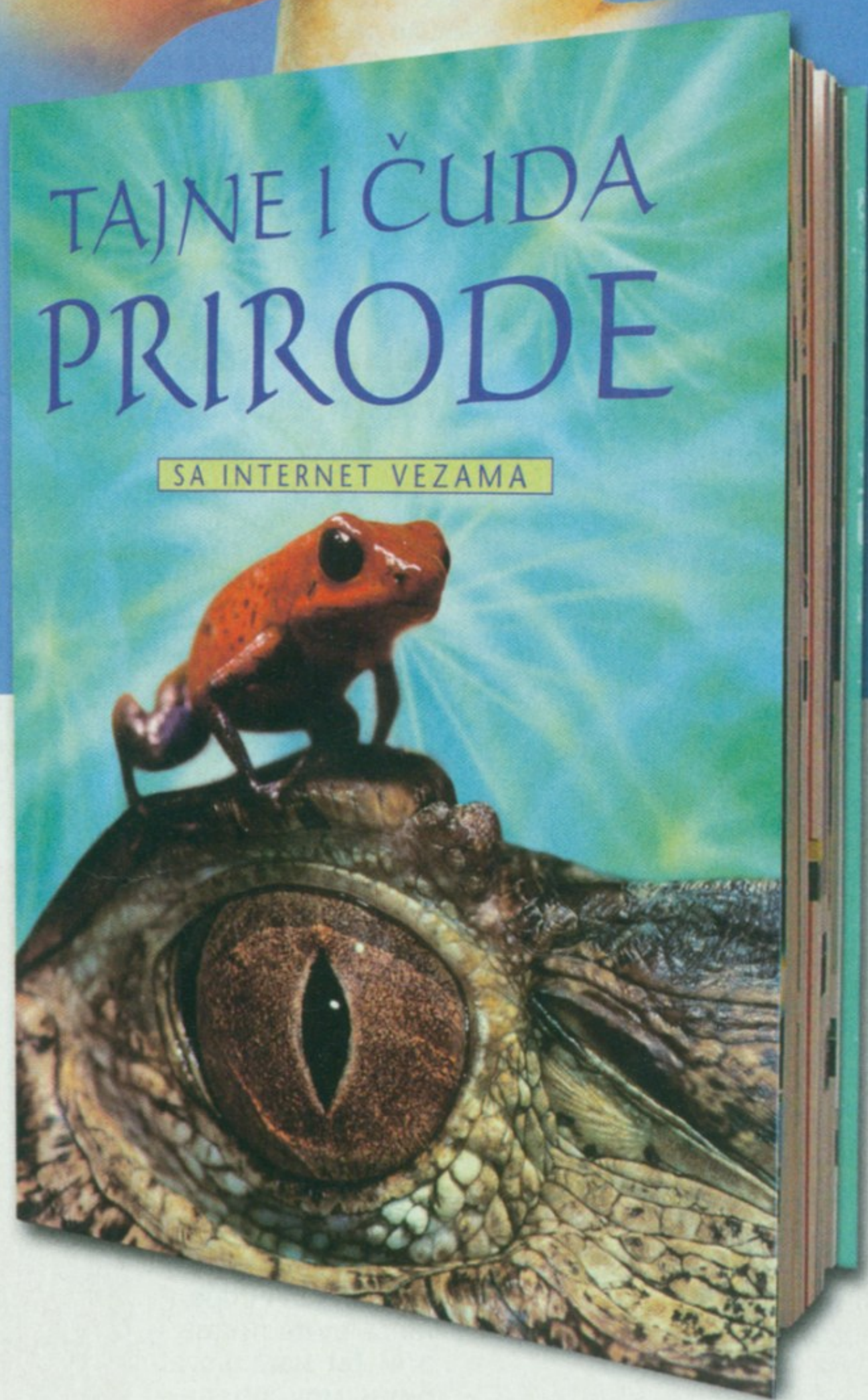
БЕОГРАД

Обилићев венац 5, тел/факс: 638 405
Косовска 45, тел/факс: 3224 708
Вукасовићева 50, тел/факс: 3594 835

НИШ Трг краља Александра 3
Тел. 018 511 428

НОВИ САД Сремска 7
Продаја: 021 616 310
Књижара: 021 624 433

КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ћетковића 1
Тел. 028 421 609

www.zavod.co.yu

НАПИСАО
И НАЦРТАО

Germann

АФРИКА

II ДЕО

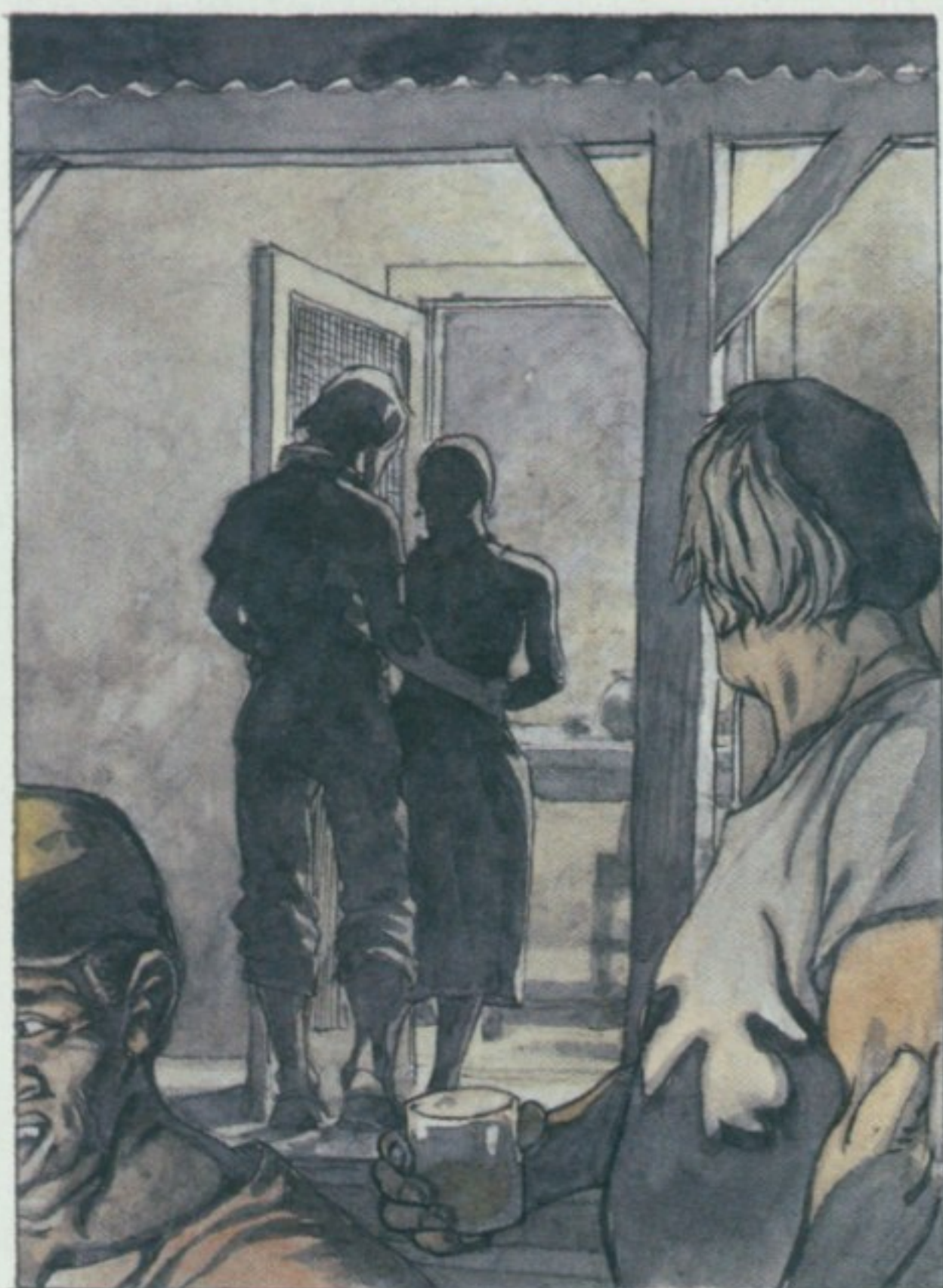
АКО САМ ДОБРО
СХВАТИЛА, НОВАЦ
НАМЕЊЕН РЕЗЕРВАТУ
НЕ СТИЖЕ,
ЈЕ Л' ТАКО?

ОВАЈ АВИОН НАМ ЈЕ
НЕОПХОДАН ИЛИ ЋЕ
ЛОВОКРАДИЦЕ ДА ПОБЕДЕ!
ВОЛИМ ОВУ ЗЕМЉУ И
ЖЕЛИМ ДА ОСТАНЕМ У
ЊОЈ! АЛИ, КАЈДЕ ДА
ПРИЧАМО О НЕЧЕМ
ДРУГОМ!

ДАКЛЕ, ДА ТИ БУДЕ
ЈАСНО, ИМЕНА ТИ НЕ
МОГУ РЕКИ!

ДАРИО! ДАРИО! НЕ!
ПРОБУДИ СЕ...
ТО САМ ЈА, ИСЕКО!

УПЛАШИО СИ
МЕ! СКЛОНИ
ТАЈ НОЖ!

ОПЕТ ТЕ МУЧЕ
НОЖНЕ МОРЕ!
ДУГО ИХ НИСИ
ИМАО!

ЖЕДАМ САМ...
ЖЕДАМ...

СМИРИ СЕ!
ДОНЕКУ ТИ
ВОДЕ!

ДО ЂАВОЛА...
МИСЛИО САМ ДА
СЕ ВИШЕ НЕЌЕ
ПОНОВИТИ!

ВЕРОВАТНО САМ ТЕ ПРОБУДИО
ПРОШЛЕ НОЌИ... ПОВРЕМЕНО
ПАТИМ ОД ИНСОМНИЈЕ, ОД
НЕСАНИЦЕ!

НИШТА НИСАМ ЧУЛА!
СПАВАЛА САМ КАО
КЛАДА... ПОПИЛА САМ
МАЛО ВИШЕ...

... МЕЂУ ЕКОЛОЗИМА СЕ ПРИЧА ДА ЋЕ
КОМПАНИЈА „ФЕРГУСОН“ УНИШТИТИ МИЛИОНЕ
ХЕКТАРА ШУМА У ТАСМАНИЈИ! ПОЈЕДИНЕ
ЕНДЕМСКЕ ВРСТЕ ЗАУВЕК ЋЕ НЕСТАТИ!
ПРИПАДНИЦИ УДРУЖЕЊА ЗА ОЧУВАЊЕ
ПРИРОДЕ ПРОТИВЕ СЕ ТОМ ПЛАНУ...

ЗАР ТО НИЈЕ
ЧУДНО, ДАРИО!
ТЕБЕ ОВЕ ВЕСТИ
НЕ УЗБУЂУЈУ...

СВАКО ИМА
СВОЈЕ МУКЕ!
МЕНИ СУ МОЈЕ
ДОВОЉНЕ!

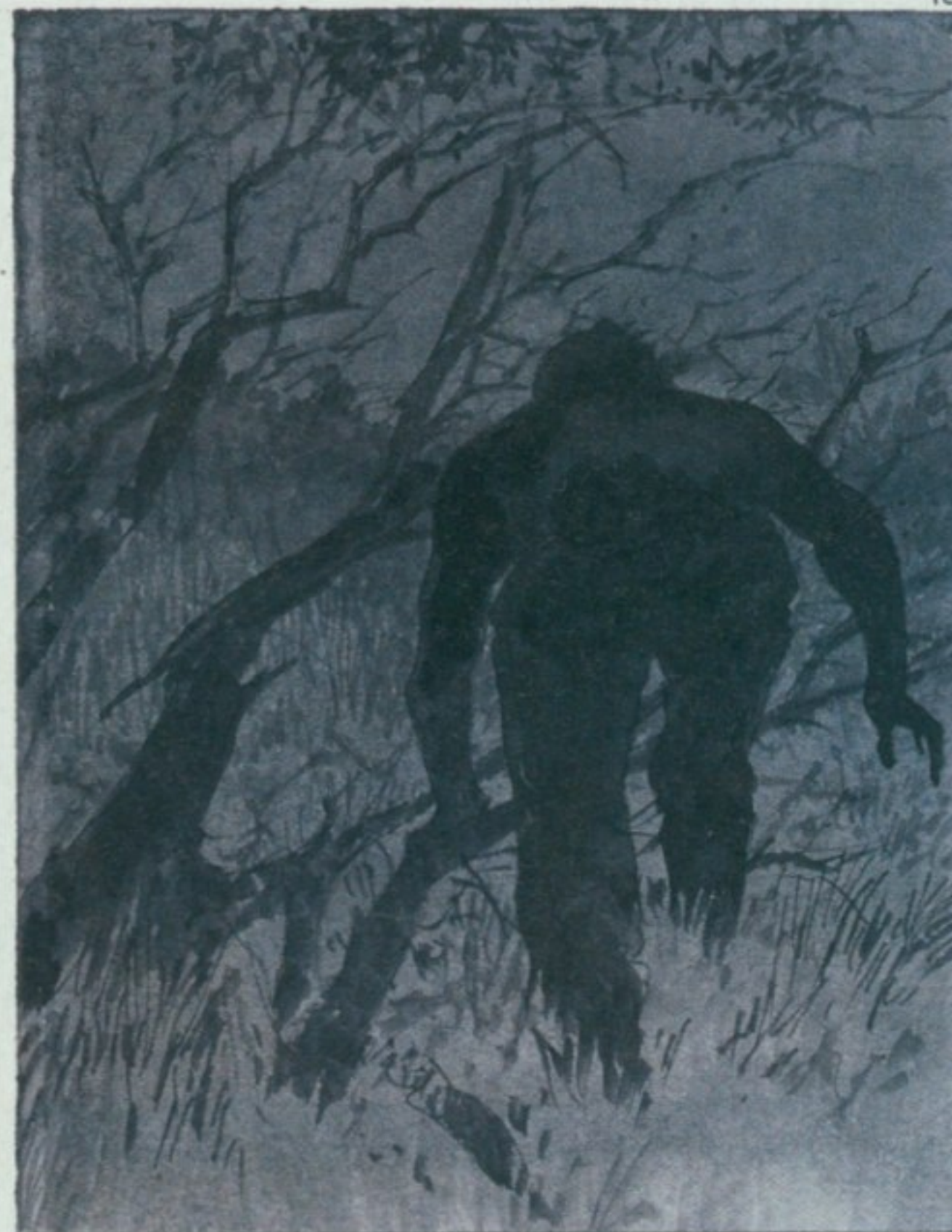
ДАРИО,
ПОГЛЕДАЈ
ДЕШНО ИСПОД
ДРВЕЌА!

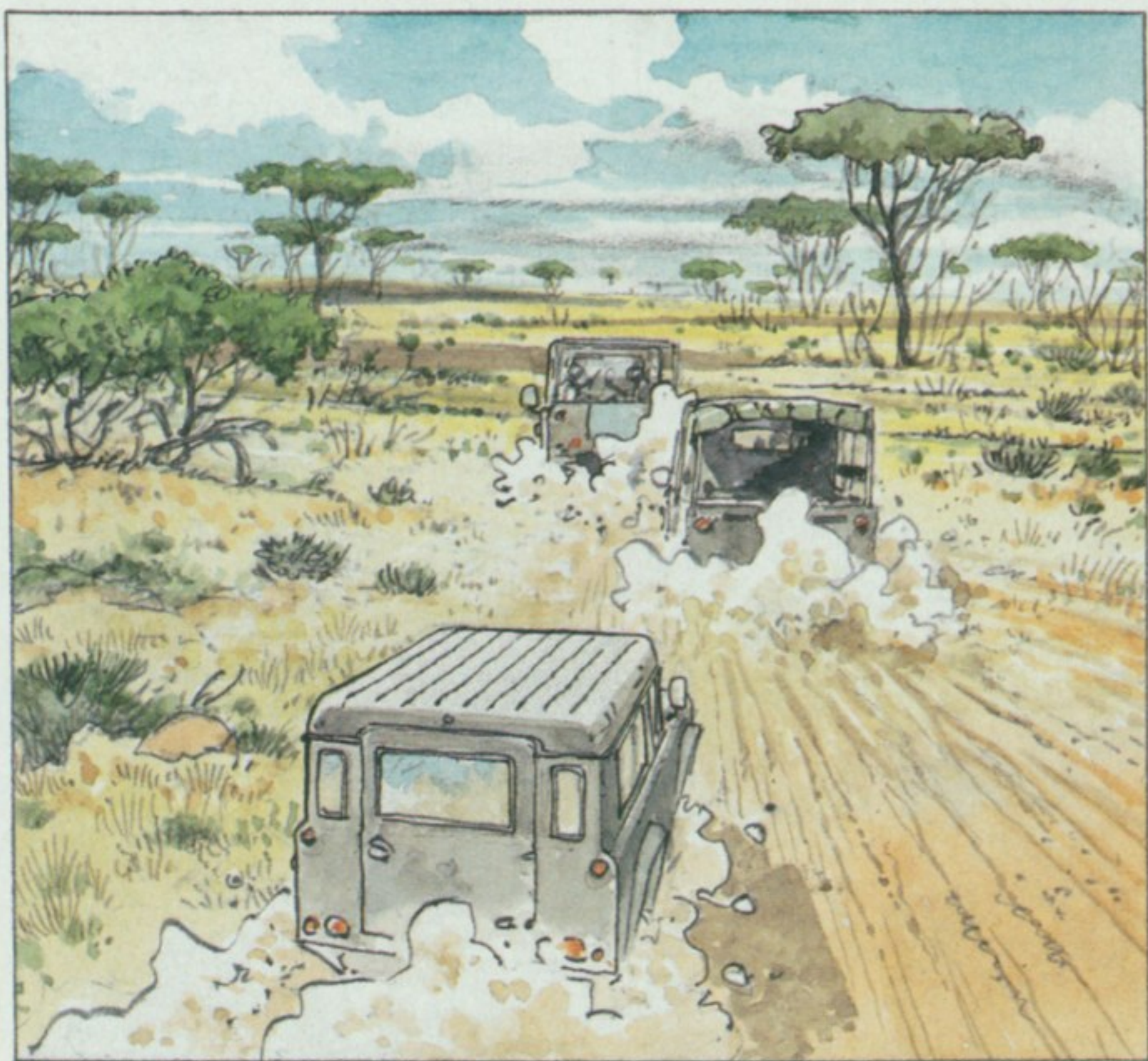
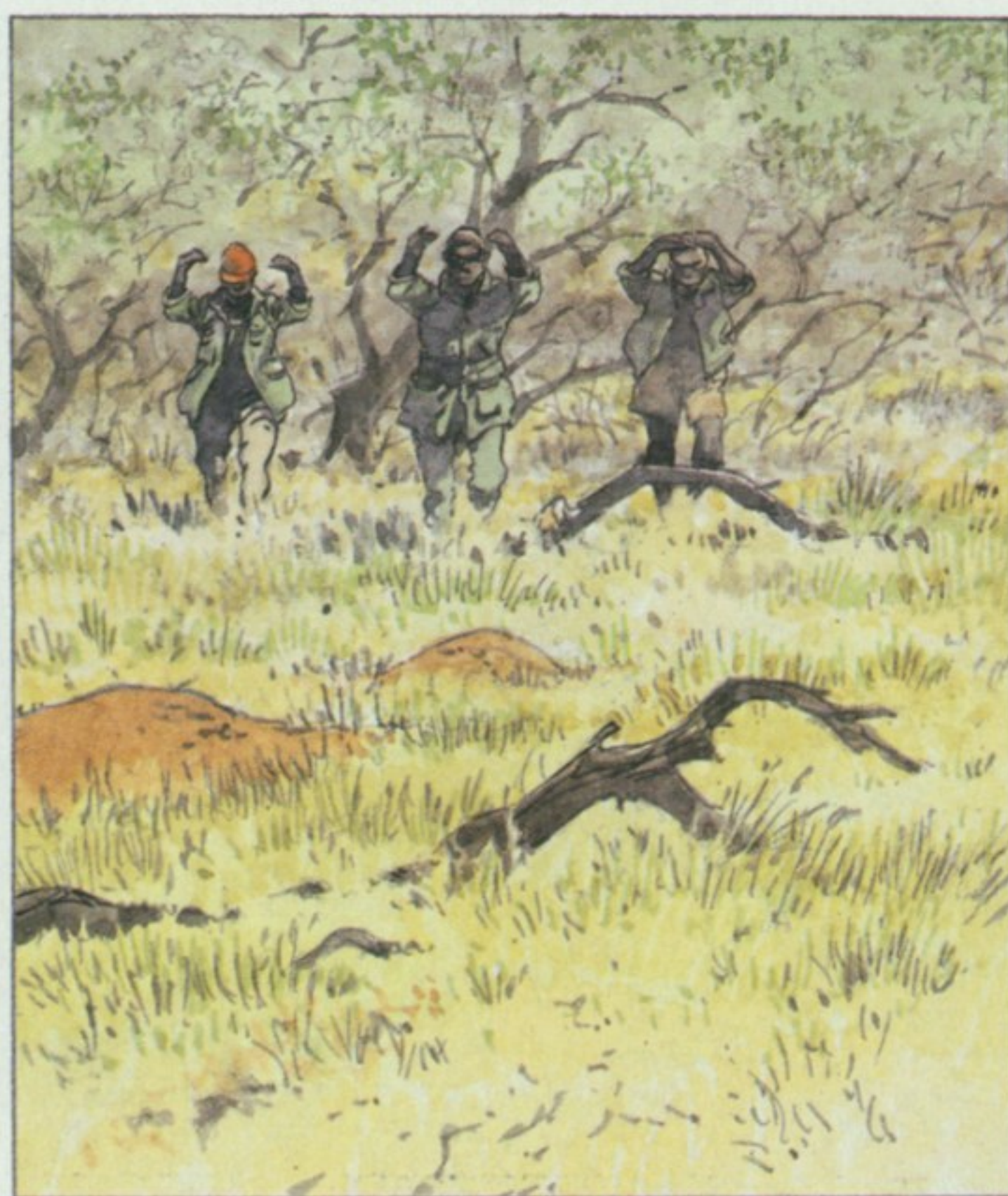
КАД СМО ВЕК
КОД МУКА, ОВО
ЈЕ ПРАВА!

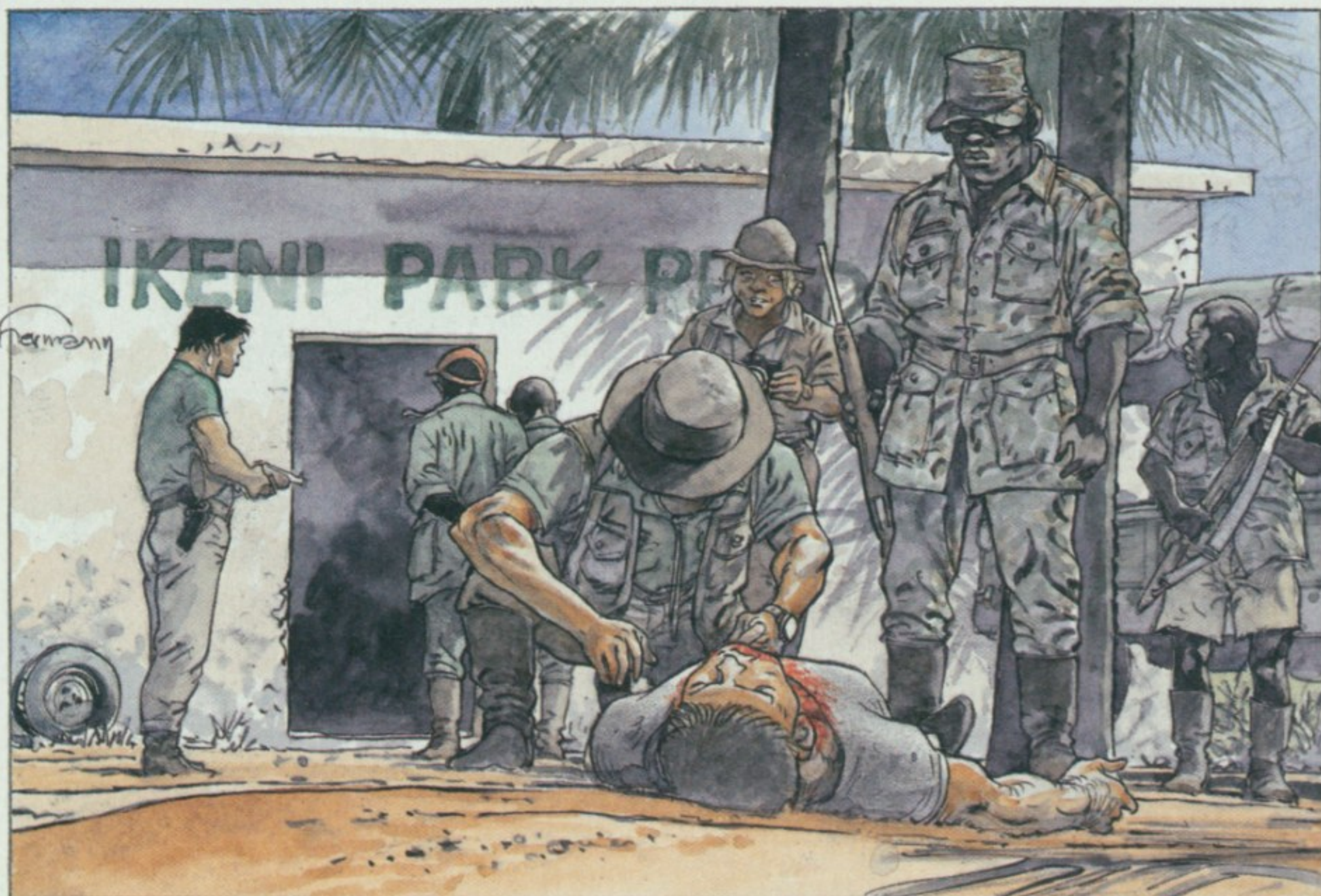

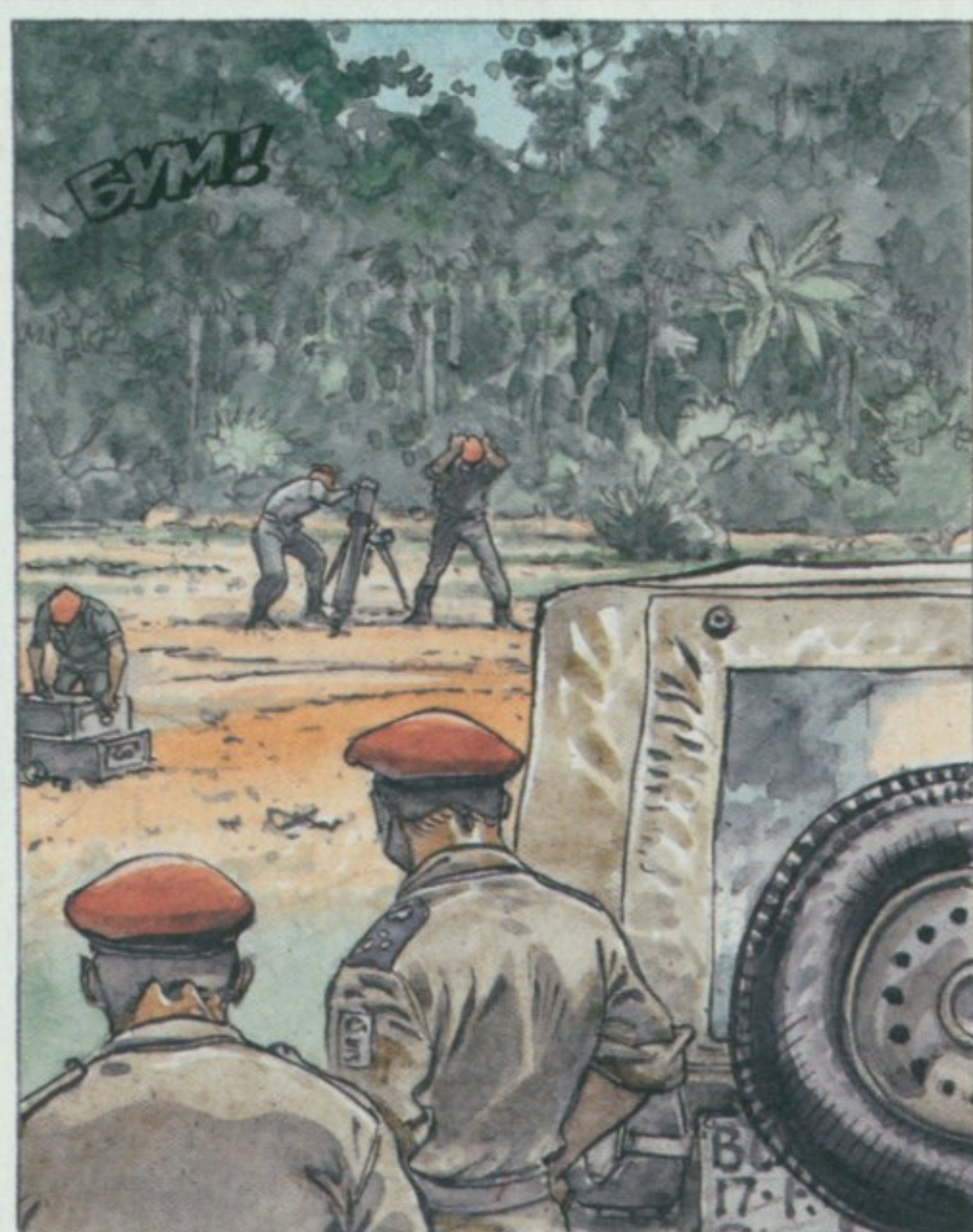

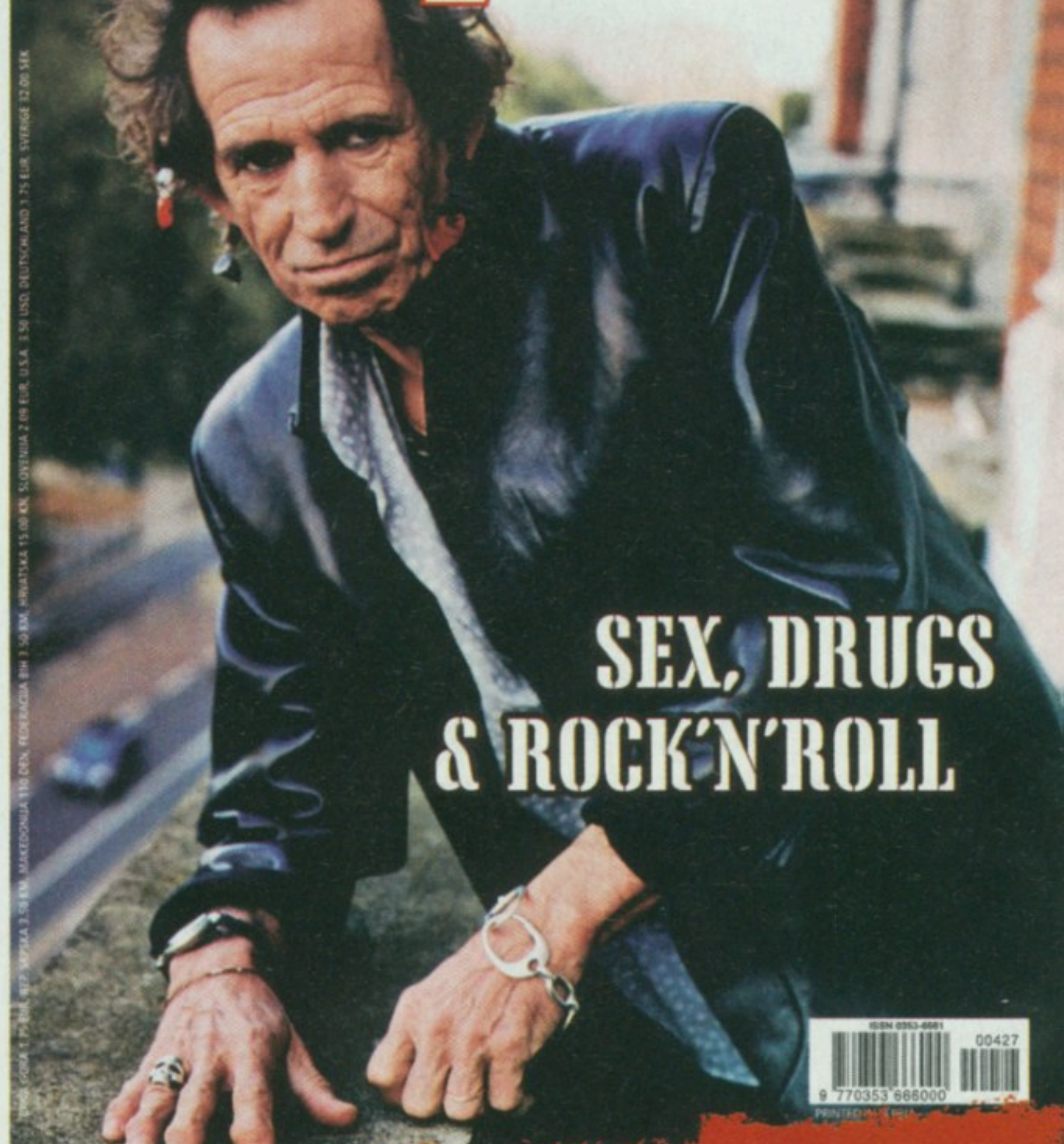
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОЛИТИКА

THE KILLERS ★ THE BEATLES ★ KAISER CHIEFS

huper

BROJ 437
JUN 2007.
CENA 109 DIN

SEX, DRUGS
& ROCK'N'ROLL

**SAMO U HUPERU
ROCK'N'ROLL SPECIJAL**

- ★ **THE BEATLES** Svi naši krajevi su tužni...
- ★ **RING** SEX vs DRUGS vs ROCK'N'ROLL
- ★ **PETAR JANJATOVIĆ**
Domaći rok u pet stavki
- ★ **MARČELO** Inat
- ★ **MAJA UZELAC**
Tri upozorenja za rokere
Tri upozorenja za roka hejtere
- ★ **R'N'R REČNIK**
- ★ **THE KILLERS** Ubice mekog srca
- ★ **TOP 10** Najrokerskiji filmovi svih vremena
- ★ **JOHNNY DEPP & KEITH RICHARDS**
- ★ **TA DIVNA STVORENJA**
Ako ti je mama rokerka

106286

Свет у БРОЈКАМА ПРОТОК ВРЕМЕНА

Атомски цезијумски часовник из нашег
Завода за мере и драгоцене метале

136.800.000.000.000
рачунских операција у
секунди обави BlueGene/L,
најбржи рачунар
на свету ■

50.000.000 телесних
ћелија у минути у просеку
изгуби човек с површине
коже ■

31.000.000 година биће
потребно теоретски да
атомски сат Физикално-
техничког савезног завода
у Брауншвајгу, у Немачкој,
закасни или пожури једну
секунду ■

11.002.500 америчких
долара требало је одвојити
за најскупљи сат на свету –
златни „патеk-филип-
суперкомпликасион” – који
се продавао на аукцији
британске куће „Сатеби” ■

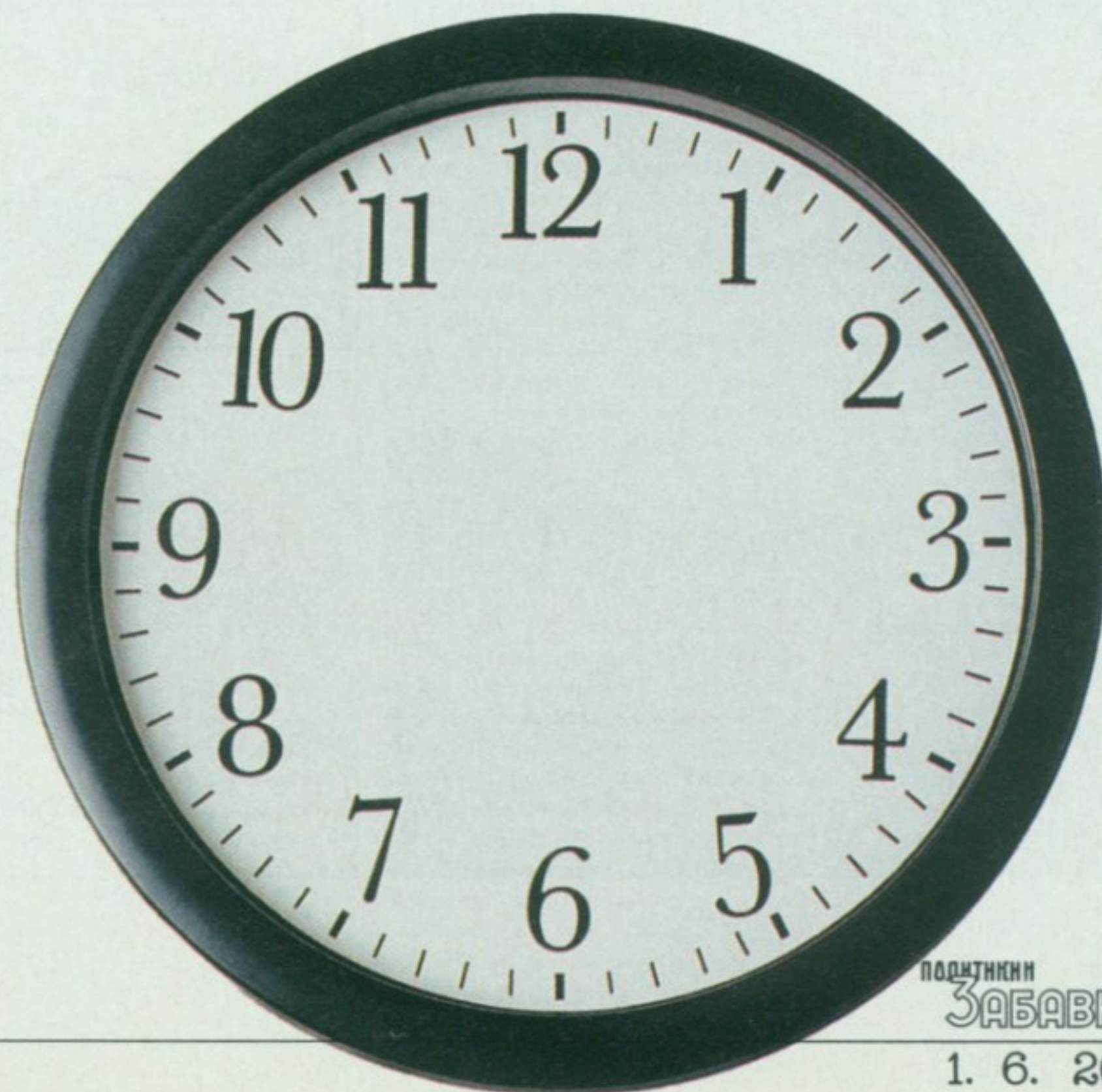
15.000 пута у току дана
или десет пута у минути
трепне људско око ■

3677 „своch” сатова
обухвата збирка Италијана
Фјоренца Баринделија ■

само 200 цезијумских
часовника, уређаја који
време мере хемијским
елементом цезијумом-133,
постоји на свету ■

100 атосекунди засад се
сматра најкраћим
временским размаком који
може да се измери. Једна
атосекунда износи 10^{-18}
секунде ■

30 центиметара у једној
наносекунди брзина је којом
електрична струја пређе пут,
или 30 центиметара у
милијардитом делу секунде ■

ПОЛИТИКА
ЗАБАВНИК
1. 6. 2007.

Napunite baterije.

Vitalnost za ceo dan

**Moja
Kravica**
JOGURT

Specijalno za sve.

Vaš omiljeni jogurt – od sada i zvanično pod imenom Moja Kravica jogurt!
Za Vaš užitak, Moja Kravica jogurt sada ima još bolji ukus!
Moja Kravica jogurt naći ćete u novom, moderno dizajniranom pakovanju.
Bogat zdravim sastojcima – mineralima, proteinima i vitaminima, Moja Kravica jogurt je idealan za svako doba dana.
Aktivno započnite jutro, napunite baterije u toku rada, a na kraju dana uživajte u mirnom snu.

Priznata na domaćem tržištu

ФИЛМСКИ АНАГРАМ

ДА, ПРИЗОР ЈЕ БАУК

СПОЈИТЕ ПАР! ● ● ●

Повежите имена и презимена балерина ■

1. Ана	а. Де Валоа
2. Душанка	б. Карсавина
3. Жанин	в. Плисецкаја
4. Исидора	г. Семјонова
5. Каролина	д. Павлова
6. Маја	ђ. Кастл
7. Марина	е. Сифниос
8. Нинет	ж. Шара
9. Соња	з. Данкан
10. Тамара	и. Розати

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

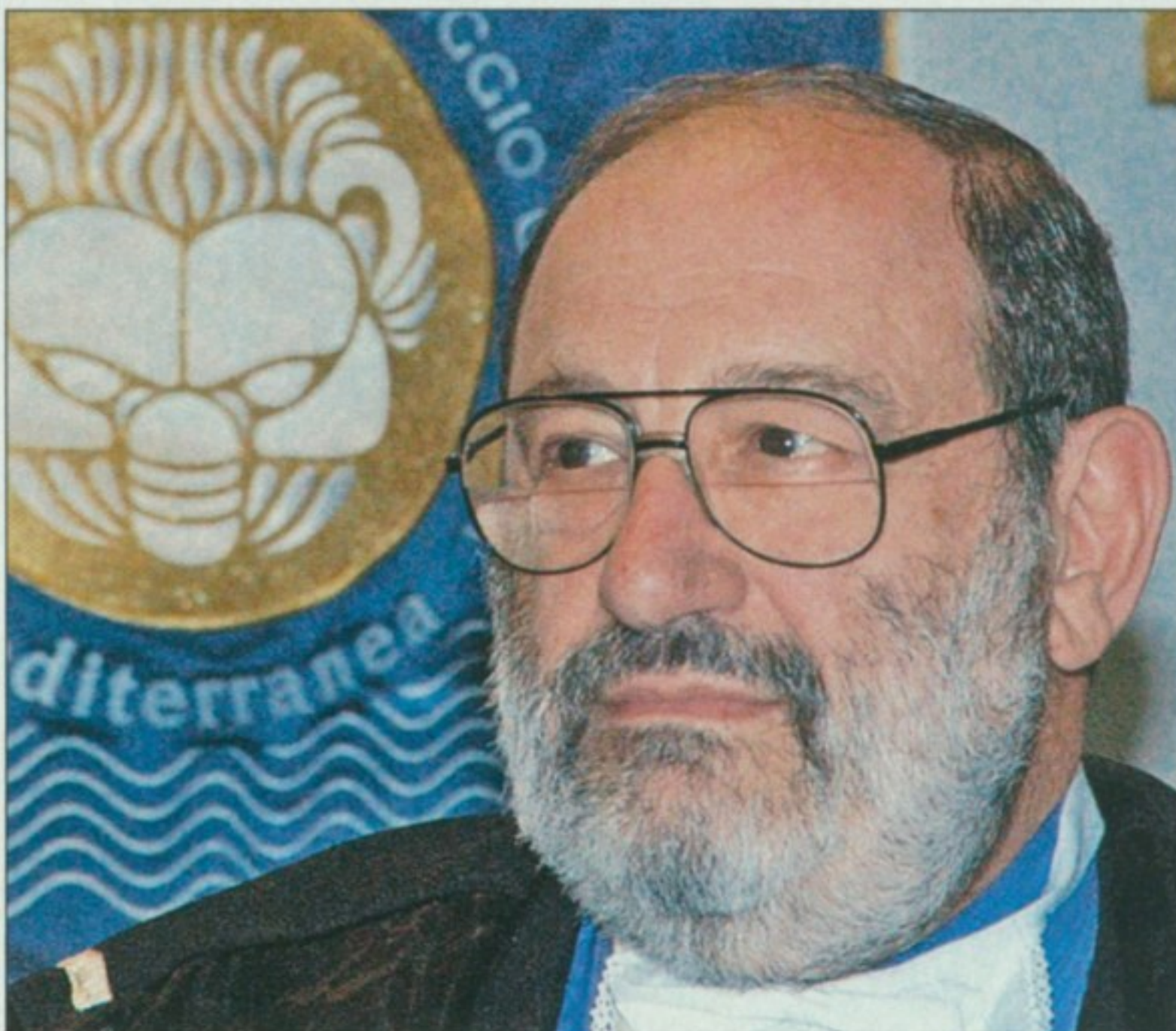
1	У	М	Б	Е	Р	Т	О	З	К	О
10	П	А	С	Т	И	Р		М	О	У
12	А	У		И	М	Е	Р	У	Ж	Е
	С		Е	К	И	П	Е		А	Н
17	Т	О	М		Ч	Е	В	Е	Р	А
21	И	П	Е	Р	И	Т		В	А	Ш

ВОДОРАВНО:

1. Италијански писац са слике, 10. Чувар стоке, чобанин, 11. Глумца, Били, 12. Писац, Карољ, 13. Роман писца са слике, 15. Тим (мн.), 16. Аутомобилска ознака за Анкону, 17. Име глумца Хенкса, 19. Одсуство вере, 21. Врста бојног отрова, 22. Који припада вама ■

УСПРАВНО:

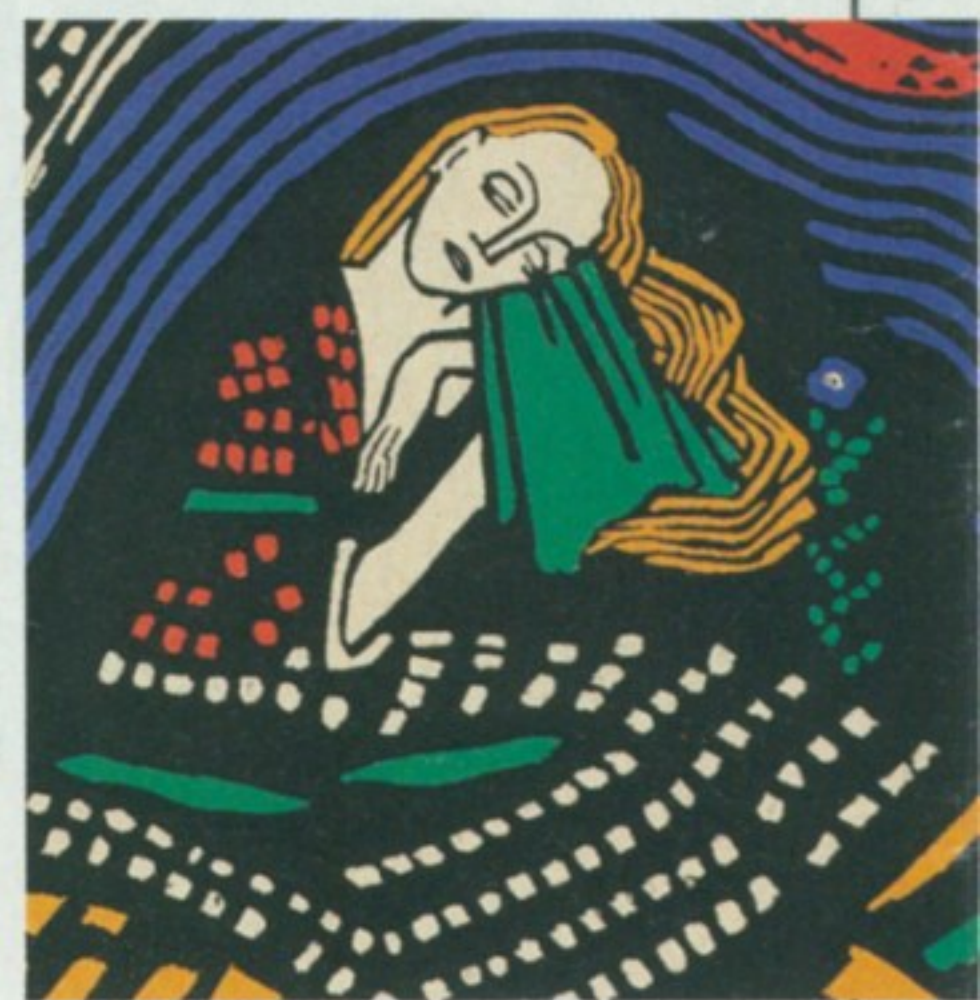
1. Пасти унутра, 2. Хладно оружје, 3. Иницијали писца Станковића, 4. Етичар, 5. Летовалиште у Италији, на Јадрану, 6. Трепетање, титрање, 7. Аустралијски ној, 8. Постројење за прераду коже, 9. Позната молитва, 14. Ревање, њак, 15. Француска глумица, Анук, 18. Опус (скр.), 20. Самогласник и сугласник ■

ПОТРАЖИТЕ ОСМОГ!

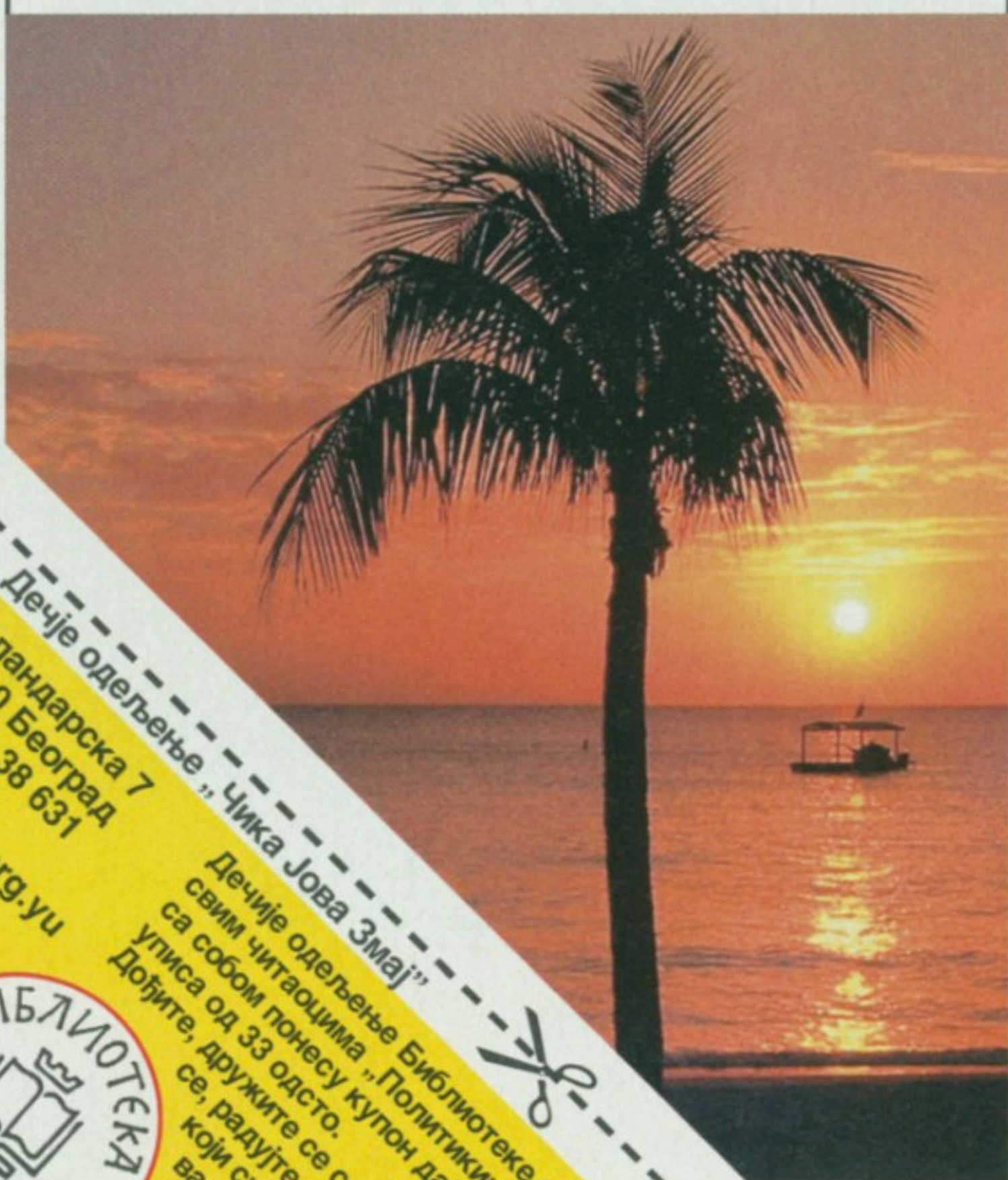
Почетна слова презимена седам тражених личности дају презиме аустријског сликара, Оскара.

1. Најпознатије његово дело је роман „Процес”.
2. Композитор чувеног дела „Кармина Бурана”
3. Режирао култни филм „Седам самураја”
4. Написао „Совјете здравог разума” и „Живот и прикљученија”
5. Композитор познат као „краљ валцера”
6. Песник који је био заљубљен у Ленку Дунђерски
7. Написао причу „Аска и вук”
8. ?

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

АЛЖИР	ПОРТУГАЛ
ГРЧКА	СИРИЈА
ЕГИПАТ	СЛОВЕНИЈА
ИТАЛИЈА	ТУРСКА
ЛИБАН	ЦРНА ГОРА
МАРОКО	ШПАНИЈА

Дечеје одељење „Чика Јова Змај”
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail: zmaj@bgp.org.yu

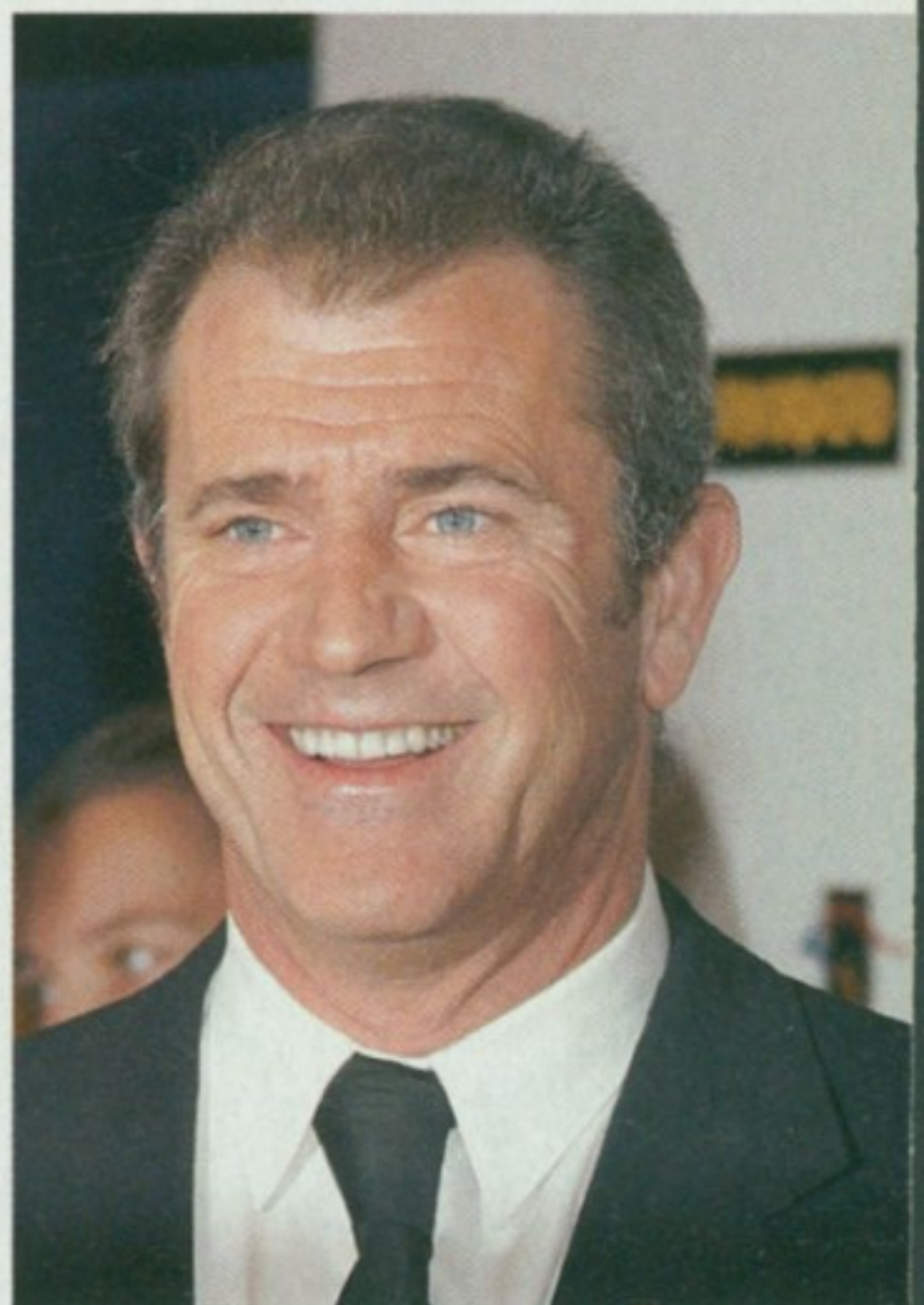

33%

Дечеје одељење Библиотеке града Београда свим читаоцима „Политикиног Забавника” који уписа од 33 одсто. Дођите, дружите се с нама, учите, забавите се, радујте се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести незнано куда...

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

1	К		С	М	Р	Т	О	Д	О	С	Д	О	О	Р	У	Џ	Ј	Е
2	О	В			Т	А					И							
3	М	Е	Л	Г	Ї	Б	С	О	Д		З				Е	В	Р	О
4	О	К	Е	А	Д						А							Л
5	В		Р	Е	У	Д	А	В	А	Т	Ї	С	Е		Т	А	О	
6	Ї	С	Т	Ї		Л	Е	К	А	Р	Ї							
7																		
8	Н						А			С								Р

Ову укрштеницу водоравно решавајте као класичну, а усправно као мозаичку.

ВОДОРАВНО: 1. Ознака за келвин – **Се-ријал филмова глумца са слике**, 2. Велика река у Сибиру – **Индијанско племе – Одмазда „око за око“**, 3. **Име и презиме глумца и редитеља са слике** – **Врста патент-затварача – Новац Европске уније**, 4. Светско море – **Нови филм глумца и редитеља са слике** – **Ознака за литар**, 5. Ознака за волт – **Поново се удавати – Почетак свега у таоизму**, 6. **Истоветни – Доктори – Име музичара Соса – Самогласник и сугласник**, 7. **Име глумца Руића – Отилија одмила – Главни правилник**, 8. **Река у Херцеговини – Покретац, онај који надахњује** ■

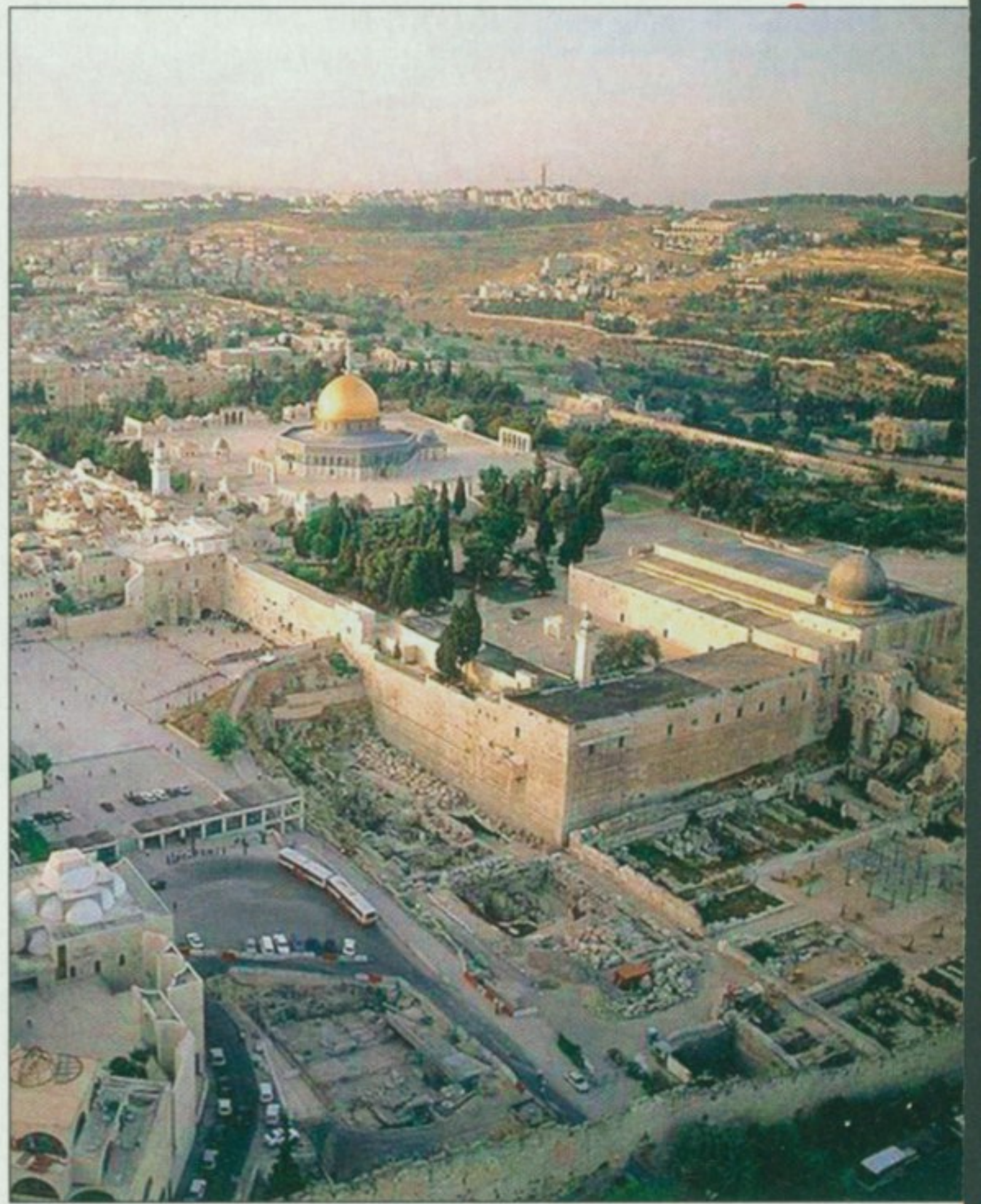
УСПРАВНО: **АУТО, БЕК, ЕНОЛОГ, ЖИВОТ, ИЛИ, ИТА, ЈОР, КАРАН, КОМОВИ, КТ, ЛЕПТИР, МАГАРИЦЕ, НАОПАКО, НИЗАТИ, ОПСАДЕ, ОСНОВАТИ, ОТПИСАТИ, ПЕТАР, РА, РТИНЕ, СВЕ, СП, СК, ТАБ, УЛЕТ, УЛОВ, УТ** ■

ОПИСНА ОСМОСМЕРКА

	1					2	3	4
5								6
					7			
8		9						
			10					
11			12					13
14		15		16				17
	18					19		20
	21							

Уместо пописа речи дати су описи. Стрелице показују у ком смеру треба уписати тражени појам, а број у загради колико је слова у тој речи. У означеним пољима добићете назив града са слике.

- ↘ Државица на Пиринејима (6)
- ← Међународни празник рада (7)
- ↓ Египатски државник Гамал Абдел (5)
- ↓ Лековита облога за ране, мелем (6)
- Планета Сунчевог система (6)
- ↙ Становница античке државе у Азији (6)
- ← Главни град државе на Пиринејском полуострву (6)
- ↓ Име глумца Дагласа (5)
- ↘ Такмичење у брзини (4)
- ↗ Веће књижевно дело (5)
- Врста воћа (6)
- ↙ Ловина (4)
- ↙ Дизнијев јунак (4)
- ↗ Индијански чамац (4)
- ↗ Главни град Замбије (6)
- ↗ Амерички глумац, Курт (5)
- ↖ Пасмина (4)
- ↑ Главни град Канаде (5)
- ↑ Класична уметност (7)
- ← Име писца Гогоља (7)
- Највећа могућа вредност (8)

Решења на страни 65

ЉУБАВ И ВЕЛИКЕ

17. ВЕК

НОВАЦ РАСТЕ ИЗ ЗЕМЉЕ

Кад су основали Џејмстаун, први досељеници нису очекивали да ће у Новом свету наићи само на глад, беду и прерану и сурову смрт. Једна биљка променила је њихову судбину

Сто два мушкарца и три дечака основали су у Вирџинији 24. маја 1607. године насеобину коју су назвали Џејмстаун, по свом краљу Џејмсу I и VI, енглеском и шкотском монарху. Уместо светлије сутрашњице, у тој земљи наишли су само на јад и беду. За годину дана умрло је шездесет осморо људи.

У још неколико наврата у Џејмстаун стизали су нови досељеници из Енглеске, али ништа се није мењало набоље. Кад је у мају 1610.

четрдесет четири

године дошао Томас Гејтс, нови заповедник, у насеобину је затекао само шездесеторо људи. Гејтс је донео нову краљеву повељу и мапу Вирџиније на којој су били обележени могући природни извори богатства. Колонистима у Новом свету било је довољно да „открију“ само дуван – чудесну биљку која им је, напokon, из основа променила живот.

Међутим, кад су од 1617. године почеле да ничу све веће плантаже дувана, њихови

МОСТ ИЗМЕЂУ

Покахонтас (око 1596–1617) била је најомиљенија кћерка поглавице Паухатана. Одиграла је пресудну улогу у успостављању веза између придошлица из Енглеске и Индијанаца. Изузетно радознала, често је одлазила у насеобину белаца и играла се са својим вршњацима. Децембра 1607. године ризиковала је живот да би спасла капетана Џона Смита.

Енглези су 1613. године заробили Покахонтас и од њеног оца захтевали откуп, али он је одбио да га плати. За годину дана, колико је провела

ВРЕМЕПЛОВ: ЏЕЈМСТАУН, А У ВИРѢИНИЈИ

1565. година

Шпански досељеници 8. септембра основали су Сент Аугустин (данас Флорида) – најстарију европску насеобину у САД која и данас постоји ■

Гравира једног од Дрејкових похода: Сент Аугустин, Флорида

ПОДНИКНИ ЗАБАВНИК

1. 6. 2007.

АМЕРИКА И ЕНГЛЕСКА

МРЖЊА БРАЋЕ

Оснивањем енглеске насеобине у Вирџинији, 1607. године, отворено је прво поглавље у 400 година дугој и бурној историји коју заједнички испишу Америка и Уједињено Краљевство

власници суочили су се с новим невољама. Пошто нису имали довољно људи за оне најтеже послове на плантажама, смислили су како да „увезу“ свежу радну снагу. Раздобље које је уследило незапамћено је у енглеској историји – дуванска компанија са седиштем у Лондону, уз помоћ бескрупулозних капетана бродова и трговаца робљем, познатих као „спиритс“ (духови), развила је мрежу у коју је увлачила младе и снажне љу-

де жељне зараде и бољег живота и претварала их у најпонижније слуге.

У Вирџинији су их дочекивали неумољиви власници плантажа и приморавали на тежак, даноноћни рад. Збуњене придошлице нису добијале надницу, већ само преноћиште и оскудну

храну, као и обећање да ће, после одређеног броја година, бити награђени. Због комада земље од двадесет хектара, који је требало да добију, а мало ко је дочекао, многи су оставили своју напаћену душу међу стабљикама дувана.

У почетку су први колонисти гајили добросуседске односе са староседеоцима. У околини Џејмстауна живело је око петнаест хиљада Индијанаца из различитих племена, а предводио их је Паухатан. Енглези, који су првих година једва преживљавали због nestaшице хране, постигли су договор с Индијанцима. У замену за „бисере мајке Земље“ даваће им „небеске бисере“, „праву веру“ у коју су настојали да их преобрате. Имајући на уму силу коју су Шпанци употребили над морочима у својим америчким колонијама, Енглези су се зарекли да ће се показати у знатно бољем светлу.

Невоља је била што су се Британци досељавали баш оних година кад је у том делу Америке владала велика суша и земља није могла да

Овај дрворез из 1622. године, биљке познате као *Nicotiana glauca*, Џон Ролф донео је кад је стигао у Вирџинију.

даје своје дарове. До тада дарожљиви Индијанци полако су почели да увиђају да с „белокошцима“ више не могу да тргују под истим условима. Поставило се питање надмоћи над пространством које су морали да деле.

ДВА СВЕТА

у заточеништву, млада Индијанка научила је енглески и прихватила хришћанство. Кристила се и променила име у леди Ребека. Колонисти су веровали да ће њен брак, склопљен 1614. године с Џоном Ролфом, смирити сукобе између досељеника и староседелаца. Овај необичан пар са сином Томасом стигао је бродом у Британију 1616. године. „Лепу дивљакушу“ сви су радо примали и уважавали је. Уочи повратка у домовину, Покахонтас се разболела и умрла ■

У Лондону, 1617. године, Покахонтас је примљена и на енглески двор.

1606. година

20. априла краљ Џејмс I и VI одобрио је да две приватне компаније оснују насеобине у Америци. Једна, са седиштем у Лондону, одлучила се за Вирџинију, а друга, из Плимута, оснива колоније у Новој Енглеској ■

Ово је грб лондонске компаније која је добила одобрење за оснивање насеобине у Вирџинији.

1585–1590. година

Енглески пустолови оснивају колонију на Роаноке острву, Северна Каролина, али то је трајало кратко време. Сликари Џон Вајт, један од пустолова, у Лондону је изложио своје аквареле – модели су му биле припаднице Алгонкин племена ■

1611. година

Први пут одиграна је „Бура“, драма Вилијама Шекспира. У овом делу први пут помиње се „врли Нови свет“ („brave new world“) ■

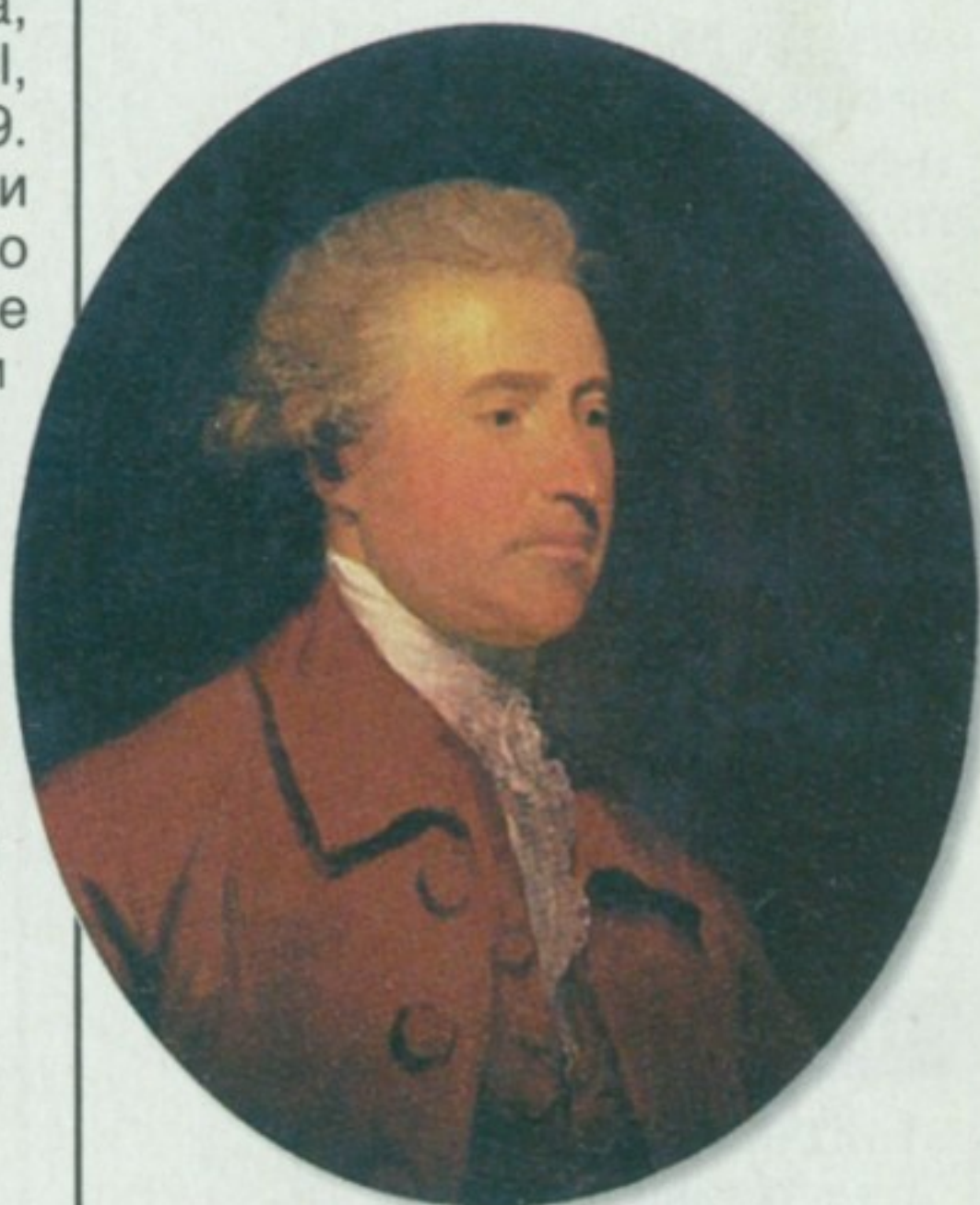
1614. година

Капетан Џон Смит истражује подручје које назива – Нова Енглеска. Ту се досељавају ходочасници познати као Пилгрим Фадерс (1620) и Пуританци (1630) ■

18. ВЕК КУД КОЈИ, МИЛИ МОЈИ

И даље уједињени око најважнијих питања, Американци су се успротивили Британцима кад се поставило питање плаћања пореза и поштовања енглеског законодавства

Досељеници из Енглеске, који су насељавали Нови свет, по начину размишљања почели су полако да се удаљавају од становника земље из које су потекли. Земља на којој су живели умногоме се разликовала од окружења које су оставили у постобини. Поред староседелаца које су затекли, све бројнији били су црни робови из Африке, а у обећану земљу полако су стизали и исељеници из других европских земаља, посебно из Немачке. Британци су с подозрењем гледали на своје прекоокеанске „рођаке“ и о њима су све више размишљали као о недовољно цивилизованим.

Едмунд Бурк није одустајао. Године 1779. он и даље тврди да су Американци заправо – Енглези.

То није био разлог да се Американци и Британци нађу на супротстављеним странама, напротив. Пре свега, нашли су заједнички интерес у трговини – око четрдесет одсто укупног увоза и извоза који се одвијао између Америке и Енглеске обављао се бродовима изграђеним у Новом свету.

Године 1630. објављена је књига пустоловина које је Џон Смит доживео у Новом свету (лево). Гравире илуструју са чиме се све суочавао у Вирџинији.

Индијанци су децембра 1607. године заробили капетана Џона Сми-та и одвели га Паухатану. Поштујући важеће обреде, поглавица је решио да понизи Сми-та и натера га да призна пораз. У тренутку кад су се два врача спрема-ла да избичују Сми-та и тако га приморају на бес-поговорну послушност, Пауха-танова кћерка Покахонтас пришла је енглеском капетану и спустила му главу на раме. Тако га је спасла понижења.

Пошто се Џон Смит показао неспособним за управника колоније, 1609. године краљ Џејмс I и VI, преко својих изасланика, захтевао је да Паухатан прихвати верност британској круни. Приређена је свечаност на којој је поглавицу требало произвести у вазала. Паухатан је у једном

тренутку морао да клекне да би му на главу ставили круну од бакра. Пошто он на то није пристао, морали су да употребе силу. Још једно понижење поглавица је доживео кад су његову миљеницу Покахонтас венчали с Џоном Ролфом.

Паухатан све то више није могао да трпи и 1617. године предао је власт. Пет година касније Индијанцима је дозлогрдило да стално узмичу пред људима који су им откидали комад по комад земље, и решили су да униште енглеску насеобину. У масакру који је уследио убијено је 347 колониста. Лабаво пријатељство које је постојало између Енглеза и Индијанаца окончано је у крви.

Осећајући се све надмоћнијим, Енглези су полако за-

борављали да су се зарекли да ће у Новом свету поштова-ти староседеоце. Више нису имали разлога да се додворавају Индијанцима, јер сада је њима мајка Земља пружала највеће дарове – са сваком стабљиком дувана као да им је дословно растао новац.

Иако су и даље били поданици Његовог величанства, енглеског краља Џејмса I и VI, досељеници су августа 1619. године у Вирџинији основали Скупштину, прво законодавно тело. До почетка 18. века све енглеске колоније у „врлом Новом свету“ основале су скупштине које су биле уређене као нека врста парламента. Неосетно, али одлучно, Британци у Америци полако су се одвајали и осамостаљивали од Британаца у Уједињеном Краљевству ■

1619. година

Холандским бродовима стижу у Џејмстаун први црни робови из Африке ■

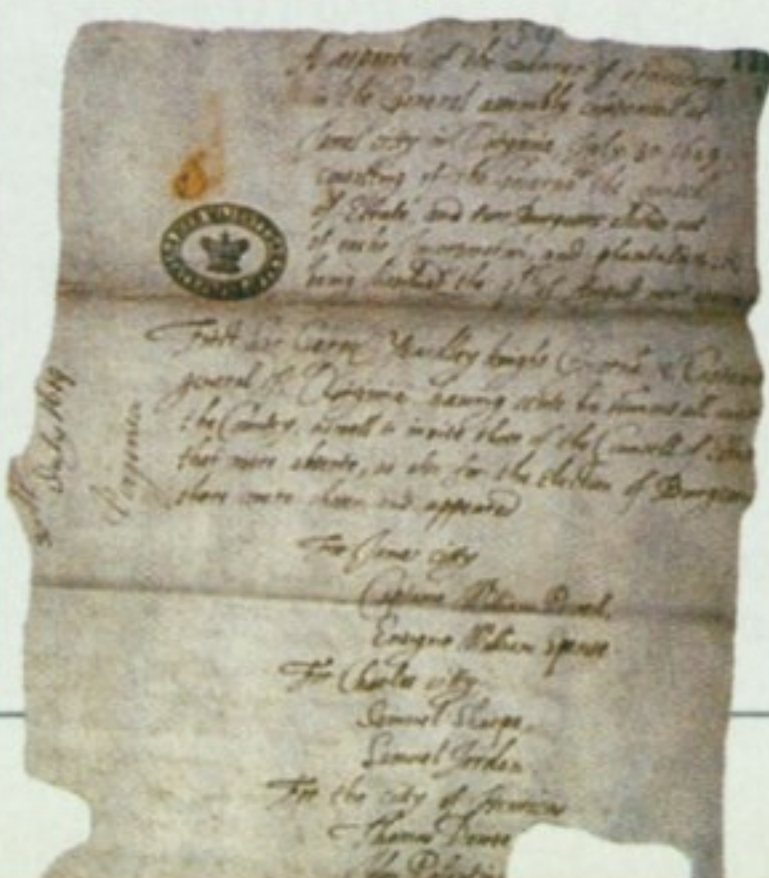

У Џејмстаун упловио је холандски брод с робовима из Африке.

четрдесет шест

1619. година

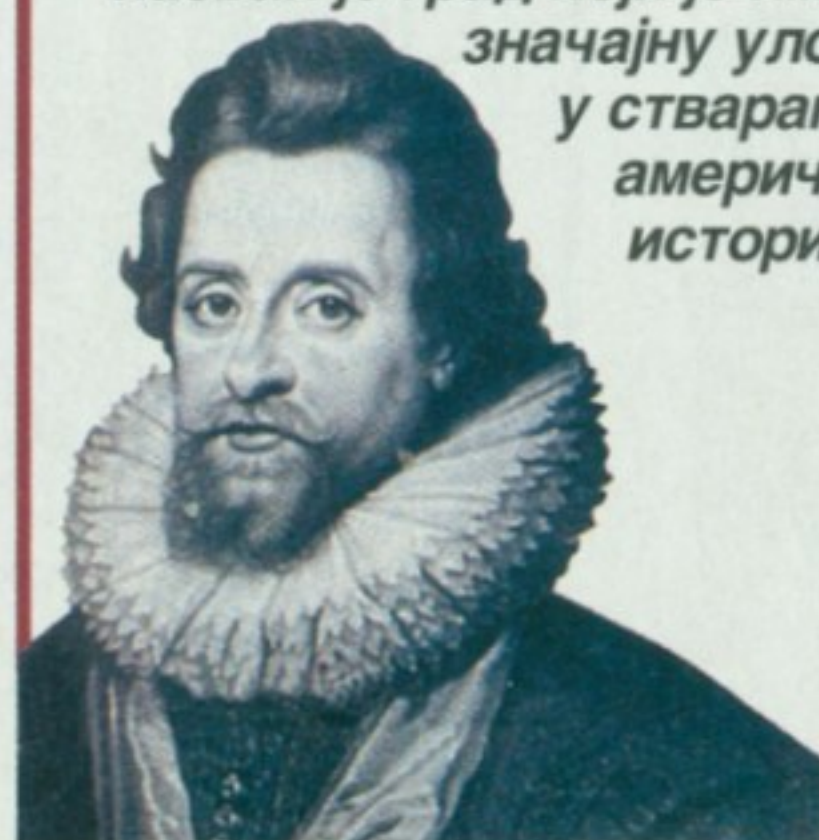
Од 9. до 12. августа састају се представници који у Вирџинији оснивају Скупштину, прво законодавно тело састављено од делегата које су изабрали власници плантажа из једанаест изборних јединица ■

1624. година

Компанију која има седиште у Вирџинији краљ Џејмс I и VI ставља под протекторат британске круне ■

По краљу Џејмсу I и VI назван је град који је имао значајну улогу у стварању америчке историје.

Још нешто их је ујединило: рат против две тада највеће католичке силе – Француске и Шпаније. Из Седмогодишњег рата Британци излазе као победници. Не само да су поразили Французе и освојили велики део Канаде, већ и Шпанце на Флориди од којих одузимају пространо подручје, од планина Апалачи па све до Мисисипија. Ту није био крај енглеским војничким успесима. Бележе успехе и на Карибима, на западу Африке и у Индији. Велика Британија постаје најмоћнија светска сила.

Од свих колонија које су биле под британском круном, поданици Његовог величанства ипак су највише били заинтересовани за Северну Америку. Једино што тамо више нису живели само Британци, који су били протестанти, а ни многи становници нису били хришћани. Енглези су на прекоокеанску сабраћу, вероватно ненамерно и сасвим несвесно, почели да гледају као на људе који им нису били равни и којима, као и у осталим колонијама, треба управљати и владати. Очекивали су да их Американци безрезервно подрже у настојању да учврсте положај највеће војничке силе.

Тада је и дошло до раскола. Наиме, кад су Енглези одлучили да направе базе на тлу Северне Америке, британски Парламент донео је одлуку да се од колониста убире порез за одржавање тих база. Аме-

риканци су се побунили пошто су већ одвајали новац и плаћали таксе кроз законодавна тела која су сами изабрали, и зато нису видели зашто би поштовали одлуку земље чији држављани више нису били.

Американци су одбацили британски устав, успротивили се покорности британској круни и 1776. године одлучили да оснују конфедерацију независних држава. Занимљиво је да Декларација о независности није означила и коначни раскид политичке испреплетености две државе. И даље је било политичара који су одбијали идеју да те две земље више нису једна целина. Један од таквих био је Едмунд Бурк (1729–1797), члан парламента који је упорно понављао да су Американци заправо – Енглези.

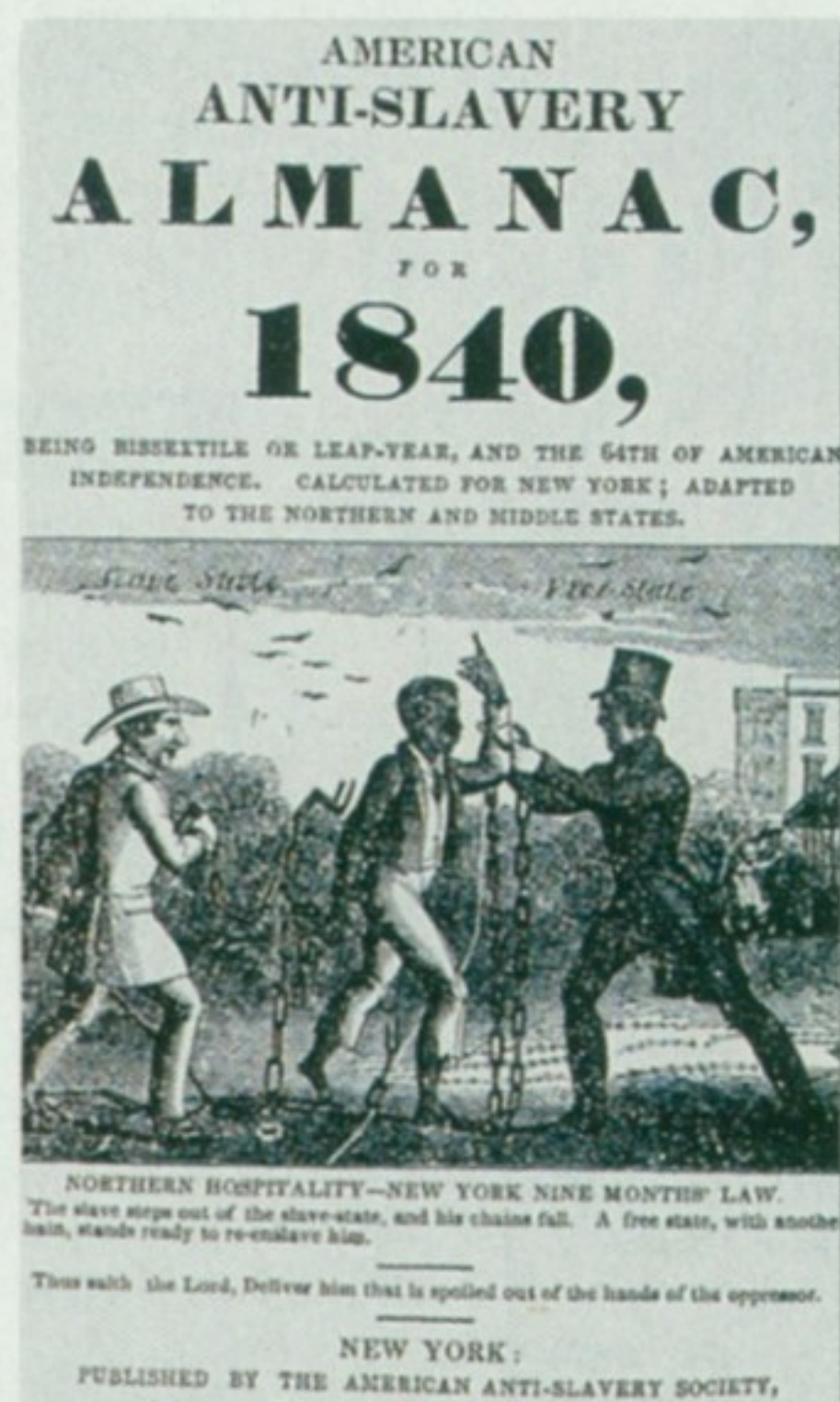
Велика Британија званично је признала америчку независност 1783. године. За Енглезе то је, између осталог, значило да бившим савезницима треба окренути леђа. Парламент доноси одлуку да, уколико Америка жели да тргује с осталим британским колонијама, трговина мора да се одвија бродовима под енглеском заставом. Наравно, живот није био тако крут као одлуке политичара који су такође морали да чине уступке. Године 1794. донет је такозвани Џеј уговор који ублажава забрану трговине Америкаца са енглеским колонијама ■

19. ВЕК ЗАЈЕДНО СМО ЈАЧИ

Упркос различитостима, две велике нације ипак имају много више заједничког – уместо да их раздвоји, океан их је спојио

Почетком 19. века ратни сукоб између Британије и Америке још је свима био у свежем сећању, међутим, заједнички интерес толико је приближио ове две нације да се готово заборавило на непријатељства из прошлости. Постојала су размимоилажења око превласти на Атлантику, одлучивања о управљању колонијама, а копља су се посебно ломила кад би се поставило питање ропства и његовог укидања. Ипак, било је много значајније што су се и Американци и Британци осећали надмоћним као припадници нације које треба да утичу на развој демократије у свету.

Спајао их је исти језик, протестантска вера, заједничка историја, сличан законодавни систем. Редовне бродске линије парним бродовима и телеграф који од 1866. године ради пуном паром, готово да су избрисали раздаљину – океан их више није раздвајао, већ спајао. У почетку неповерљиви према америчким писцима, Енглези су с оду-

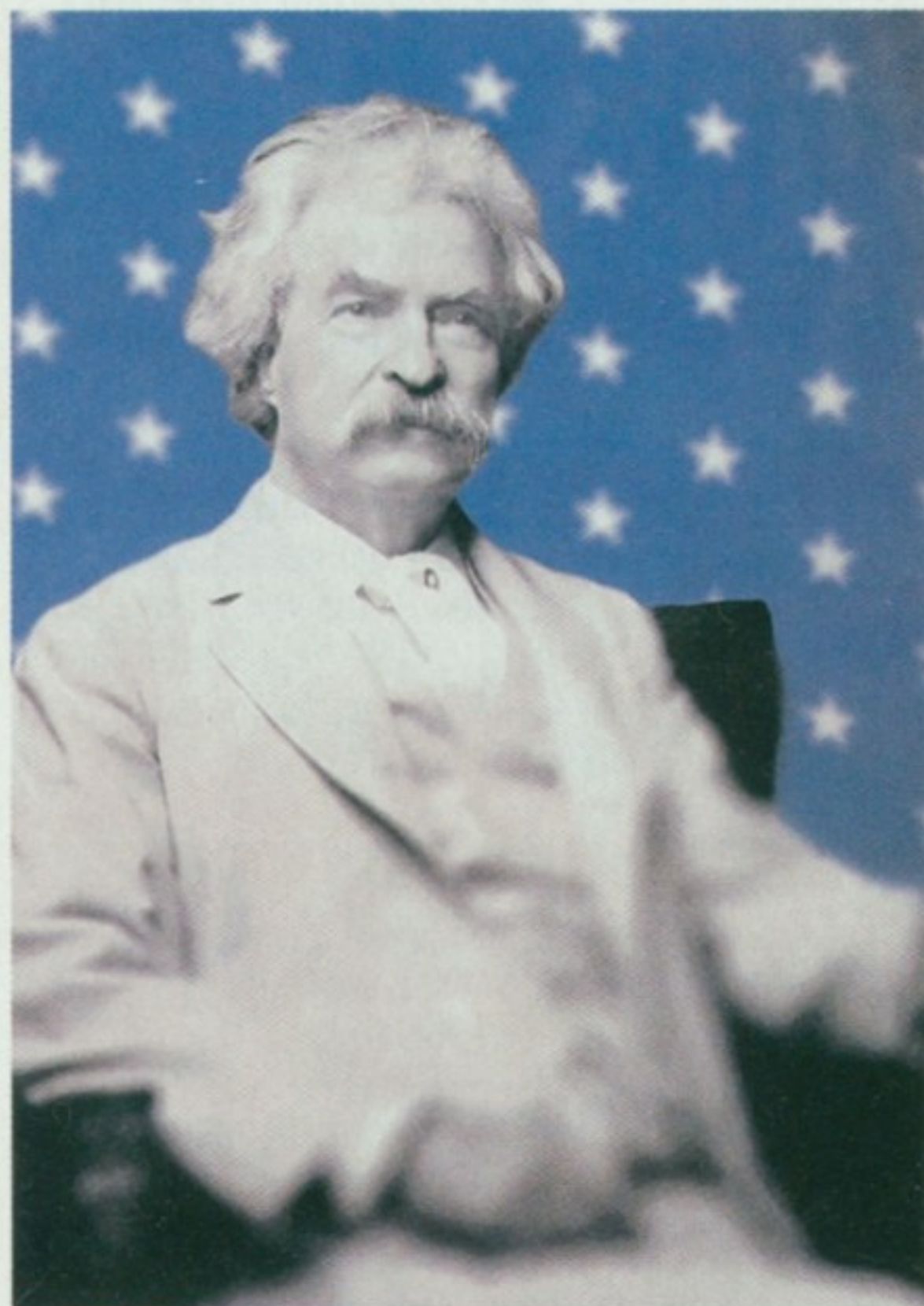

И на једној и на другој страни Атлантика многи су се залагали за укидање ропства.

Краљевством. Наредних деценија потражња за енглеским производима све више расте. Да би припадницима новоосноване нације пружили могућност што веће куповине, велике енглеске банкарске куће отварају филијале на америчком тлу које омогућавају кредитирање. На Берзи у Лондону 1800. године још не постоје акције америчких фирми, а један век касније вреде девет милијарди долара.

Током читавог 19. века Велика Британија и даље је велика колонијална и ин-

У почетку подозриви према америчким писцима, Британци су убрзо заволели књижевнике као што је био Марк Твен.

шевљењем почели да читају Хенријету Бичер Стов (1811–1896), песника Волта Витмана (1819–1892) или Марка Твена (1835–1910).

Године 1810. године Америка највише тргује с Британијом – трећина увоза и извоза обављала се с Уједињеним

дустријска сила, али и САД постају све значајнија држава: имају пресудан утицај на Атлантику и на Тихом океану, уз то обиље природних богатстава. Почетком stoleћа Енглеска има два пута више становника од САД, а сто година касније

четрдесет седам

ВРЕМЕПЛОВ: АНГЛО-АМЕРИЧКИ ОДНОСИ

1702–1713. година

Рат за шпанско наслеђе, један од првих ратних сукоба у 18. веку у коме учествују Американци ■

Заробљени Французи, које су Британци победили у бици код Рамијеа 1706. године, марширају улицама Лондона.

1754. година

Чарке између енглеских и француских колониста прерастају у прави сукоб који се проширио Европом – почетак Седмогодишњег рата ■

1765. година

Закон о маркицама – покушај да се у Америци обезбеди новац за издржавање енглеских војних база ■

1760. година

Уједињене англо-америчке снаге освајају Монреал. На крају Седмогодишњег рата Канада признаје покорност британској круни ■

1776. година

После годину дана отворених сукоба с британским војним снагама, 13 америчких колонија објављује независност од Уједињеног Краљевства ■

1783. година

После скоро осам година ратних сукоба, британска влада напокон званично признаје америчку независност ■

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

1. 6. 2007.

ВРЕМЕПЛОВ: ТОПЛО - ХЛАДНО

1812. година

У Ганту, у Белгији, потписан је 1814. године пакт који је окончао двогодишњи англо-амерички рат ■

Алегоријска слика означава поновно пријатељство САД и Велике Британије.

1823. година

Изгласана је такозвана Монроова доктрина, закон назван по Џејмсу Монроу (1817–1825), петом по реду америчком председнику: Европљанима се забрањује да и даље насељавају подручја на тлу Америке ■

1861–1865. година

Ни америчко мешање у британска законодавна права на мору Уједињено Краљевство нису увукла у Грађански рат ■

Грађански рат поделио је Америку. Британци се нису умешали у сукоб.

У борбама учествује и британски ратни брод „Алабама“.

1872. година

Међународни суд доноси одлуку да Британија мора да плати Америци одштету од 15 милиона долара. Снаге Конфедерације користиле су у борбама 11 енглеских бродова ■

1898. година

Шпанско-амерички рат завршава се јачањем САД које добијају нове поседе: Порторико, Гуам и Филипине ■

дија, предлаже да се уведе заједничко држављанство. Крај 19. века доноси сасвим другачију слику света – много тога променило се од рата 1812. године ■

20. ВЕК РУКУ ПОД РУКУ

Први пут удружени у разрешавању готово свих важнијих сукоба који потресају ово столеће, Американци излазе као највећа светска сила, док Британци задржавају само почасно место

Читав 20. век означава савезништво Британаца и Американаца удружених у ратним сукобима: Први и Други светски рат, Корејски рат, хладни рат, Први заливски рат. Учествовање у свим овим великим ратним епопејама из основа је променило слику света. Велика Британија 1900. године била је највећа светска сила. Имала је највеће царство икада забележено у историји – двадесет одсто наше планете и двадесет пет одсто становништва налазило се под енглеском круном. Да би одржавала поседе, британска морнарица толико је нарасла да је била бројнија од руске и француске заједно. А енглеска трговачка морнарица била је већа од укупно свих светских трговачких морнарица. Фунта је била најјача валута, а Лондон – међународно финансијско седиште. Уједињено Краљевство било је на врхунцу моћи.

У том раздобљу Америка покрива велико пространство, значајна је индустријска и пољопривредна сила, али на светској сцени не игра главну улогу јер је и даље слаба у војном погледу. Ствари сасвим другачије изгледају 1945. године.

Два светска рата означила су преокрет: Британија губи, а САД стичу моћ. Ништа чудно. Јер, за Енглеze је Први светски рат трајао од 1914. до 1918. године, а за Американце од 1917. Други светски рат коначно мења распоред снага. И у овом сукобу светских размера Британци учествују од 1939. године, док Американци стају на страну савезника тек 1941. Уједињено Краљевство у Првом светском рату губи око петнаест одсто укупних резерви, а у Другом чак четвртину свог богатства од чега се заправо никад није повратило. Зато САД током ратова стичу не само војничку, већ и финансијску превласт и постају највећа светска сила, што остају и у 21. веку.

Током четири века англо-амерички односи претрпели су многе промене. Међутим, те две нације могле би да се упореде с неким старим брачним паром. Ако се некад и посвађају, добро знају да ће да се помире јер, заправо, једно без другог не могу ■

В. Софреновић

И током Првог и Другог светског рата Британци и Американци често су имали заједничку команду. На слици из 1944. године – Ајзенхауер (лево) и Монтгомери, амерички и енглески генерал.

ВРЕМЕПЛОВ: ИЗМЕЊЕНА СЛИКА СВЕТА

1914–1918. година

У Првом светском рату Американци не желе да их прогласе савезницима Британаца, већ њиховим „помоћницима” ■

1949. година

Под британским вођством створен је Северноатлантски савез – НАТО ■

1956. година

Један од ретких сукоба у Суецком каналу у коме Американци војно нису подржали Британце ■

1982. година

Иако нису учествовали у Фокландском рату, Американци су финансијски подржали Енглеze ■

1939–1945. година

Чак и пре него што су званично ушле у рат, Сједињене Америчке Државе беспоговорно су на страни Уједињеног Краљевства ■

1950–1953. године

У Корејском рату САД и УК поново на истим странама ■

На каменом блоку исписано је: „Ниједан Американац овде није служио.”

1991. година

Заливски рат поново удружује америчке и британске војне силе ■

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК
1. 6. 2007.

четрдесет осам

**ЗА ЧИТАЊЕ
И УЖИВАЊЕ**
Зен прича

ЗАШТО ПОДАНИЦИ СПУШТАЈУ ГЛАВУ

Ако имаш један новчић, ти ниси богат. Ако имаш два новчића, више ниси сиромашан. Ако имаш више од два новчића, изгубили смо те: постао си прави човек. Ако си прави човек, онда ћеш сељаку украсти бика, храну од онога ко је гладан, а птицама ћеш исећи грану на којој живе. Ако не будеш хтео да узмеш јаја из лабудовог гнезда јер не вреде готово ништа, онда их уништи ту где си их нашао! И тако ћеш постати прави владар. А прави владар није достојан да погледа својим поданицима у очи. Ето зашто они спуштају главу кад владар пролази ■

ЧИТАЧИ МИСЛИ

Истраживачи с немачког института Макс Планк развили су поступак за читање мисли. Скенирањем мозга и коришћењем на- рочитог рачунарског програма, у стању су да предвиде шта ће испитаник следеће да учини. У огледима које су обавили, од испитаника су тражили да прво одлуче хоће ли сабрати или одузети бројеве које ће видети на екрану, и да ту мисао задрже у глави.

Помоћу рачунарског програма који је уочавао не приметне разлике у можданим шемама, истраживачи су с тачношћу од 70 одсто предвиђали одлуке испитаника.

На основу познатих података рачунар може да препозна промене у мозгу повезане с одређеним мислима. Овај поступак првенствено се употребљава код уређаја који се користе можданим путем, као што су вештачки удови, а намењени су хендикепираним особама ■

ГОТОВО НЕПРИМЕТНО

Научници су направили електронско штампано коло величине белог крвног зрна и меморијске запремине 160 килобајта.

„Ако гледамо густину паковања битова по квадратном сантиметру, ово је 40 пута гушће од постојећих умањених штампаних кола“, каже

ЗАШТИТА НАФТОВОДА

За проверу исправности нафтовода користе се разни начини. Нико не жели да се понови цурење које је довело до изливања 200.000 галона нафте у августу прошле године и затварања Прадхо беја на Аљасци, једног од највећих нафтних поља на свету ■

1 УНУТРАШЊА ЗАШТИТА

Насlage корозивних бактерија су међу највећим невољама које могу да задесу унутрашњост цеви. Хемијска средства убризгавају се у нафту или се шаљу кроз цеви у виду гела, убијајући опасне микроорганизме.

2 ПАМЕТНЕ „СВИЊЕ“

Механичке направе које путују кроз цеви заједно с нафтом зову се у жаргону „свиње“. Оне проверавају и чисте

вођа пројекта професор Џејмс Хит. Он је са својим сарадницима с калифорнијског Технолошког института распоредио 160.000 битова користећи 400 силицијумских и 400 титанијумских жица. Свака тачка пресека представља један бит, а широка је свега 15 нанометара – око 10.000 пута тање од власи косе. Производња електронских кола у тако малим размерама отвара могућности за разне примене у будућности – од биосензора који ће моћи да издвоје појединачни ген, до термоелектричних уређаја ■

Нова библиотека на Државном универзитету у Чикагу има златно правило – студентима није дозвољено да се завлаче између полица и траже књиге. Ту приступ имају само роботи. Свака књига, CD или DVD у постројењу вредном 38 милиона долара обележени су RFID чипом. Кад позајмљена ствар склизне кроз отвор за враћање, систем је препозна и распореди где треба. Висока машинерија која подсећа на виљушкар неуморно жури на шинама и слаже сваки предмет на предвиђену полицу или фиоку у троспратном складишту. Креће се брзином од 11 километара на час, а треба јој у просеку 2,5 минута да нађе тражену књигу ■

ЧЛАН БИБЛИОТЕКЕ

цеви. У потрази за slabим тачкама, пуко-тинама и стањивањем челичних зидова цеви користе магнет или ултразвук.

3 ПРИЛАГОДЉИВЕ „СВИЊЕ”

Тесни углови и телескопске цеви биле су раније ван домаћаја „свиња”. Међутим, нови модели „свиња” шире се и скупљају да би се ускладили с променама промера цеви, и нагињу кад треба да скрену иза угла. Самостални робот који се зове Цевни наметљивац може и да носи „свиње” кроз сложене подводне нафтоводе.

4 ПРАЋЕЊЕ ОПАСНОСТИ

До цурења углавном дође ако део грађевинске опреме удари у цев. Чак и најблажи удар може да ослаби тај део нафтовода. Да би се то избегло, створен је систем „Третскен”. Акустични сензори који се напајају Сунчевом енергијом хватају сваки удар и узбуђују командни центар преко сателита.

5 СПОЉНА ЗАШТИТА

Да би се спречило спољашње орошавање цеви које може довести до рђања, оне се облажу смолом, истопљеним полиетиленом и сличним заптивним материјалима. Инжењери се боре против рђе и тако што наелектришу цеви негативним наелектрисањем.

6 СПОЉНА ПРОВЕРА

Понекад је „свињама” немогуће да прођу кроз неки део цеви. Тада се у помоћ позива робот који пузи са спољашње стране и проверава да ли има оштећења. Ако се установи да нешто није у реду, цев може да се сними и рендгенским зрацима како би се установила распрострањеност оштећења.

САВЕТИ ЖИВЕ ЛЕГЕНДЕ

Извесно је да би многи децаци волели да постану познати фудбалери. Да дају голове, да им поклоници фудбала са стадиона кличу, да су славни и да уз њих – како обично бива – увек буду најлепше девојке. Чини се, међутим, да такав подухват није тако лако спровести у дело. То, наравно, не значи да су за децачке, љубитеље фудбала, изгубљене све наде. Напротив.

Одговор на питање како се постаје врхунски фудбалер тражимо од спортисте који с пуним правом може да га пружи – од Драгослава Шекуларца. По

„Драж играња фудбала на пољанчету, у дворишту, за мене се никада није изгубила, нити ме је то задовољство напуштало. И кад сам био у првом тиму ‘Звезде’, наставио сам да играм по школским двориштима...”, каже Драгослав Шекуларец, дугогодишњи читалац „Забавника”

ПРВО КЊИГА, ОН

многим фудбалским стручњацима наш најбољи фудбалер свих времена, Драгослав Шекуларец (рођен 1937) својим умећем вишеструко је заслужио да га називају виртуозом, како су га, уосталом, годинама и звали. А виртуоз је онај који савршено примењује технику своје вештине, односно, човек који је у некој вештини достигао савршенство.

Шекијеви дриблинзи с почетка шездесетих (у време кад је изабран у идеалан тим на Првенству света у Чилеу 1962. године) били су нешто до тада невиђено, невероватно, задивљујуће и посебно: оно што је одузимало дах, изазивало земљотрес у нервном систему противника, а одушевљавало публику. Једноставно речено, Шеки је био права звезда. И то не само „Звездина” звезда, већ светска.

педесет два

Наравно, Шекуларец је тога био свестан и чинио је све да се публици још више допадне. У комбинацији с његовим неоспорно бурним (и надалеко познатим) темпераментом, Шекуларчеве мајсторије постале су нешто што је излазило из спортских оквира. Био је то извор непредвидивих догађаја и узбуђења.

Иначе, Драгослав Шекуларец стари је читалац и љубитељ „Забавника”. Јер, у време кад је он био мали, „Забавник” је објављивао стрипове, штиво које је највише волео. Тако је „Забавник” на изврстан начин био Шекијева школа. Јер, ону праву школу никако није волео...

Све, само да не учим...

Ово су његова сећања на те дане, уз које иду и савети за оне који би да фудбалу посвете свој живот.

„Чика Митке, мој први тренер, човек који ме је научио многим важним стварима, не само о фудбалу него и о животу уопште, радио је у ‘Политици’, сећа се Драгослав Шекуларец. „Због тога сам и ја често свраћао у ‘Политику’. Дођем, а он ми каже: ‘Мали, ево ти твоја литература’, а то је био ‘Забавник’. Кад сам почео да тренирам у ‘Звезди’, имао сам само дванаест година. Да ћу постати фудбалер, то ми уопште није падало на памет. Оно што сам знао, било је да не волим школу. Све сам радио само да не учим! И тако, да не бих учио, слободно време проводио сам на пољанчету, с крпењачом. Сада ми се чини да сам фудбал играо по цео дан. Можда и није било тако. У сваком случају, времена су била потпуно другачија.

Сва деца била су напољу и трчала су по двориштима. Нису се играла мобилним телефонима, нити су седела испред компјутера као данас. Били смо живахнији и много скромнији. Кад је мој отац добио посао у Београду, породица се преселила из Чоке у главни град... Зоран Алексић одвео ме је на ДИФ да се бавим атлетиком, јер је сматрао да сам за то обдарен.

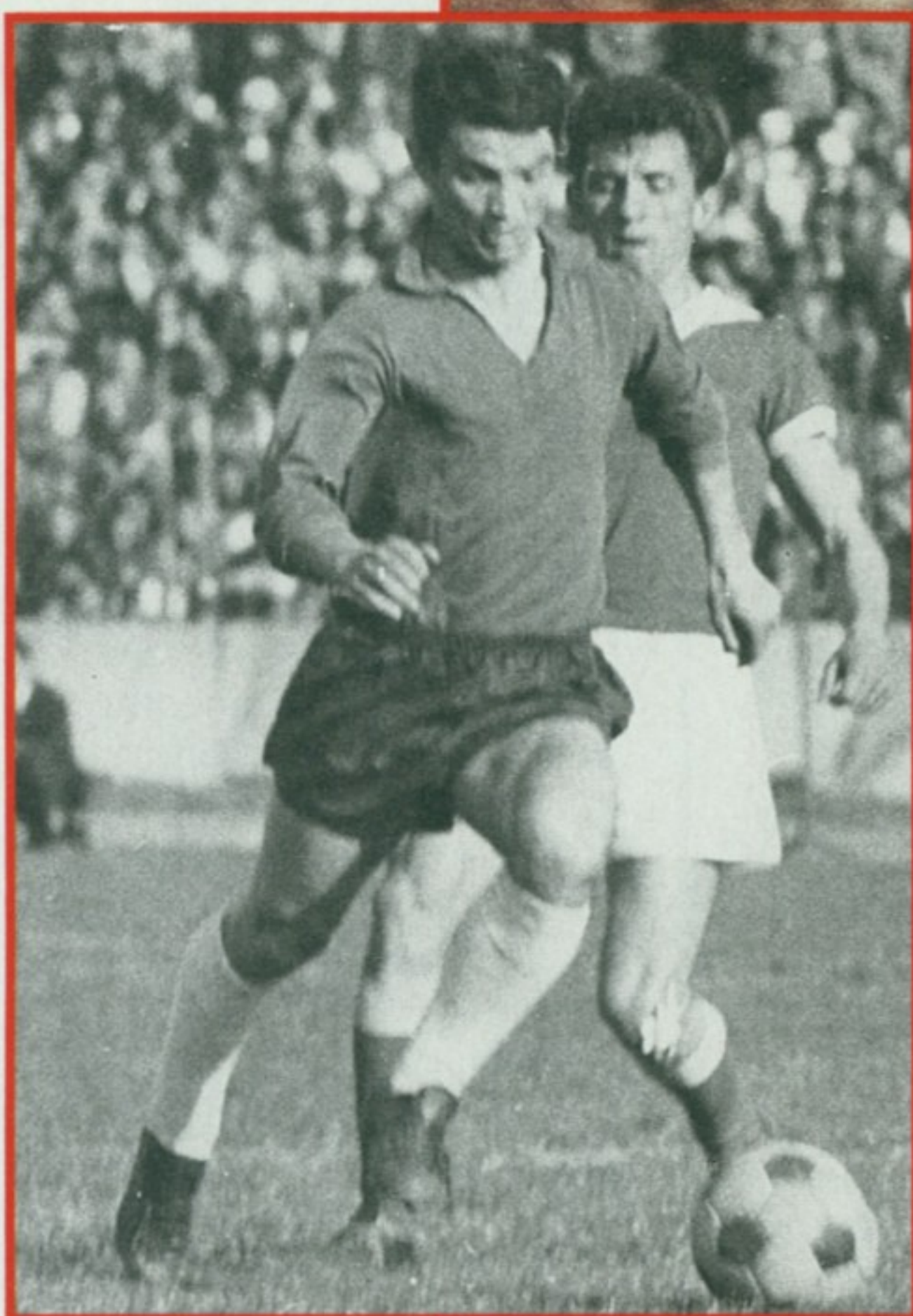
Ни тада нисам слутио да ћу се бавити фудбалом. У ствари, био сам пингпонгаш! Обожавао сам пингпонг. Преко пута Радио Београда постојала је сала у којој су неки младићи играли стони тенис. Ту сам проводио сате и сате. Био сам срећан да им бар скупљам лоптице. Чекао сам да одра-

сли заврше па да ја мало играм с неким. И тако, једне вечери, остао сам до касно... Родитељи су се уплашили где сам и отац је кренуо да ме тражи. Кад ме је нашао, тако ме је излемао да сам те батине упамтио. Са пингпонгом било је готово.

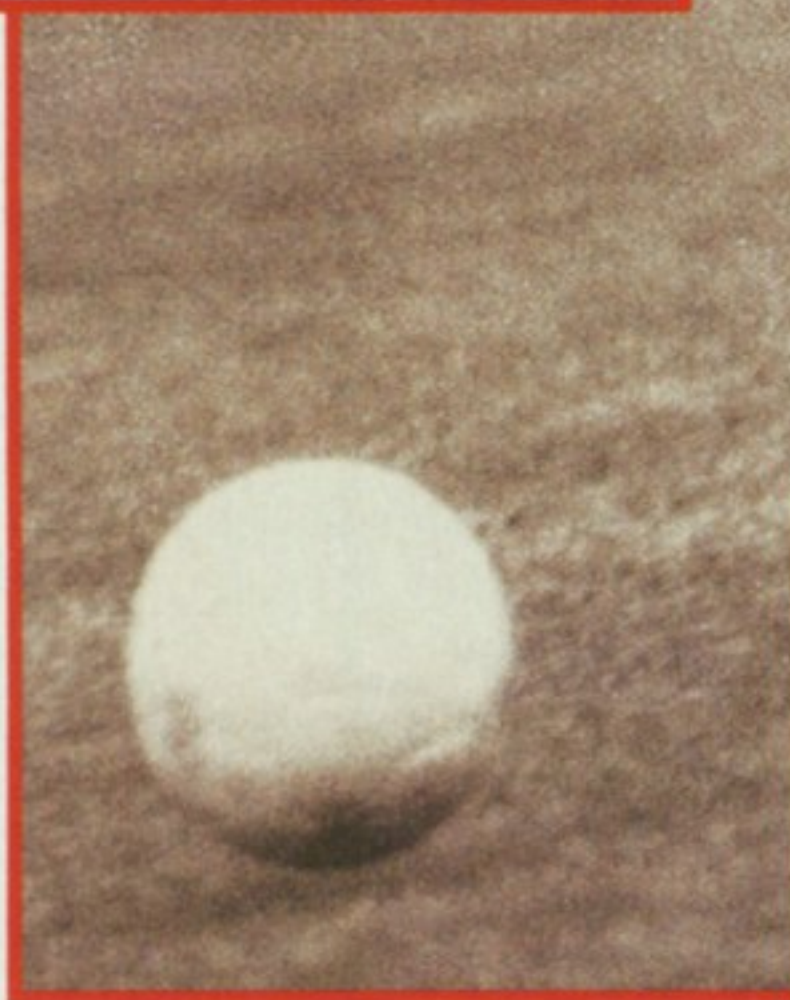
После тога Синга Поповић рекао је људима из 'Звезде' да у Другој мушкој има један мали који фантастично игра фудбал. Тако сам доспео у 'Звезду'. Прво сам на утакмицама скупљао лопте иза гола, што је била велика част. Највећа. Онда сам с економом чистио играчима копачке. Међутим, драж играња фудбала на пољанчету, у дворишту, никада се није изгубила нити ме је то задовољство напуштало. И кад сам био у првом тиму 'Звезде', наставио сам да играм по школским двориштима. Подразумева се, нису била асфалтирана. У школу се тада нису носили оволики ранци као данас. Само једна свеска и оловка...

У ствари, школа је за мене остала једино велико кајање. Жао ми је што нисам био вреднији ђак, што нисам стекао боље образовање. Увек сам осећао тај недостатак: једноставно, нисам могао да искажем оно што сам доживео, а доживео сам много тога, па ни да играчима пренесем на прави начин све што знам.

Посебан утицај на мене имао је тренер Милован Ђирић који је дошао на омладински

Драгослав Шекуларац:
„Обожавао сам да дрибљујем. Толико сам дрибловао да је то неким а сметало.”

ДА ЛОПТА

турнир Кварнерске ривијере. Видео је како играм и постао сам првотимац 'Звезде'. А онда, ту је био и Кика Поповић, шеф стручног штаба, матори лисац. Он ме је психички припремио за оно што је уследило. Као што је многим познато, ја сам врло темпераментна особа. Најблаже речено. Био сам веома млад кад сам ушао у тим где су остали играчи били знатно старији и врло искусни. Ту су били Рајко Митић, Бранко Станковић, Љуба Спајић... А ја сам, на пример, обожавао да дрибљујем! Много сам дрибловао, а неким од њих то је сметало. Бранко Станковић ми је због тога једном приликом треснуо шамар. Рекао је: 'Мали, престани већ једном!' Касније ме је највише

волео. Кика ме је тешио и објашњавао како ствари стоје с психолошке стране. И увек је био у праву. Све је погодио и све је предвидео. Кратко речено, остварило се све оно што је рекао.

Отац антифудбалер

У време кад сам почео да играм фудбал, моја породица није имала никакве везе са спортом, па тако ни с мојим бављењем фудбалом. Отац није знао да сам постао првотимац.

Могло би се рећи да је био антифудбалер. Дошао је на утакмицу тек кад га је један пријатељ повео. Можда сам никада не би ни дошао! Живео сам у срећној породици. Моја мајка Донка била је фантастична жена, најбоља жена коју сам икада упознао. А то не мислим само ја. Сви су је обожавали. Имала је необично добру душу. Нема те особе којој није помогла. Она ми је правила слаткише, сутлијаш, моју омиљену послатицу, и још много тога. Моје детињство било је здраво. Нисмо били богати, али ни сиромашни. Имао сам све што ми је потребно, али прохтеви нису били велики. У то време

Драгослав
Шекуларац
данас

сви смо били много скромнији.

Врло брзо 'Црвена звезда' почела је да се брине о мени: од дванаесте године имао сам чак плаћену храну. Хранио сам се код 'Два рибара', а касније код 'Мадере'. У четрнаестог, 'Звезда' је сасвим преузела бригу о мом даљем развојном путу".

Школа, љубав, одрицање, рад, поштовање и – шарм

"Шта је, дакле, најважније за једно дете које жели да се бави фудбалом, или спортом уопште? Љубав је најважнија, као и у свему осталом. Затим рад, односно одрицање. Таленат долази до изражаја тек касније. Има читаво једно море великих талената, обдарених дечака који никада не постану велики фудбалери. Имам седамдесет година и никада нисам попио ни кап алкохола, одлазио сам на спавање кад су моји другови кретали у провод, тренирао сам без прекида.

Ипак, издвојио бих следеће. За сваког, чак и најбољег фудбалера на свету, важно је да учи и да заврши школу. За сваки случај... Што си образованији, то си паметнији и тако стичеш преимућство над другима. Затим рад. На пример, кад сам почео да се бавим фудбалом, левом ногом нисам знао ништа да одиграм. Онда ми је тренер рекао да шест месеци не смем ни да пипнем лопту десном ногом. Ниједном. Тако сам и урадио. После сам боље шутирао и играо левом ногом него десном. Школа, рад, воља, а воља је исто што и љубав према спорту. Затим, врло је важно да ти судбина одреди неког доброг стручњака који ће младог човека усмерити и охрабрити. Битно је да ти тренер улије самопоуздање, али да имаш и поштовања према другима.

педесет четири

Иначе, фудбалер мора да буде савршено физички спреман јер само тако његов дар може да дође до изражаја. Да би давао голове, неопходна је техника. Своју игру фудбалер мора да прилагоди тиму, да ради оно што тренер од њега тражи: нема ни говора о пићу и пушењу. То уопште не долази у обзир! Дроге и не помињем. Све то значи одређено жртвовање. Жртвовање није терет док човек осећа љубав. Да додам још нешто: фудбалер треба да ради и оно што публика воли. Да буде шармер. Ето, то искрено признајем. Без наклоности публике са стадиона нема ништа.

Данас многи желе да се баве фудбалом јер се тако добро зарађује. Велики фудбалери су и богаташи. То је заиста права срећа. У ствари, разлог више да се жртвују. Хоћеш да будеш богаташ коме се диве и да за тобом уздишу девојке: онда ради. И не заборави школу!"

И ту се завршавају савети Драгослава Шекулараца, наше фудбалске легенде. Поносни деда двоје унучади, Данице и Александра, настоји да и својим наследницима поручи како је образовање ипак најважније за свакога, па и за врхунског спортисту, и да треба да буду добри ђаци. Александар је још мали и не зна се да ли ће кренути дедином спортским стопама. Извесно је да је тринаестогодишња Даница без сумње наследила дедину несвакидашњу обдареност за спорт. Али, како сама напомиње, кад су јој рекли да је заиста права лепотица, љубав према тенису као да је одједном била пољуљана. А на вољу онога ко жели свој живот да посвети спорту, не сме ништа да утиче. Чак ни комплименти

Мирјана
Огњановић

КАКО СЕ ПРАВЕ... Фудбал

Фудбал је најомиљенија игра на свету, углавном зато што је лопта једино што вам треба да бисте је играли. Али, и лопта и игра временом су се много измениле. У средњем веку сеоске екипе користиле су лопту од свињске коже напуњену перјем. Циљ је био да се лопта убаци кроз врата цркве у другом селу. Прве савремене фудбалске

лопте биле су направљене од осам пришивених кожних делова. Али, после неког времена, лопте би се изобличице. Са шеснаест делова ишло је боље, а данас је уобичајено да их има тридесет два. Данашње професионалне фудбалске лопте имају спољни омотач од синтетичке коже произведене од полиуретана.

1. Спољни омотач лопте прави се од пет или више слојева синтетичког материјала испуњеног пеном; они се лепе један за други.

2. Пластице се секу тачно по шаблону како би биле одговарајуће величине.

3. Дуж ивица сваке пластице избуше се рупе.

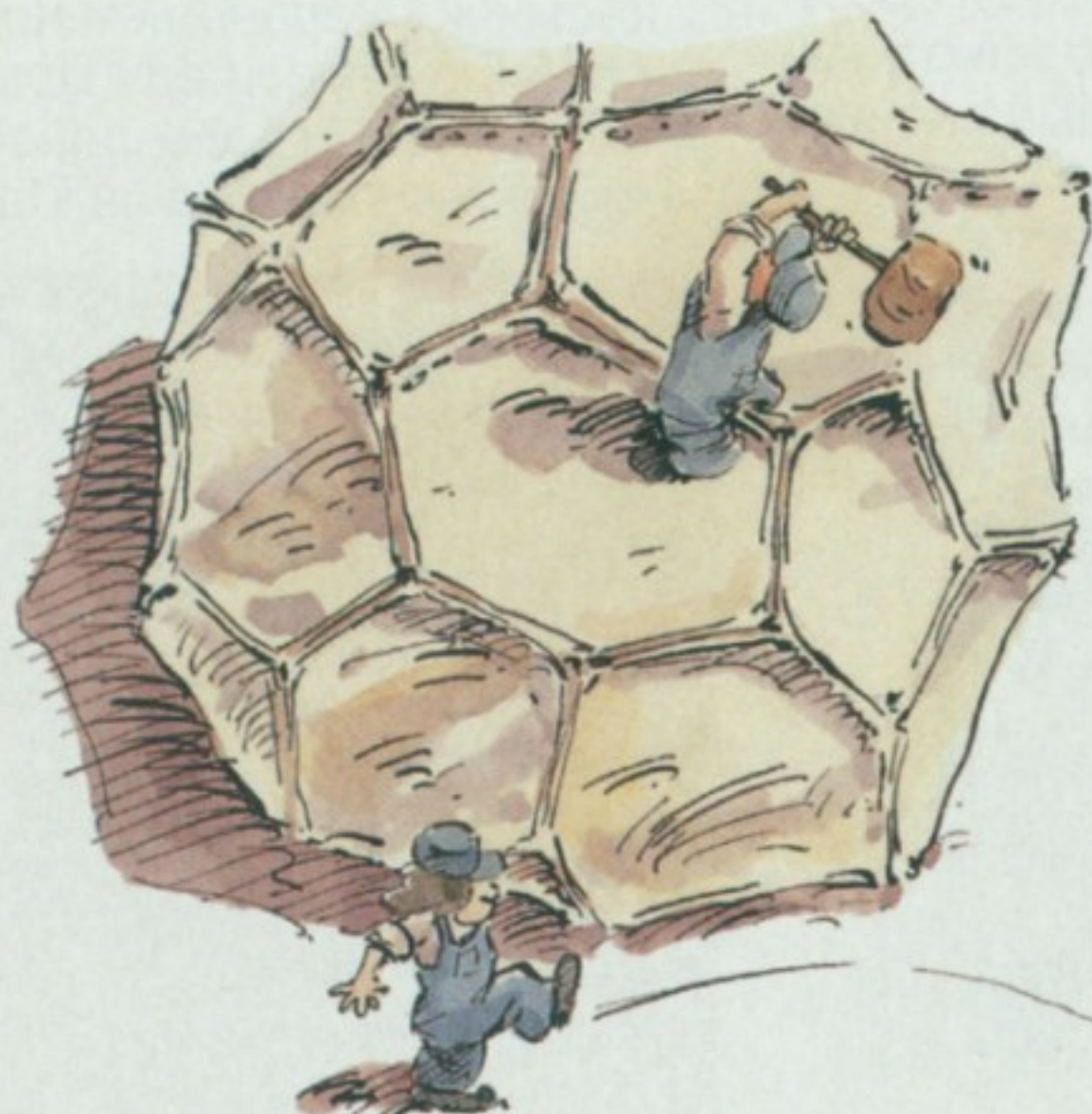
4. Лопта се изнутра зашије руком. Мајстор седи за посебном клупом на којој може да прибије пластице једну уз другу док их зашива.

Beli Put
Izdavačka kuća

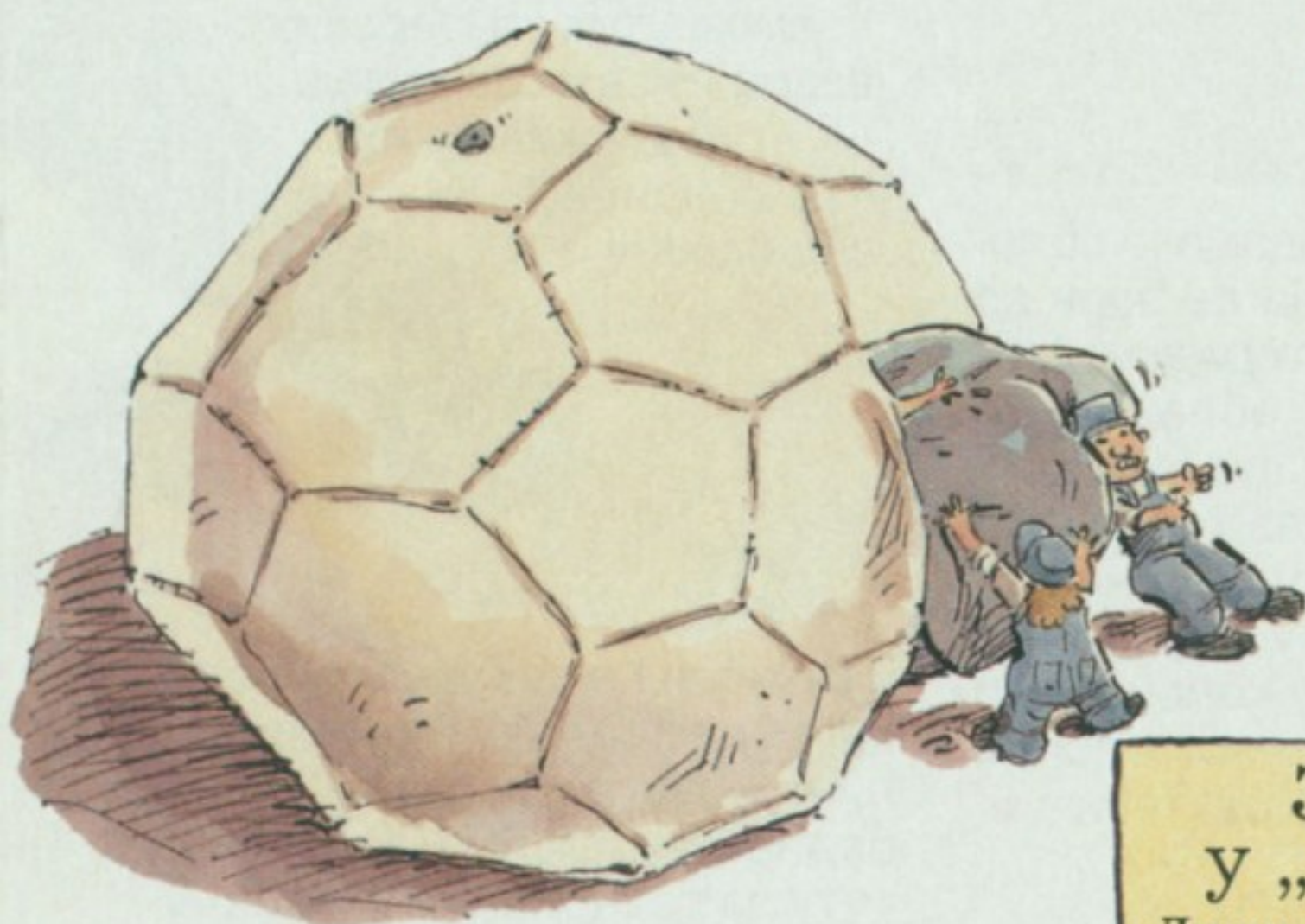
КАКО СЕ ПРАВЕ...

ске лопте

6. Чекићем се изравнају шавови да лопта буде што округлија.

5. Конац се прави од пет уплетених и навоштених нити како би лакше пролазио кроз рупе. Оба његова краја провучена су кроз игле.

7. Када последњи шав буде делимично завршен, лопта се изврне на праву страну и унутра се угура балон од гуме. Вентил на балону остави се да вири кроз рупу пробушену у једној плочици.

Забава у „пикању“

Људи већ вековима „пикају“ лопту, али фудбал какав данас познајемо настао је почетком 19. века у Енглеској. Свака енглеска школа имала је сопствена правила, све док она нису уједначена 1848. године.

8. Када се и последњи шав затвори, испита се квалитет лопте која се затим надува.

U ĐAK-U prava stvar donosiocu kupona

POPUST

10%

NA DAR

Kappa FILA Nike hummel adidas converse RANDI PUMA Rucina RBK

Ime i prezime

Adresa

Telefon

E-mail

Datum rođenja

POPUST
10%

BEOGRAD: KOLARČEVA 7, KNEZ MIHAILOVA 5, ZELENİ VENAC 2, BALKANSKA 2, KNEZ MIHAILOVA 19 (Outlet),
ZEMUN: GLAVNA 35, BATAJNIČKI DRUM 1a, NOVI SAD: GAJEVA 1, POŽEGA: NIKOLE PAŠIĆA 2,
PANČEVO: MILOŠA OBRENOVIĆA 10, ŽARKA ZRENJANINA 13

105367

педесет пет

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

● **Џо Бигер** (на слици) провео је 25 дана тумарајући улицама свог родног града Даласа након што је доживео амнезију. У октобру прошле године изашао је у рану јутарњу шетњу и да прошета псе. Нашли су га скоро месец дана касније. Био је слабији једанаест килограма, зарастао у браду и пробушених ђонова. Бигер се у међувремену опоравио и потпуно му се повратило памћење. Сада са собом увек носи мобилни телефон са GPS уређајем за тражење ■

● Да ли бисте се насмејали да чујете причу о томе како се неки човек **угушио воћем**? Ако јесте, вероватно сте женско. Према истраживању спроведеном у Бристолу, жене су склоније црном хумору од мушкараца. Више од половине женских испитаника признало је да им је смешна прича о смртоносним повредама насталим од воћа, док је свега 26 одсто мушких испитаника у томе видело нешто смешно ■

● Откриће најстаријих костију примата наговештава да су еволуирали **10 милиона година раније** него што се веровало. Фосилни остаци стари 56 милиона година ископани су у Вајомингу, а припадају групи раних сисара који се називају плезијадапиформи. Имају особине примата и ровчице. Ова створења можда су се развила од ровчица и летећих лемура и била први примерци своје врсте ■

● Археолози су открили насеобине **људи који су градили Стоунхенџ**. Истраживачи са универзитета Шефилда верују да су остаци кућа које су нашли у Дурингтон Волсу коришћени за зимске прославе и погребне светковине пре 4500 година, у време када је грађен познати камени круг ■

● **Оглас за усамљена срца** у ком се тражи крупни, длакави, риђи мужјак послат је свим зоолошким вртovima на свету. Особље зоолошког врта Пејнгтон у британској грофовији Девону траже партнера за усамљену женку орангутана која је већ годину дана жељна пажње одговарајућег мужјака. Шеснаестогодишња Чинта је, такође, у најбољим годинама, али покушаји да се пари с мужјаком из Немачке нису успели ■

● На острву близу Северног пола саграђен је **сеф за смак света**. У њему ће се чувати милиони разног семења од неких могућих катастрофа као што су нуклеарни рат, удар астероида или климатске промене. Међународни сеф за семење укопан је 120 метара у планину, а његова изградња стајала је 2,5 милиона фунти. Узорци семења, прикупљени од свих познатих хранљивих сорти, чуваће се на 18 степени Целзијуса испод нуле и могу потрајати стотинама година ■

● **Ниво никотина** у цигаретама повећава се. Истраживачи са Харварда су утврдили да је између 1997. и 2005. године ниво никотина у цигаретама скочио за 11 одсто. Научници тврде да ово повећање води већој зависности од цигарета ■

● Новина у болницама је болесничка **одећа која се бори са смртоносним бактеријама**. Једноставнија је за облачење и свлачење, а лекарима омогућава лакши прилаз телу пацијента. Истраживачи са Универзитета у Лондону надају се да ће то, у комбинацији са антибактеријским слојем, спречити ширење бактерија ■

● Ново **откриће** фосилних остатака **стегосауруса** у Португалу показало је да ова животиња није живела само на северноамеричком континенту како се до сада веровало. Палеонтолози Самосталног универзитета из Мадрида сматрају да откриће иде у прилог теорији да су диносауруси прелазили копнене мостове који су постојали док су континенти били међусобно ближи ■

● У Великој Британији гради се **највећа лабораторија**. Имаће површину пет фудбалских терена, коштаће 300 милиона фунти и омогућиће научницима да испитују све и свашта, од лека за рак до најтамнијих тајни васионе ■

● Ако на **Марсу постоји** икакав **живот**, он се налази испод површине планете, кажу астробиолози са Универзитета у Лондону. Бактерије које су можда некада живеle на површини извесно су збрисане космичким зрачењем које је пробило атмосферу Црвене планете. Највеће шансе за откривање живота на Марсу

биле би у дубинама смрзнутих кратерских језера – изван домаћаја истраживачких сонди које се сада шаљу ■

● **Војници** ће ускоро моћи спокојно да пролазе минским пољем опажајући мине с безбедне раздаљине. На Институту за технологију у Масачусетсу направљен је прототип уређаја који шаље сонарне сигнале на сличан начин као што слепи миш лови плен. Мине укопане у земљу стварају препознатљиви звучни ехо по ком их је лако распознавати ■

● У току дана у Земљу удари око **100 муња у секунди**. Дужина простирања ових муња је око 9 километара. Амерички метеоролог Мајрон Лигда осматрао је 1956. године помоћу радара муњу која се прострла водоравно 149 километара унутар облака. То је највећа до данас забележена муња ■

● Језеро Карачај у руској области Чељабинск најзагађеније је радиоактивношћу на свету. Његове **воде коришћене** су у Мајаку, оближњем складишту нуклеарног отпада. У њему се накупило 120 милиона кирија радиоактивности. Вода је упила око 100 пута више стронцијума-90 и цезијума-137 него што је ослобођено у Чернобилу. Човек који би стајао на обали језера био би зрачен јачином од 600 рендгена на час – довољно да га убије у року од 60 минута ■

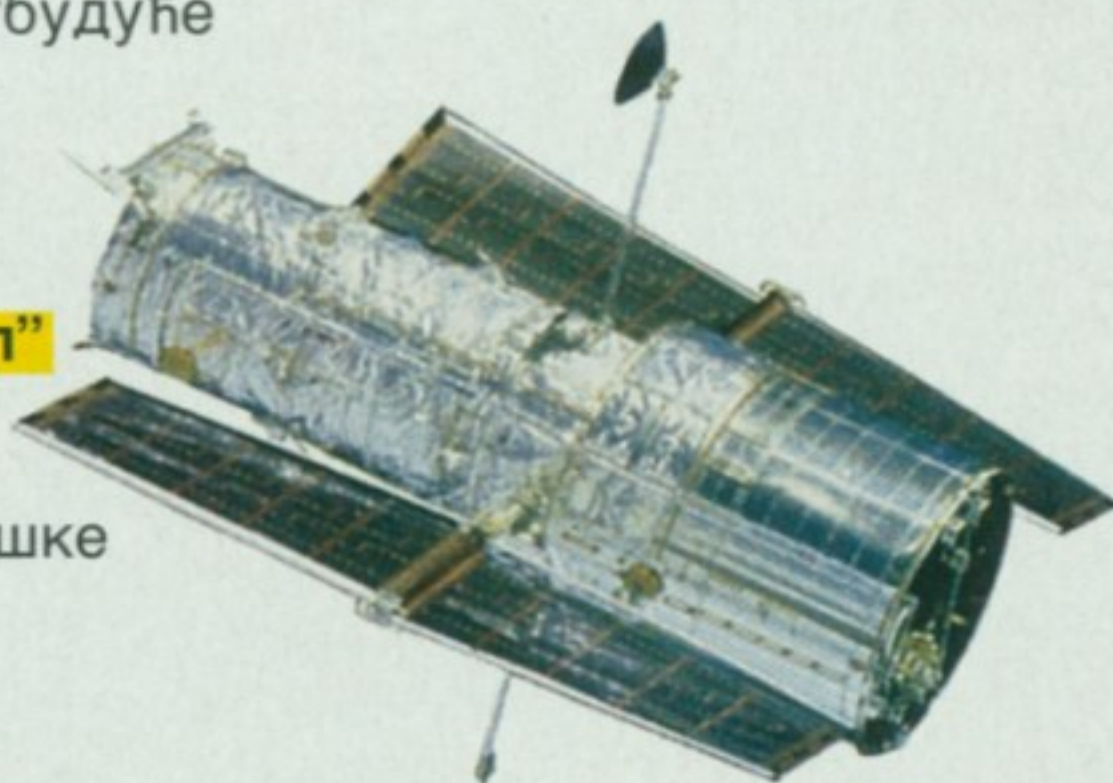

● Роберт Галуп извео је 1997. године невероватну вратоломију – **мађионичарско бекство у Худинијевом стилу**. Галуп је, везан лисицама и спутаних ногу, убачен у запечаћен поштански цак и закључан у кавез 0,74 m² пре него што је избачен из авиона на 5485 метара висине изнад калифорнијске пустиње Мохаве. Падајући брзином од 240 километара на час, Галуп се ослободио, дохватио падобран причвршћен за спољашњу страну кавеза и отворио га на висини од 366 метара – свега пет секунди пре него што би треснуо о земљу ■

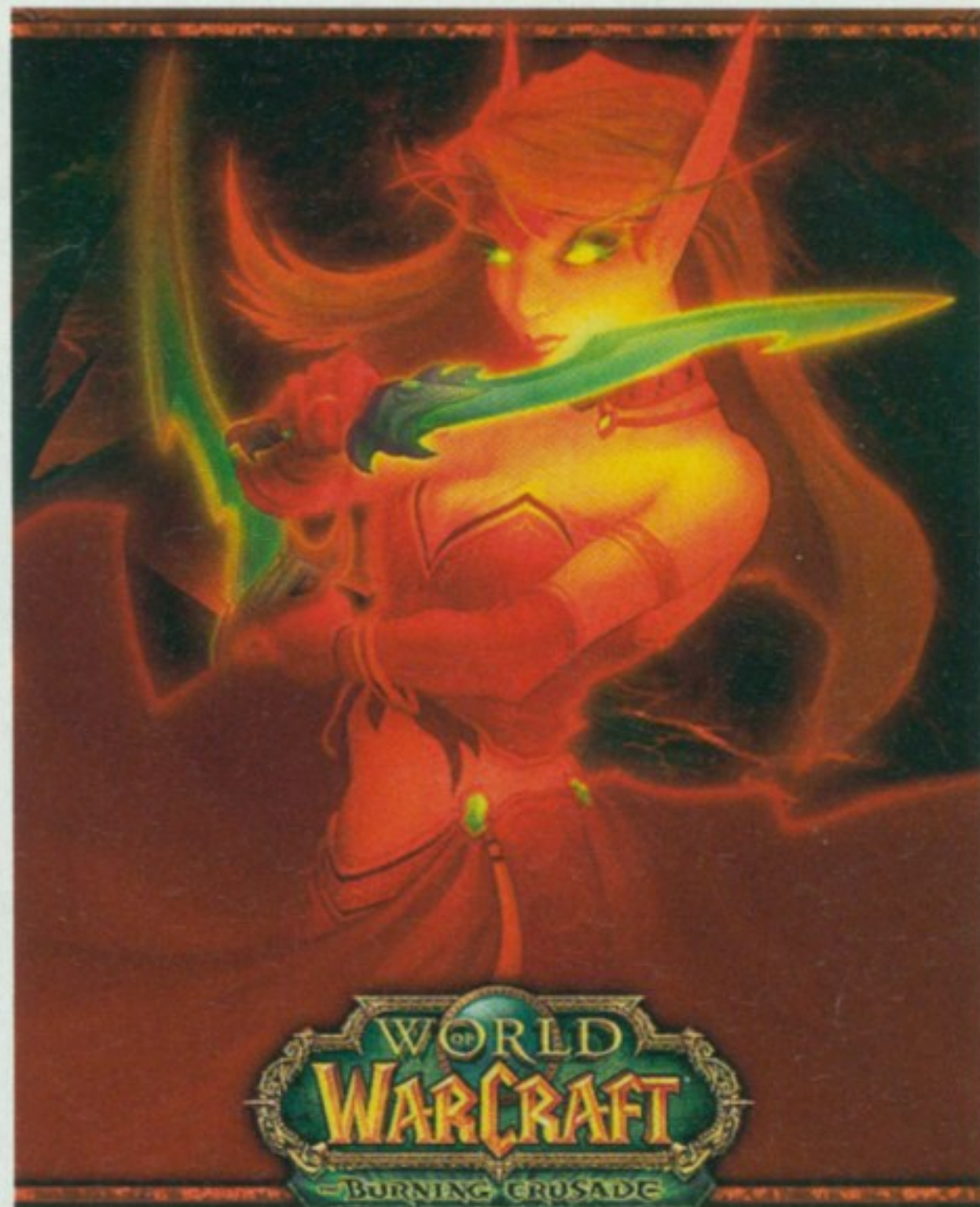

● Британац Тони Колинс држи светски **рекорд у чекању на болничким колицима** – провео је равно 77 сати и 30 минута лежећи испред клозета у Болници принцезе Маргарете у Свиндону, између 24. и 27. фебруара 2001. године. Иронијом судбине, кад су представници Гинисове књиге рекорда проверавали његов „подвиг“, Тони се поново разболео и морао је да оде у исту болницу. Тада је на колицима чекао 60 сати ■

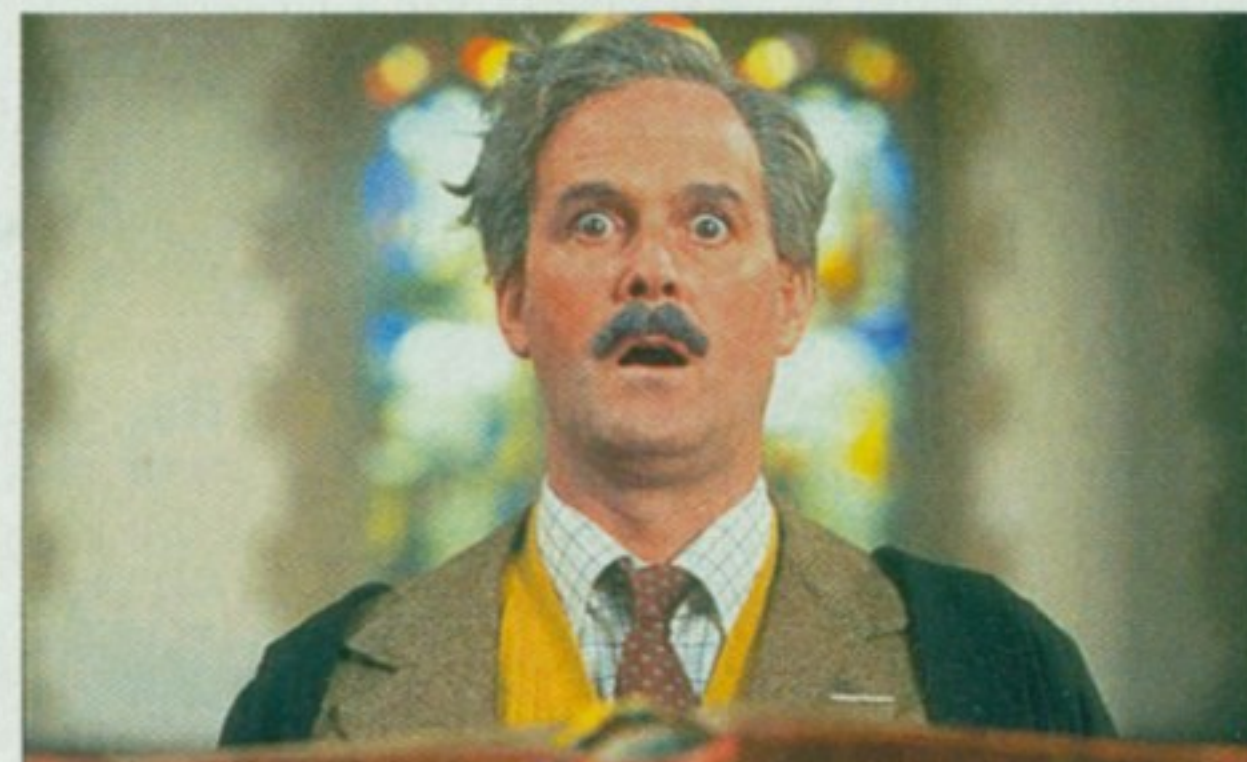
● До нових снимака из свемира ћемо убудуће теже долазити. Због грешке у напајању свемирски **телескоп „Хабл“** остао је у орбити без високотехнолошке камере ■

● Женама ће се више допасти **неки мушкарац** ако виде да му се друге жене осмехују. Научници из Лабораторије за истраживање лица на Абердинском универзитету открили су да ће мушкарци најчешће критиковати изглед могућег супарника који је изазвао осмех лепшег пола ■

● Аукцијски сајт „eBay“ забранио је продају **виртуелних предмета** из игара као што је „World of Warcraft“. Играчи који тумарају вештачким рачунарским световима налазе виртуелно оружје и друге драгоцености, које онда продају за стварни новац новим, неискусним играчима путем аукцијских сајтова. Нова забрана коју је „eBay“ увео тиче се првенствено дигиталних игара, јер су предмети који се у њима могу наћи део рачунарског кода и као такви власништво су издавача игре, а не играча ■

● **Британски наставници** нису у стању да примете депресију код ђака, а показало се да обука наставног особља само погоршава ствари. Истраживачи Единбуршке јединице за младе проучавали су способности наставника да опазе који ђаци пате од депресије. Они су испитивани пре и после образовног видео-снимка. Помало невероватно, али број тачних одговора пао је с 52 одсто пре гледања поучног снимка на 45 одсто после гледања ■

Забавников

300

300

ТА ДИВ

НАПАД

Филмска екипа пловила је надомак обале Јужноафричке Републике где се окупљају фоке. Велике беле ајкуле овде редовно долазе на гозбу. Успевају да се прикраву фокама пливајући тик испод површине воде ■

Да би дочарали сву жестину с којом дивље звери нападају свој плен, ствараоци филмова о животињама већ деценијама прибегавају монтажи више различитих потера за пленом које су се у стварности дешавале у размаку од неколико дана

Животиње је тешко пратити камером, поготово кад лови плен муњевитом брзином. Из тог разлога од свих снимака на крају посла бирају се најбољи кадрови и стапају у једну узбудљиву целину. Међутим, аутори серије „Планета Земља“ која је прављена у сарадњи BBC и „Discovery“ канала, имали су на располагању најбољу савремену сниматељску опрему. Помоћу ње снимали су први пут неке нападе дивљих звери од почетка до краја, не губећи их из вида ниједног тренутка. На пример, за снимање напада велике беле ајкуле сниматељи су користили камеру за брзо снимање „Фотрон“ која прави чак 1000 сличица у секунди (следећа по квалитету снима „свега“ 500 фотограма у секунди, док обична камера прави 24/25 сличица у секунди). Овом камером снимају се балистички огледи (удар метка и слично) и пробе издржљивости возила на сударе. Тако је муњевити напад ајкуле, који траје свега једну секунду, снимљен и приказан до најситнијих појединости ■

ХУЛА-ХОП

Снимак направљен на броду који се љуља често буде дрхтав. Зато се користе стабилизатори камере, али они се изнајмљују по цени од 1000 долара дневно. Продуценти серије нису хтели да дају толики новац. Уместо тога, техничари су узели бициклички точак, повалили паоке и причврстили оквир за унутрашње стране моторног чамца. Тако је сниматељ стајао у обручу чија му је ширина обезбеђивала стабилност, а имао је довољно места да се нагне како би боље снимио напад ајкуле ■

УСПЕХ

Обично се дешава да за месец дана филмска екипа успе да сними један до два напада ајкуле од почетка до краја. Екипа „Планете Земље“ забележила је чак десет напада у потпуности. Најбоља три приказана су у емисији ■

ЛЪА СТВОРЕЊА

ОПАСНО БЛИЗУ

Кад се ајкула појавила, шесточлана екипа налазила се у моторном чамцу дугом шест метара и од ајкуле су били удаљени свега петнаест метара. Да су били само мало ближе, морска неман тешка две тоне ускочила би им у чамац ■

ОКИДАЧ

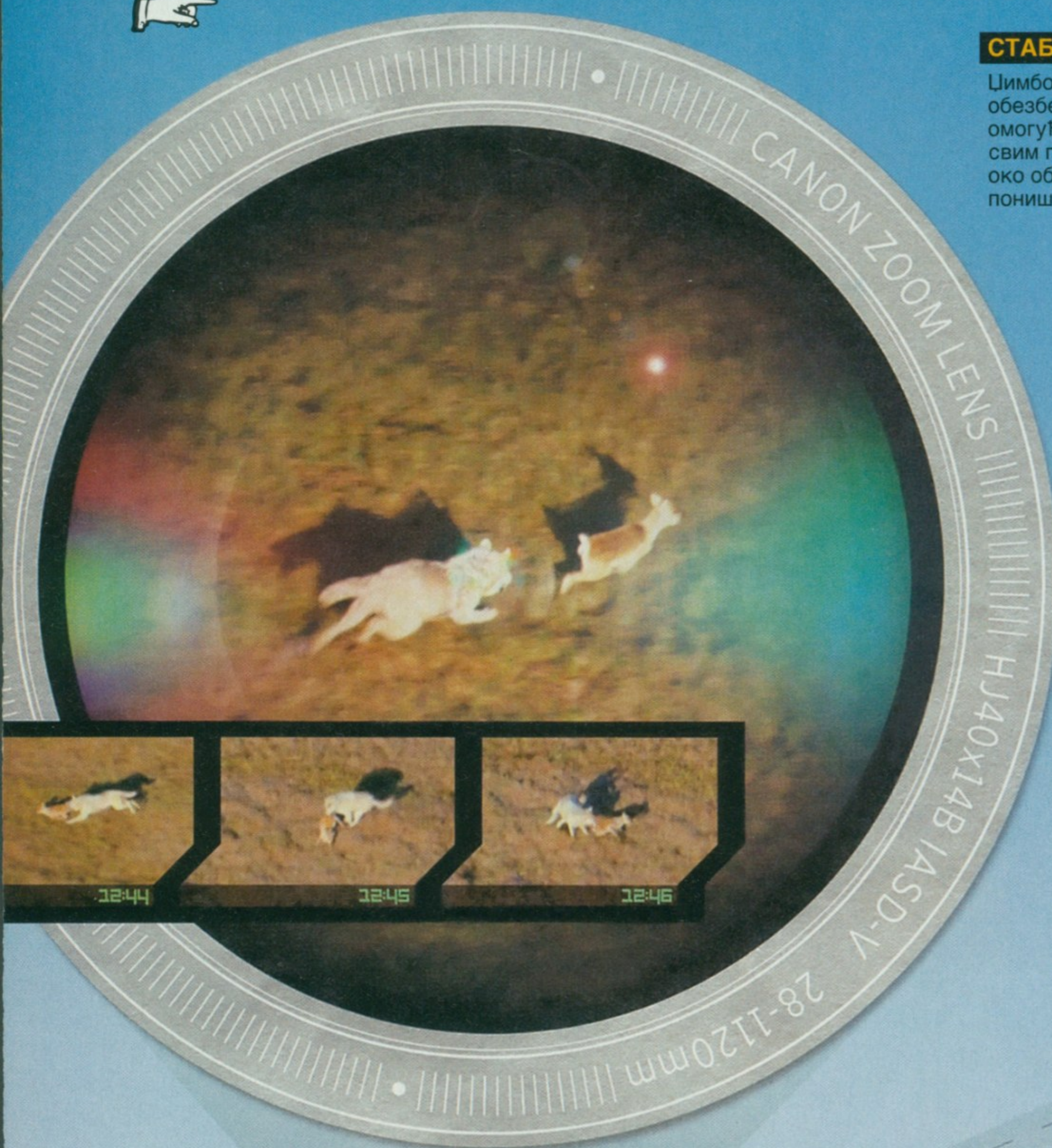
Камеру „Фотрон“ укључује асистент сниматеља даљинским путем преко лептопа. Та камера је предвиђена за статично снимање лабораторијских тестова, а не дивљих животиња у покрету. Праћење фока и ајкула није једноставно и лако се може десити да се промаши прави тренутак лова (који траје свега секунду-две). Држати камеру стално укључену је недопустиво јер троши много струје и меморије. Зато су чланови екипе направили на њој нарочити окидач који је сниматељ укључивао чим би приметио да се у води нешто дешава ■

БОЖАНСТВЕНИ ВИДИК

Вук може да трчи 55 километара на час по неравном терену. Сниматељи не могу да га снимају трчећи за њим, а неизводљиво је да га прате из ципа јер се непрестано тресе. Ни хеликоптер није добро решење јер, да би се направио добар кадар, летелица мора да лебди на најмање 90 метара изнад тла. То плаши животиње па ће одустати од лова и потражити заклон. Зато је филмска екипа причврстила на нос хеликоптера жироскопски

стабилизовану камеру с невероватним могућностима зумирања. Хеликоптер је могао да лебди удаљен три километра од места где вукови лове и да их не заплаши. Сцена лова снимана је са увећањем од 16 пута, а ипак су и плен и ловац на снимку остали оштри све време. Да се сними само један овакав лов од почетка до краја већ је само по себи подвиг. Екипа „Планете Земље” успела је да сними – седам ■

СТАБИЛИЗАТОРИ

Цимбол, уређај величине кошаркашке лопте, обезбеђује стабилност објектива и омогућава његово слободно померање у свим правцима. Шест сензора распоређених око објектива открива вибрације и поништава их контравибрацијама ■

ВАЗДУШНА КАМЕРА

Филмске екипе у хеликоптеру обично користе широкоугаоне објективе и пилот мора да се приближи на 90 метара од животиња. Елиса хеликоптера плаши и нагони животиње у бег. С камером „Синефлекс” екипа је могла да користи зум објективе који увећавају слику до 40 пута и да с раздаљине од три километра добије кристално јасне снимке објеката не већих од 30 центиметара. Поред тога, слика може да се пројектује и на великом биоскопском платну и да буде добра ■

3 километра

МОЋНИ ХЕЛИКОПТЕР

По цени од 10.000 долара на дан, филмска екипа имала је на располагању хеликоптер, пилота и камеру „Синефлекс” с моћним објективима. Ово себи могу да приуште углавном само творци скупих холивудских биоскопских хитова, или телевизијске екипе које из ваздуха прате узбудљиву полицијску потеру на тлу ■

УПРАВЉАЊЕ

Асистент сниматеља управља камером у џимболу из кокпита хеликоптера помоћу џојстика на командној плочи „Синефлекса”. Снимак се приказује на LCD екрану од 15 инча, а прекидачи и обртна дугмад омогућавају сва потребна подешавања објектива који се ротирају 360 степени ■

СПОЉНИ ОБЈЕКТИВ

За разлику од филмских камера, код видео-камера објективи и трака не морају да буду у истом кућишту. Тако је екипа преселила само тело објектива „Сонијеве” камере HDC-930 у џимбол, док је остатак електронике остао на поду хеликоптера ■

ДУЖИНА СНИМАЊА

Већина филмских екипа користи камере с форматом филма супер 16 који омогућава свега 11 минута снимања пре но што трака истекне. Што је још горе, екипа мора да се приземљи да би заменила траку у камери која је на спољној страни хеликоптера. Међутим, „Сонијева” дигитална камера такозване високе дефиниције омогућила је екипи „Планете Земље” да снима непрекидно 40 минута и брзо мења траке у кокпиту, без приземљавања ■

СИТНИЦЕ

„Синефлекс” је око мотора џимбола поставио мини-грејаче како би се избегли кварови услед хладног времена. Да се на снимку не би виделе трунчице прашине, коришћено је нарочито стакло које је постављено близу објектива због одблеска сунца ■

ТРАГИЧНИ ЛЕТ МЛАДИЋА ВРАНЕ

Зовем се Михаела. Обожавам да читам ваш лист и заиста мислим да имате најбоље чланке и рубрике. Приметила сам да се стварно трудите да својим читаоцима испуните жеље, па сам и ја решила да вас замолим за услугу. Већ дуже време покушавам да нађем нешто о Брендону Лију, па ме занима да ли бисте могли да ми помогнете и напишете нешто о њему.

МИХАЕЛА
dementor_ru@yahoo.com

Иако је током своје кратке филмске каријере глумио у свега неколико филмова и телевизијских серија, Брендон Ли и данас, тринаест година после трагичне смрти, има велики број обожавалица.

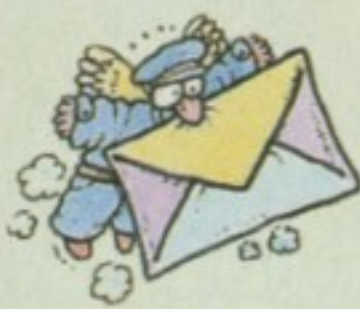
Рођен је 1. фебруара 1965. године у Оукленду, у Калифорнији. Био је прво дете легендарног борца кунг-фуа Бруса Лија и Линде Емери. Будући да је Брус недуго затим постао водећа звезда хонгконшких акционих филмова, породица Ли преселила се у Хонгконг, где је Брендон провео детињство. После изненадне мужевљеве смрти, Линда се с Брендonom и кћерком Шенон, рођеном 1969. године, вратила у САД. Отишли су најпре у Сијетл (где је иначе Брус Ли сахрањен), да би се потом стално настанили у Лос Анђелесу.

Брендон је из средње школе избачен „због непошто- шездесет два

вања школских правила” свега три месеца пре матуре, али касније је ипак добио диплому. Врло је вероватно да је то убрзало његову одлуку да следи пут којим је ишао и његов отац, па је 1983. године у Бостону уписао факултет где му је главни предмет била глума. Већ следеће године отишао је у Њујорк где је похађао чувену глумачку академију Лија Стразберга. Тада је постао и члан „Америчког новог позоришта” које је основао његов блиски пријатељ Џон Ли Хенкок.

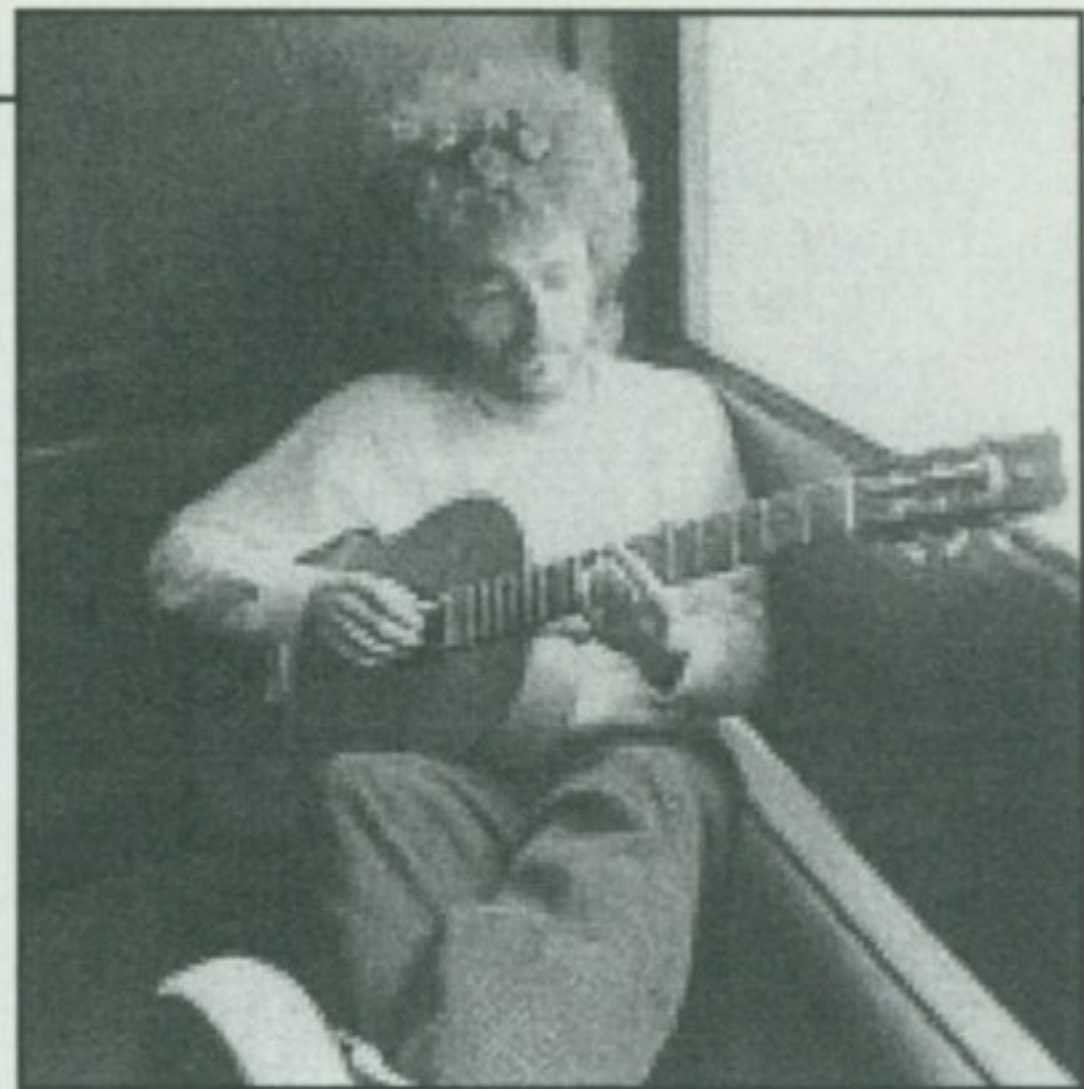
Ипак, филм га је привлачио много више од позоришта, па је 1986. године добио улогу у хонгконшком акционом трилеру „Legacy of Rage”. Занимљиво да је један од његових партнера био Боло Иунг који је својевремено играо с његовим оцем у легендарном филму „У змајевом гнезду”. Брендон се затим вратио у САД где му је додељена главна улога у телевизијском филму „Кунг-фу”, односно наставку филма „Кунг-фу: следећа генерација”. Следила је улога у телевизијској серији „Охара”, као и филмовима – „Lasser Mission” и „Showdown in Little Tokyo”.

АУТОР НЕЗВАНИЧНЕ СТУДЕНТСКЕ ХИМНЕ

Да ли можете да напишете нешто о нашем кантаутору Миладину Шобићу?

СЛОБОДАН
Братунац
Република Српска

Миладин Шобић рођен је 1956. године у Никшићу. Он је у родном граду завршио основну и средњу школу, а затим се преселио у Дубровник и ту студирао туризмологију.

Шобић је почео да пише поезију и компоњује музику као гимназијалац, али је најпознатије песме, уз сопствену пратњу на акустичној гитари, створио док је био студент. Године 1975. снимио је своју прву песму „То сам ја” и та нумера одмах је постала незванична химна дубровачких студената.

Годину дана касније, на музичком фестивалу у Суботици „Омладина 76”, Шобић је освојио другу награду за песму „Дај нам неба”. У сарадњи с клавијатуристом Габором Ленђелом и неким студијским музичарима, Шобић је, у издању „Дискотона”, 1981. и 1982. године објавио два албума: „Ожиљак” и „Умјесто глупости”. Био је припремљен и трећи албум („Барутана љубави”), али он никада није снимљен јер је Шобић, због породичне трагедије, престао да се бави музиком и вратио се у свој родни Никшић и више се није бавио музиком упркос честим говоркањима о његовом повратку ■

Иако су све то били нискобуџетни филмови, продуценти су увидели да је Брендон обдарен глумац, па му је 1991. године понуђен уговор са „20th Century Fox”, с којим је било предвиђено да сними три филма. Први је носио назив „Rapid Fire”. А онда је

добио главну улогу у адаптацији стрипа „Врана” („The Crow”). Снимање је почело 1. фебруара 1993. године, тачно на његов 28. рођендан, и требало је да буде завршено 8. априла.

Све је ишло како треба до 31. марта, а тада је дошло до несрећног сплета околности услед којих је Брендон погинуо. Наиме, у једној сцени на њега је требало да буде испаљено неколико хитаца из пиштоља. Пиротехничари и

мајстори посебних ефеката припремили су све што је потребно, али се због неспоразума између две екипе догодило нешто непредвиђено и страшно – метак који је погодио Брендона био је много јачи од онога што човек може да поднесе. Камера је све то снимала, али је редитељ Алекс Пројас одмах схватио да нешто није како треба, па је прекинуо сцену. Нажалост, Брендону Лију више није било спаса. Преминуо је у болници четири сата пошто је рањен. Његова смрт, на извесан начин, остала је прекривена велом тајне.

У договору с породицом, филм „Врана” ипак је довршен, а Брендон је постхумно постао звезда. Баш као и његов отац ■

ЧЕЛСКИ!

Кад бисте написали нешто о историјату фудбалског клуба

„Челси“, био бих вам веома захвалан. Уз најбоље жеље

НИКОЛА
Никшић

Фудбалски клуб „Челси“ (или „Челзи“, како га код нас чешће, погрешно, зову) основан је 14. марта 1905. године у пабу „Rising Sun“ (данас „Месарева кука“) у Лондону. Али, упркос свом имену, „Челси“, заправо, није из истоименог дела Лондона, већ из оближњег Фулама. Од 2003. године, његов власник је богати Рус по имену Роман Абрамович. Због тога, енглески новинари понекад клуб називају и „Челски“. Иначе, уобичајени надимци „Челсија“ су „Плави“ или „Плавци“ („The Blues“) због традиционалне плаве опреме у којој играју, односно „Пензионери“ („The Pensioners“) зато што су готово пола века на грбу имали слику краљевског пензионера! Године 1952. пензионер је замењен лавом – да би се дочарао ратнички дух новог времена.

Стадион на ком „Челси“ игра своје утакмице зове се „Стамфорд бриџ“ и на њему има 42.055 места за седење. Гледалиште овог стадиона својевремено је било знатно веће, па је зато највећа посета у историји забележена још 12. октобра 1935. године на утакмици против „Арсенала“. Било је присутно тачно 82.905 гледалаца.

Током 102 године постојања, „Челси“ је био првак Енглеске три пута, освојио је и три национална купа, четири Лига купа и два Купа победника купова. Седамдесете и осамдесете године биле су најтеже у историји клуба. „Челси“ је тада испао не само у Другу, већ и у Трећу лигу, али се у сезони 1988/89. вратио међу најбоље. Почетак препорода означио је долазак Руда Гулита 1996. године, званично најбољег играча Европе. Уследио је долазак још неколико великих звезда, као што су били Ђанлука Вијали, Ђанфранко Зола, Марсел Десаи и други, али тек продаја клуба Роману Абрамовичу избацила је „Челси“ у врх.

За „Челси“ су, иначе, везане и бројне занимљивости. Током сезоне 2004/05, кад су после тачно педесет година поново стигли до титуле првака Енглеске, поставили

су рекорд у броју освојених бодова – 95, броју утакмица без примљеног гола – 10, броју победа у сезони – 29... „Челси“ држи и европски рекорд у два меча Купа победника купова, јер је 1971. године победио нејаки луксембуршки „Женес“ са укупно 21:0 – у гостима је било 0:8, а код куће 13:0. „Плавци“ су, поред „Арсенала“, били први енглески тим који је истрчао на утакмицу с бројевима на леђима – догодило се то 25. августа 1928. године у мечу са „Свонси тауном“. Фудбалери „Челсија“ први су кренули на једну утакмицу у Енглеској авионом – играли су против „Њукасла“ 19. априла 1957. године. Нешто више од три деценије касније, 26. децембра 1999. године, „Челси“ је још једном ушао у историју – на утакмици с „Саутемптоном“ тренер играч Ђанлука Вија-

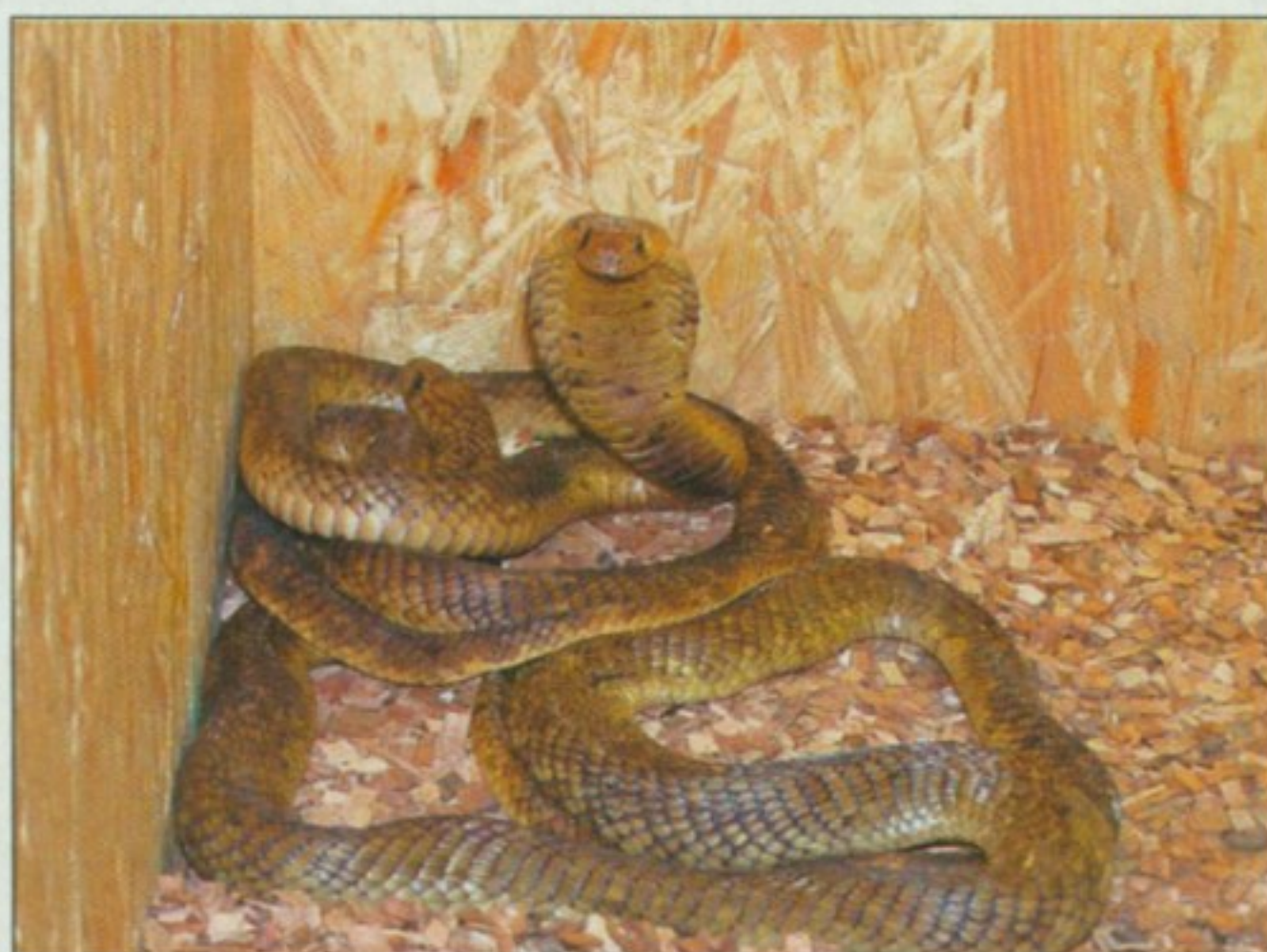
ли извео је на терен тим у ком није било ниједног Енглеца. Тренер „Челсија“ је португалски спортски стручњак Жозе Мурињо, познат као човек бурне нарави и великог знања. Дошао је у „Челси“ на почетку сезоне 2004/05. заменивши на клупи тренера Клаудија Реније-рија. Занимљиво је да, од када је Мурињо дошао у „Челси“, његови играчи редовно вежбају – „пилатес“ ■

ЗМИЈУРИНА ЈЕ ЖЕНСКОГ РОДА!

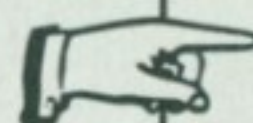

Зашто се за неке жене каже да су аспиде?

ПЕРА
Дорћол

Аспида или египатска кобра, веома је опасна змија отровница (паја хаје). Она је близак сродник индијске кобре или наочарке. Дуга је око два метра и живи у североисточној Африци. Дејство њеног смртоносног отрова је муњевито. У нашем језику, у преносном значењу, неке жене зову се аспиде ■

— шездесет три —

Највећи избор ЛЕГО играчака у граду!
Преко 300 артикала!
ПОПУСТ до 50%
за преко 50 артикала!

продавница **HIPPOPOTAMUS**
Илије Гарашанина 35, Београд
тел. 011 323 88 05

ЛЕГО Школске торбе

Најквалитетније
школске торбе на
нашем тржишту!

Преко 20 артикала!

LEGO education

Коначно и на нашем тржишту!
ЛЕГО учила намењена вртићима
и основним школама.

Само најбоље је довољно добро за ваше дете!

Да ли сте спремни
за
ЛЕТО?

Колекција пролеће/лето

HIPPOPOTAMUS d.o.o. Дринчићева 17 011 33 444 24 hippopotamus@sezampro.yu

**NOVI BROJ NAJTIRAŽNIJEG I NAJSTARIJEG
DOMAĆEG KOMPJUTERSKOG ČASOPISA**

6/2007
CENA 139 DINARA
WWW.SK.CO.YU
ПОЛНА ЦЕНА

Svet KOMPJUTERA

NAGRADNI KVIZ

NAGRADNI KONKURS
SVET SK ČASOPIS
SVE I SVOJ PC PROJ

MODUJEMO
ZA VAS!

AUTOCAD 2008:
ISPOLIRAN U 2D

AWARD

Konačno AMD-ov
DirectX 10

Adobe CS 3
Design Premium

SK u Ujedinjenim
nacijama

PIRATES
CARIBBEAN
Igra meseca

WWW.SK.CO.YU

U PRODAJI OD 1. JUNA

TEENAGE TV PEĐOLINO
subotom od 10:10

89168

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ТРИ БАЛОНА

Из балона В напуни се до врха балон А, потом се из А допуни балон С до врха, затим се из С напуни балон В, а затим се из В допуни балон А. Тада у балону В остане 5 литара течности. Потом се из А прелије сва течност (3 литра) у балон С. Тако ће и у балону С бити тачно 5 литара ■

2. РУДНИЦИ УГЉА

Нека је x раздаљина између рудника А и места М, тада је $70 + 2x = 60 + (25 - x) \cdot 2$, одатле је $x = 10$. Значи, место М се налази на 10 km од А и 15 km од В ■

3. ДЕВОЈЦИЦЕ И ДЕЧАЦИ

У школи има 200 дечака и 160 девојчица ■

4. БРОЈ ТРОУГЛОВА

Има 38 троуглова ■

5. ОТАЦ И СИН

Отац има 50, а син 20 година ■

6. ФИЛАТЕЛИСТА РАСТКО

Француска марка кошта 120, мађарска 70, бугарска 80 и кубанска 250 динара ■

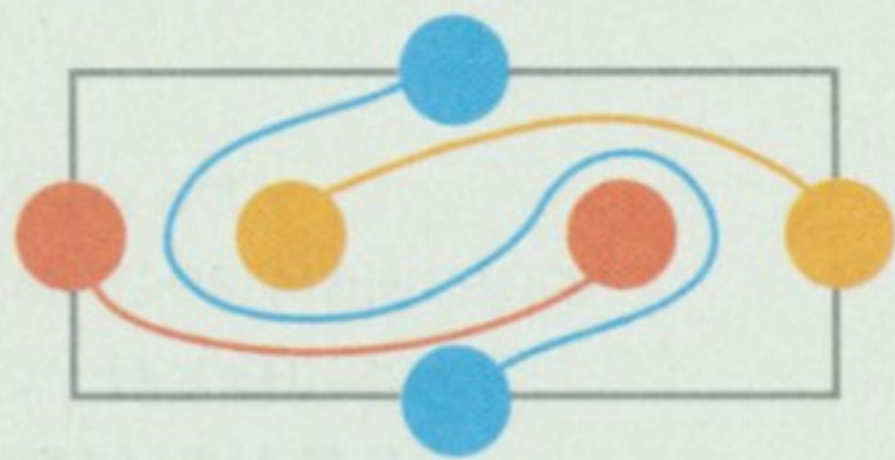
7. ТРИ ПЕШАКА

Означимо пешаке са А, В и С. Нека пешак А први користи мопед и нека пређе 12 km, остави мопед, а остатак пута од 24 km пређе пешице. Цео пут од 36 km пешак А пређе за 5 и 3/5 часова. Пешаци В и С заједно пешаче 12 km, пешак Б следећих 12 km пређе мопедом, остави мопед, а остатак пута пређе пешице. Пешак С препешачи првих 24 km, а остатак пута од 12 km пређе мопедом. Тако ће пешаци В и С такође прећи цео пут за 5 и 3/5 сати ■

8. КО ЋЕ ПРВИ РЕЋИ 40?

Играч коме буде успело да изговори 35, у следећем свом потезу, ма који број је изговорио његов партнер, моћи ће да изговори 40 и тако победи. Међутим, да би изговорио 35, он претходно мора да изговори 30, а пре тога 25, и тако даље. На тај начин победиће онај играч који први изговори 5. Како први играч започиње игру једним од бројева 1, 2, 3 или 4, други играч увек може да изговори 5 и тако редом до 40 ■

9. ПОВЕЖИТЕ!

10. ПРАЗНА ПОЉА

7	+	3	-	5	=	5
+		-		+		+
6	-	2	+	4	=	8
-		+		-		-
8	+	4	-	6	=	6
=		=		=		=
5	+	5	-	3	=	7

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Њир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Њирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

ФИЛМСКИ АНАГРАМ

„Парк из доба јуре” ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

Португал (није медитеранска земља) ■

СПОЈИТЕ ПАР!

1. д, 2. е, 3. ж, 4. з, 5. и, 6. в, 7. г, 8. а, 9. ђ, 10. б ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Умберто Еко, пастир, Моч, Ач, „Име руже”, с, екипе, АН, Том, невера, иперит, ваш ■

ПОТРАЖИТЕ ОСМОГ!

Кокошка (Франц Кафка, Карл Орф, Акира Куросава, Доситеј Обрадовић, Јохан Штраус, Лаза Костић, Иво Андрић) ■

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

К, „Смртоносно оружје”, Об, Атапаски, талион, Мел Гибсон, зип, евро, океан, „Апокалипто”, л, в, преулавати се, тао, исти, лекари, Ати, уг, Вицко, Ота, статут, Неретва, инспиратор ■

ОПИСНА ОСМОСМЕРКА

Јерусалим (Андора, Први мај, Насер, балзам, Венера, Асирка, Мадрид, Мајкл, трка, роман, јабука, улов, Мики, кану, Лусака, Расел, раса, Отава, класика, Николај, максимум) ■

С. Б.

ДОПИСУЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

Драги „Забавниче”,
Имам 11 година, зовем се Оливера
и волела бих да се дописујем
с неким!!!!!!!!!!!!!!
Ако неко хоће да се дописује, нека
ми пише на ovorkapic@gmail.com
или на кућну адресу:
Љубомира Стојановића 30,
11000 Београд

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2886

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника” изашао је
28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Вернер Херић

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Издаје

ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа

ПОЛИТИКА АД

Графички уредник

Горан Војиновић

Редакција

Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Петар Милатовић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција

Бранислав Вукомановић
Зорица Милошевић
Јелена Поподић
Митра Тилев

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција

„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК”
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони

секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција

330-1454

центра

3373-111

претплата

330-1617

Општински сектор

Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.

6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност

осталих валута. Полугодишња/авионом: I група -

Европа: 120 EUR. II група - Азија - Африка:

126 EUR. III група - Америка - Аустралија:

132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)

за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM

MAIN DE: DEUTDEFF

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBSRSBG

Korisnik: RS35265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main,

Germany SWIFT CODE: DRESDEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOBBSRSGXXX

Korisnik: RS35205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines

- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

1. 6. 2007.

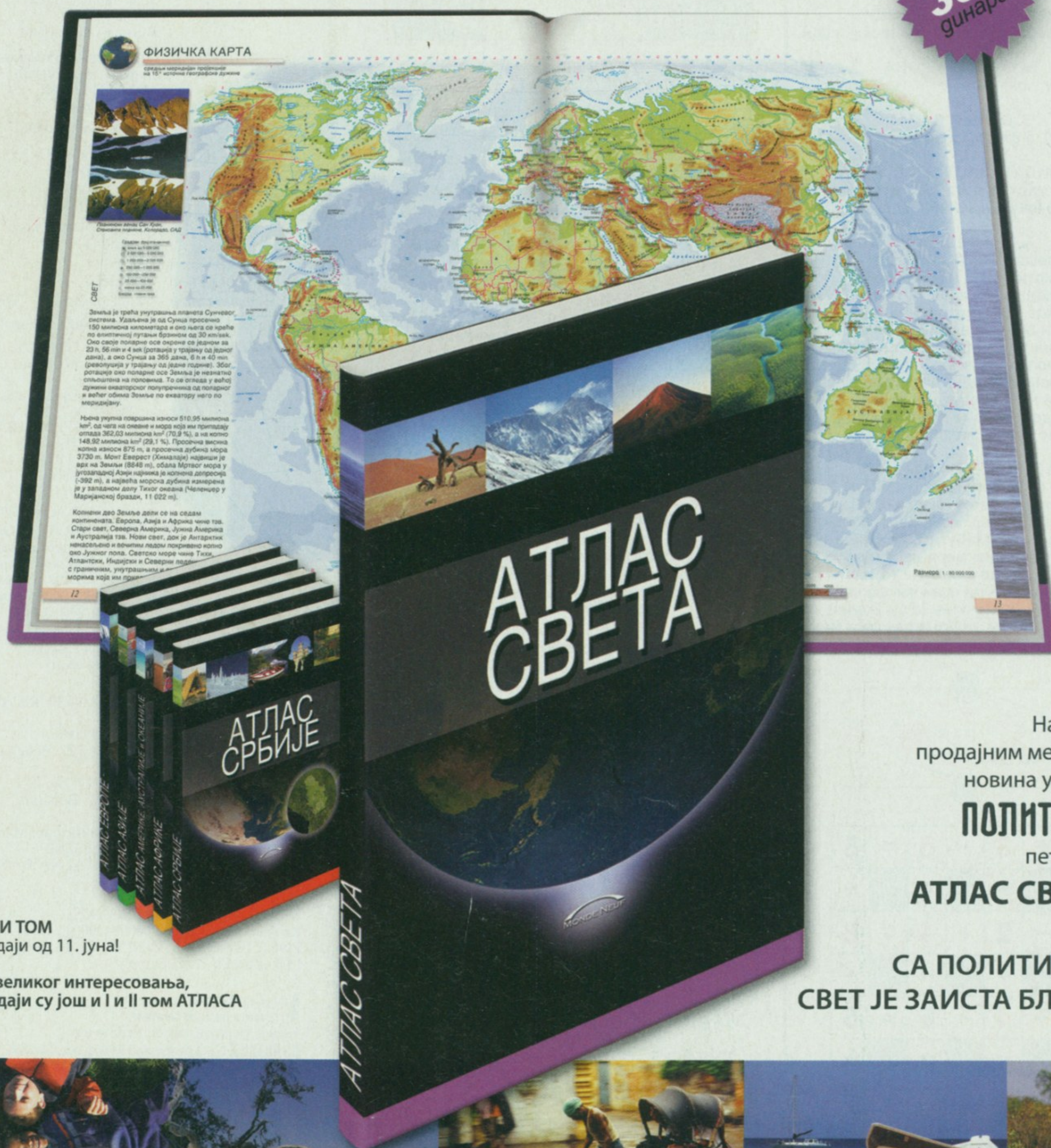

ЦЕО СВЕТ НА ЈЕДНОМ МЕСТУ

Збирка АТЛАСИ СВЕТА у 6 томова

720 страна • 254 физичке карте • 219 тематских карата • више од 400 фотографија
Приказ по регионима, појединачне карте држава света,
њихове географске карактеристике и историјски развој

399
динара

ШЕСТИ ТОМ
у продаји од 11. јуна!

Због великог интересовања,
у продаји су још и I и II том АТЛАСА

На свим
продајним местима
новина уз лист
ПОЛИТИКА
пети том
АТЛАС СВЕТА

СА ПОЛИТИКОМ
СВЕТ ЈЕ ЗАИСТА БЛИЖЕ

105266

РЕКЛИ **СУ**

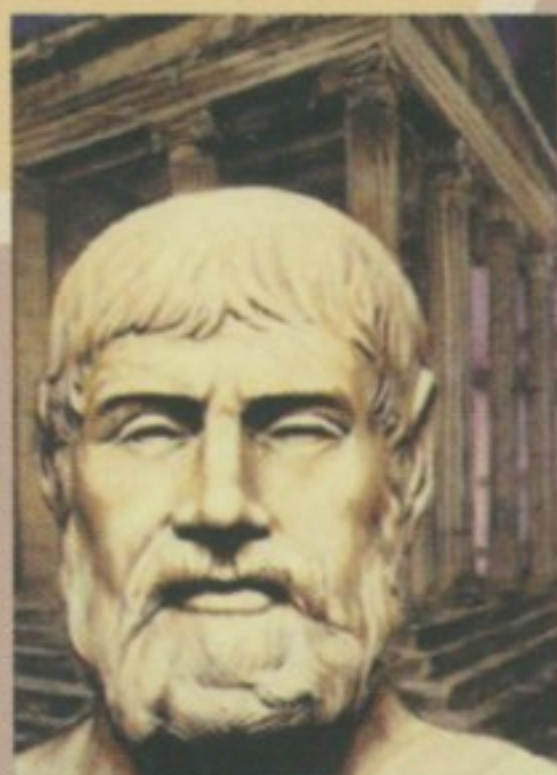
О СЛАВИ

**НЕ МОЖЕ БИТИ СЛАВЕ
ГДЕ НЕМА ВРИНЕ.**

Алфонс д' Ламартин
француски писац
(1790–1869)

**СРЕЋА ЈЕ НАГРАДА ПРВА,
А ГЛАС ДОБРИ ПЛАЋА
ДРУГА.
КО ЈЕ СРЕЋУ И ГЛАС
ДОБРИ ДОЖИВЕО
ТАЈ ВЕНАЦ СЛАВЕ
НАЈЛЕПШИ ЈЕ СВИО!**

Пиндар
грчки песник
(518–442. пре н. е)

**НЕМА ВЕЋЕ СЛАВЕ
ОД ЉУБАВИ НИ
ГОРЕ КАЗНЕ
ОД ЉУБОМОРЕ.**

Лопе де Вега
шпански књижевник
(1562–1635)

**СЛАВА,
ТО ЈЕ ЈЕДИНА
ЧОВЕКОВА
СРЕЋА
КОЈА НИЈЕ
СПОКОЈНА
И КОЈА
ЈЕ НАЈСКУПЉЕ
ПЛАЋЕНА.**

Јован Дучић
наш песник
(1871–1943)

**СЛАВОЉУБЉЕ ПОТРЗА
СЛАВУ КАО ДОКУМЕНТ
И ЈАВНОСТ КАО ОРУЖЈЕ.**

Исидора Секулић
наша списатељица
(1877–1958)

**СВЕТСКА ЈЕ СЛАВА
КО ВЕТРИ ШТО ХУЈЕ
САД ОДОВУД, САД
ОДОНУД И СВОЈЕ
МЕЊАЈУ ИМЕ ПРЕМА
СМЕРУ СТРУЈЕ.**

Данте Алигијери
италијански књижевник
(1265–1321)

**ШТА ЗНАЧИ
БИТИ СЛАВАН?
ПОСТИЋИ
ДА СЕ ГОВОРИ
МНОГО ГЛУПОСТИ
НА ВАШ РАЧУН.**

Гистав Флобер
француски песник
(1821–1880)

**СЛАВА ДОЛАЗИ
САМО ОНИМА
КОЈИ СУ О ЊОЈ
УВЕК САЊАЛИ.**

Шарл де Гол
француски државник
и политичар
(1890–1970)

**ЉУДИ СУ
ЗАБРИНУТИ
ЗА СВОЈУ СЛАВУ.
И ШТО ИМ ЈЕ ВЕЋА,
ТО СЕ ВИШЕ БОЈЕ
ДА ЈЕ НЕ ИЗГУБЕ.**

**ЧУДНО ЈЕ, ГОСПОДИНЕ,
КАКО С МАЛО ПРАВЕ
ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ
СУПЕРИОРНОСТИ ЉУДИ МОГУ
ПОСТАТИ СЛАВНЕ ЛИЧНОСТИ
У ЈАВНОМ ЖИВОТУ!**

Семјуел Џонсон
енглески писац
(1709–1784)

**СЛАВУ
ЧЕСТО
ПОЈЕДУ
МОЉЦИ.**

Карло Доси
италијански књижевник
(1849–1910)

**СЛАВА ЈЕ ОТРОВ КОЈИ ТРЕБА
УЗИМАТИ У МАЛИМ ДОЗАМА.**

Оноре де Балзак
француски књижевник
(1799–1850)

**ИЗБЕГАВАЈ СРАМОТУ, АЛИ НЕ ТРАЖИ СЛАВУ,
ЈЕР НИШТА НИЈЕ ТАКО СКУПО КАО СЛАВА.**

Сидни Смит
енглески писац
(1771–1845)

**ШТА ЈЕ СЛАВА?
СЈАЈНА ЗАКРПА
НА ТРОШНОЈ
ОДЕЋИ ПЕСНИКА.**

Александар
Сергејевич Пушкин
руски писац
(1799–1837)

**СЛАВНА ОСОБА ЈЕ ЧОВЕК
КОЈИ ЦЕЛОГ ЖИВОТА
ПРЕДАНО РАДИ НА ТОМЕ
ДА ПОСТАНЕ ПОЗНАТ, А
ПОТОМ НОСИ ТАМНЕ
НАОЧАРЕ ДА ГА НЕ
ПРЕПОЗНАЈУ.**

Фред Ален
амерички хумориста
(1894–1956)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

